

Jaarstukken 2022

OPENBAAR LICHAAM
BONAIRE

COLOFON

Een uitgave van het openbaar lichaam Bonaire

Contactgegevens:

Directie Bedrijfsvoering en Ondersteuning

Afdeling Financiën

INHOUDSOPGAVE

1	Aanbiedingsbrief.....	1
2	Financiële toelichting.....	2
3	Leeswijzer.....	6
4	Jaarverslag	7
4.1	Beleidsverantwoording	7
4.1.1	Hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur	7
4.1.2	Hoofdfunctie 1 – Openbare orde en veiligheid	11
4.1.3	Hoofdfunctie 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat	11
4.1.4	Hoofdfunctie 3 – Economische zaken.....	13
4.1.5	Hoofdfunctie 4 – Onderwijs.....	15
4.1.6	Hoofdfunctie 5 – Cultuur en recreatie	16
4.1.7	Hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk	19
4.1.8	Hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid	23
4.1.9	Hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	25
4.1.10	Hoofdfunctie 9 – Financiering/algemene dekkingsmiddelen	27
4.2	De paragrafen	29
4.2.1	Lokale heffingen	29
4.2.2	Risicomangement en weerstandsvermogen	32
4.2.3	Onderhoud kapitaalgoederen.....	37
4.2.4	Bedrijfsvoering	38
4.2.5	Deelnemingen	45
4.2.6	Grondbeleid	51
5	Jaarrekening	54
5.1	De balans	54
5.2	Overzicht van baten en lasten.....	75
5.3	Overzicht bijzondere uitkeringen inclusief toelichting voortgang	77
6	BIJLAGEN	101
1.	Overzicht personeel	101
2.	Overzicht staat van activa	104
3.	Overzicht subsidies en inkomensoverdrachten	107
4.	Verzamel en consolidatiestaat	109

1 AANBIEDINGSBRIEF

Hierbij bieden wij u de jaarrekening 2022 aan. De wijze waarop we u deze presenteren sluit aan op de indeling van de jaarstukken 2021.

In de beleidsverantwoording leggen we meer de nadruk op de realisatie van beleidsdoelstellingen en minder op onze reguliere, wettelijk vastgelegde taken. In de jaarrekening wordt vanzelfsprekend verslag uitgebracht over alle uitgaven, beleids-projectmatig én structureel. Bij de beschrijving van de beleidsdoelstellingen vermelden we de relatie tot de afspraken die we hebben vastgelegd in ons Bestuursprogramma 2019 - 2023 'van ons allemaal – door ons allemaal – voor ons allemaal'.

Overeenkomstig de wet- en regelgeving, zoals opgenomen in de BBV-BES, is de jaarrekening in lijn met de begroting voor het jaar 2022. Het is onze intentie om alle toekomstige documenten voor de financiële cyclus van het OLB op deze manier in te richten. Hiermee verwachten we dat binnen onze organisatie, ons bestuur en bij de inwoners van Bonaire, de onderlinge verbanden tussen, en prioriteitsstelling van onze activiteiten duidelijker wordt. Dit zal onze uitvoeringskracht ten goede komen.

Wij zijn blij te vermelden dat het resultaat van de jaarrekening 2022 uitgekomen is op een voordelig resultaat van bijna USD 2,2 miljoen. In het jaarverslag wordt beleidsmatig een toelichting gegeven op het resultaat en in de tabellen "wat heeft het gekost" is een toelichting gegeven op de grotere afwijkingen.

Namens het Bestuurscollege van Bonaire.

J. Craane

Gedeputeerde Bestuurlijke vernieuwing, Bedrijfsvoering en Economie

2 FINANCIËLE TOELICHTING

Het jaar 2022 is afgesloten met een positief resultaat van USD 2.196.000.

Bij het opstellen van de begroting was nog uitgegaan van een begrotingstekort van USD 1.973.000. Dit tekort zou worden afgedekt door een onttrekking uit de algemene reserve, waarmee een sluitende begroting werd vastgesteld. De realiteit van 2022 laat zien dat deze onttrekking niet plaats hoeft te vinden en dat er een overschot is gerealiseerd.

RECAPITULATIE JAARREKENINGRESULTAAT PER HOOFDFUNCTIE

bedragen x USD 1.000

Hoofdfunctie / functie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Voordeel Nadeel	
LASTEN:						
0 Algemeen bestuur	21.728	25.616	33.503	39.198	-5.695	N
1 Openbare orde en veiligheid	702	844	1.065	810	255	V
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	5.862	10.690	23.699	13.514	10.185	V
3 Economische zaken	1.844	2.176	7.462	6.278	1.184	V
4 Onderwijs	3.571	2.720	9.029	8.978	51	V
5 Cultuur en recreatie	5.635	6.088	7.307	8.134	-827	N
6 Sociale voorzieningen/maatschapp.werk	4.629	6.109	20.882	12.902	7.980	V
7 Volksgezondheid	4.210	5.287	13.239	9.766	3.473	V
8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	1.191	891	2.142	991	1.151	V
9 Financiering/alg.dekkingsmiddelen	4.726	3.494	978	10.453	-9.475	N
TOTAAL LASTEN	54.097	63.915	119.306	111.023	8.282	V
BATEN:						
0 Algemeen bestuur	2.390	6.481	11.087	8.111	2.976	N
1 Openbare orde en veiligheid	192	167	478	1.213	-735	V
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	749	4.179	17.360	8.768	8.592	N
3 Economische zaken	215	265	3.051	2.100	951	N
4 Onderwijs	1.018	9	6.369	6.425	-56	V
5 Cultuur en recreatie	2	1	993	1.027	-34	V
6 Sociale voorzieningen/maatschapp.werk	-	1.408	15.554	8.656	6.898	N
7 Volksgezondheid	1.630	1.988	9.469	5.959	3.510	N
8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	433	1.083	2.434	1.150	1.284	N
9 Financiering/alg.dekkingsmiddelen	48.528	48.335	52.510	69.810	-17.300	V
TOTAAL BATEN	55.159	63.915	119.306	113.219	6.086	N
SALDO VAN LASTEN EN BATEN	1.062	-	-	2.196		V

Analyse van het jaarrekeningresultaat

Het vertrekpunt van deze analyse is de vastgestelde begroting 2022. In de 1^e begrotingswijziging zijn enkele budgetwijzigingen voorgesteld en door uw raad vastgesteld. Deze mutaties hebben het begrotingsresultaat niet gewijzigd. Het overgrote deel van de ophoging van het begrotingstotaal is veroorzaakt door het toevoegen van nieuw ontvangen Bijzondere Uitkeringen (BU) in 2022.

De 2^e begrotingswijziging heeft geleid tot een verhoging van de lasten en de baten met USD 160.000. Deze wijziging had betrekking op de verwerking van de resultaatbestemming van de jaarrekening 2021. De extra middelen die ingezet mochten worden in 2022 worden onttrokken uit de algemene reserve.

De 3^e begrotingswijziging heeft betrekking op het inzetten van USD 6.725.000 uit de algemene reserve.

De laatste goedgekeurde begrotingswijziging van 2022 heeft betrekking op het ramen van aanvullende bijzondere uitkeringen die in de loop van 2022 zijn ontvangen (ruim USD 9 miljoen) en extra middelen voor het verlagen van de brandstofkosten (USD 2,5 miljoen) en middelen voor de bibliotheek, Akseso en het opstellen van het handhavingsbeleidsplan.

In november 2022 is een 5^e begrotingswijziging aan de eilandsraad voorgelegd waarop het Cft advies uit heeft gebracht. Dit voorstel is echter niet behandeld voor het kerstreces van 2022.

Het verloop van het begrotingssaldo is als volgt:

Verloop van de baten en lasten in 2022	baten	lasten	saldo
Vastgestelde begroting	61.941.000	63.914.000	-1.973.000
onttrekking uit de algemene reserve	1.973.000		1.973.000
Saldo vastgestelde begroting	63.914.000	63.914.000	-
1e begrotingswijziging	36.258.000	36.258.000	-
2e begrotingswijziging	160.000	160.000	-
3e begrotingswijziging	6.725.000	6.725.000	-
4e begrotingswijziging	12.249.000	12.249.000	-
Saldo begroting na begrotingswijzigingen	119.306.000	119.306.000	-

In onze jaarverantwoording worden naast de reguliere baten en lasten ook de de BU's verantwoord. De middelen die we ontvangen van het Rijk in de vorm van uitkeringen ramen we zowel aan de baten als de lastenzijde. Bij de jaarafsluiting wordt het saldo van de BU's opgenomen als vooruit ontvangen gelden van het Rijk. Een specificatie van de beschikbare middelen en de besteding inclusief een toelichting op de besteding van deze middelen is opgenomen in onderdeel 5.3 van deze jaarstukken.

Het voordelige rekeningresultaat is veroorzaakt door een aantal grotere afwijkingen op verschillende hoofdfuncties. De grotere afwijkingen worden na de toelichting op de hoofdfuncties nader toegelicht.

In de vastgestelde begroting was nog uitgegaan van een tekort van USD 1.973.000. Het werkelijke jaarresultaat 2022 is uitgekomen op USD 2.196.000. Dit is een verbetering ten opzichte van de vastgestelde begroting van USD 4.169.000. Het jaarrekeningresultaat wordt als volgt verklaard.

Functie	Omschrijving	Bedrag	
6001	Onderhoud Pasangrahan, budget niet ingezet	200.000	V
6001	Rekenkamer BES, budget niet ingezet	53.000	V
6002	Onderstand bij wijze van pensioen verplichting	-433.000	N
6002	Instellen verplichting voor seniorenregeling	-6.757.000	N
6002	Hogere kosten licenties etc.	-166.000	N
6002	Afboeking gebouw financiën niet meer in gebruik	-265.000	N
6002	Hogere exploitatiekosten gebouwen	-413.000	N
6002	Hogere bankkosten en koersverschillen	414.000	V
6020	Lagere opbrengst erfpacht	-1.292.000	N
6020	Uitvoeringskosten unit grondzaken	174.000	V
6140	Hogere opbrengst casinorechten	1.010.000	V
6210	Onderhoud publieke voorzieningen	450.000	V
6210	Lagere kosten monumentenzorg	86.000	V
6210	Lagere kosten onderhoud infrastructuur	710.000	V
6220	Hogere opbrengst liggelden	223.000	V
6510	Budget voor bibliotheek uit 4e BW niet ingezet	300.000	V
6530	Nog te betalen kosten onderhoud sportaccommodatie	-1.193.000	N
6600	Budget voor Akseeso uit 4e BW niet ingezet	600.000	V
6650	Lagere uitgaven voor kinderopvang	314.000	V
6700	Minder inhuur volksgezondheid vanwege corona	115.000	V
6722	Bijdrage aan afvalwaterheffing zie 5e BW	-300.000	N
6822	Lagere leges bouwvergunningen	-103.000	N
6920	Hogere inningskosten belastingen	-129.000	N
6920	Hogere opbrengst opcenten	1.355.000	V
6920	Toeristenbelasting (oud en nieuw)	2.954.000	V
6920	Hogere opbrengst grondbelasting	800.000	V
6920	Hogere opbrengst precariorechten	62.000	V
6920	Hogere opbrengst cruise-pax	1.065.000	V
6921	Hogere vrije uitkering	467.000	V
6922	Afboeken oude openstaande debiteuren	-449.000	N
6922	Waardering erfpachtgronden	183.000	V
6922	Vrijval voorziening pensioenen	2.162.000	V

Verloop van de baten en lasten

Overeenkomstig de Wet FinBES zijn er in 2022 drie relevante uitvoeringsrapportages opgesteld. Deze tussentijdse rapportages over de voortgang van de bestedingen en inkomsten zijn voorzien van een advies van het CFT en door de eilandsraad vastgesteld.

Ontwikkelingen van de Bijzondere Uitkeringen

Het beschikbare bedrag voor 2022 voor het realiseren van gemaakte afspraken die in diverse beschikkingen zijn afgegeven door de ministeries in de vorm van Bijzondere Uitkeringen (BU's), bedroeg USD 33,1 miljoen. In de loop van het jaar zijn aanvullende middelen ontvangen ter hoogte van USD 42,7 miljoen. Dit is een toename van USD 8,5 miljoen ten opzichte van de ontvangen middelen in 2021. De bestedingen in 2022 zijn uitgekomen op USD 31,1 miljoen. Dit is bijna USD 0,6 miljoen meer dan de bestedingen in 2021. Er is per 31 december 2022 USD 44,6 miljoen beschikbaar voor de bijzondere uitkeringen.

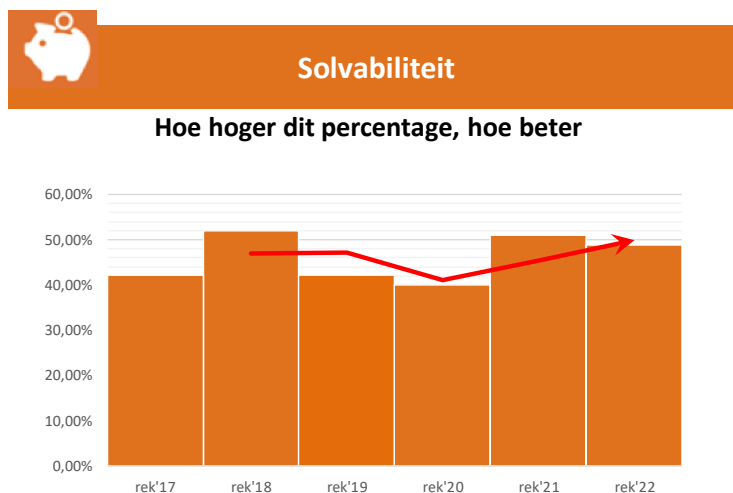
Ontwikkeling van de reserves

Het totaal van de reserves is in 2022 gestegen met USD 8,5 miljoen. De stand van het saldo per 1 januari 2022 inclusief het jaarrekeningresultaat 2021 bedraagt USD 70,2 miljoen. De bestemmingsreserves zijn gestegen met USD 8,7 miljoen en hebben per 31 december 2022 een volume van USD 44,3 miljoen.

Ontwikkelingen van de investeringen

In 2022 is USD 2,8 miljoen geïnvesteerd in materiële vaste activa. Deze investeringen hebben onder meer betrekking op de grond-, weg- en waterbouwkundige werken van USD 2,2 miljoen, de aanschaf van automatiseringsmiddelen ter hoogte van USD 0,3 miljoen, en de aanschaf van de audiovisuele middelen van USD 153.000 voor de eilandsraad. De totale waarde van de materiële vaste activa bedraagt per 31 december 2022 USD 53,8 miljoen.

Financiële kengetallen

De solvabiliteit geeft inzicht in de mogelijkheden van het OLB om aan haar verplichtingen/schulden op termijn te kunnen voldoen. Een ratio kleiner dan 20% geeft een indicatie dat er niet gespaard wordt voor de financiering van investeringen. Het gemiddelde van deze ratio voor overheidsorganisaties ligt tussen de 30% en 70%. Op basis van de trend van de solvabiliteit van de afgelopen jaren kunnen we stellen dat het OLB financieel gezond is.

3 LEESWIJZER

De inrichting van de jaarrekening volgt de voorgeschreven indeling uit het besluit 'Begroting en verantwoording openbare lichamen BES', zoals voorgeschreven in de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba' (wet FinBES) aan de hand van de zogenaamde hoofdfuncties (zoals bepaald in de 'Regeling functionele indeling BES'). De indeling bestaat uit een beleidsdeel en een financieel deel.

Het beleidsgedeelte bestaat uit de beleidsverantwoording van de beleidsvoornemens volgens de voorgeschreven hoofdfuncties, en een aantal verplichte paragrafen. In de begroting 2022 gaven wij aan wat onze beleidsvoornemens waren. Hierbij brengen wij verslag aan u uit over wat we bereikt hebben en geven we de verbanden aan met de uitgevoerde prioriteiten die zijn toegekend in het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023.

In de beleidsverantwoording sluiten we de verantwoording per hoofdfunctie af met een tabel waaruit duidelijk wordt hoeveel er is uitgegeven ten laste van deze hoofdfunctie, gespecificeerd naar de verschillende hieronder vallende functies. Als er grote afwijkingen zijn tussen wat er was begroot, en wat er is gerealiseerd, lichten we deze vervolgens toe. Wij lichten de grotere afwijkingen op functieniveau toe tussen de begroting en de realisatie.

Voor afwijkingen die het gevolg zijn van Bijzondere Uitkeringen (BU's) wordt verwezen naar de inhoudelijke toelichting per BU in bijlage 1.

Het financiële gedeelte bestaat uit de balans, de toelichting hierop en een totaaloverzicht van de lasten en baten.

In de bijlagen treft u de informatie aan die in de wet FinBES wordt voorgeschreven. Hierbij wijzen wij u met name naar de bijlage over de Bijzondere Uitkeringen (BU's), die voor u beleidsinhoudelijke relevante informatie bevat.

4 JAARVERSLAG

4.1 Beleidsverantwoording

4.1.1 Hoofdfunctie 0 – Algemeen bestuur

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijnen in het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt.

Uitvoering van het bestuursakkoord ter versterking van bestuurs- en uitvoeringskracht. Het overheidsapparaat dient zowel qua uitvoeringskracht als qua integriteit voorbeeldig te presteren.

In het bestuursprogramma beschrijft het Bestuurscollege dat zij onder goed bestuur verstaat:

- effectief en efficiënt, duurzaam en daadkrachtig;
- transparant en integer, deugdelijk en behoorlijk;
- inspirerend, innovatief en betrokken;
- OLB communiceert open en intensief met de burgers omtrent beleid, doelen en resultaten, meetbaar en doelmatig.

Programma om de kwaliteit van het overheidsapparaat te verhogen (medewerkers, producten, procedures) door middel van continue trainingen, zowel qua vorming van de functionarissen alsook gebruik van nieuwe technologieën (e-governance) om producten, dienstverlening en procedures te vergemakkelijken, verbeteren en transparanter te maken, in samenwerking met o.a. het Rijk (functie 002)

Plan van aanpak en implementatie verhogen kwaliteit bestuursapparaat

Het OLB investeert met de OLB Academie in de ontwikkeling van haar ambtelijk apparaat op verschillende lagen. In 2022 is hierbinnen het volgende gerealiseerd:

- investering in leiderschapsontwikkeling en teamontwikkeling voor het directieteam en de management teams;
- inhoudelijke trainingen ter verhoging van de kwaliteit van beleid en adviezen;
- werving van zeer noodzakelijke additionele bijstand op de afdeling Juridische en Algemene Zaken (JAZ);
- plaatsing van aanvullende bijstand bij de verschillende directies om de uitvoeringskracht te versterken;
- aanschaf van psychometrische tools (Predictive Index en Talent Management Analysis) ter ondersteuning van werving en selectie en de ontwikkeling van medewerkers;
- voorbereidingen zijn getroffen voor het traject van Twinning (Action Based Learning) met Nederlandse gemeentes;
- opstart van integriteitstrainingen voor het gehele apparaat, inclusief een aanvullende verdiepingstraining voor leidinggevenden.

Plan van aanpak digitaliseringsslag om dienstverlening en procedures te verbeteren, vergemakkelijken en transparanter te maken (functie 002)

- in het kader van zaakgericht werken is begin 2022 gestart met de inrichting van het zaaktype voor BC-voorstellen. De initiële inrichting bleek niet makkelijk om mee te werken. Er is daarna de keuze gemaakt om hiermee door te werken en gelijktijdig een nieuwe zaak in te richten, die alom beter werd ontvangen. Inmiddels zijn de trainingen voor de nieuwe flow afgerond en is de rechtenstructuur verder ingericht;

- de koppeling tussen de agendamodule van JOIN en iBabs is inmiddels gerealiseerd, zodat vanuit JOIN BC-voorstellen geagendeerd kunnen worden in iBabs;
- R&O is begin 2022 begonnen met zaakgericht werken voor het proces ‘bouwvergunning’. In het vierde kwartaal van 2022 zijn de gesprekken gevoerd om op basis van de wensen vanuit R&O dit proces verder te verbeteren. Deze wensen zijn geautomatiseerd in JOIN en er is een nieuwe flow uitgerold. Er wordt inmiddels ook gekeken naar een koppeling tussen JOIN en de basiskaart van het Kadaster.
- het proces ‘bezwaren’ is voor de afdeling Financiën ingericht in een zaaktype. De financiële administratie gebruikt dit zaaktype nu intern. Op een later tijdstip kan de samenleving via eForms een bezwaar indienen.
- we hebben een portaal ingericht voor het proces ‘rijvaardigheid’. Inwoners die een rijvaardigheid examen willen afleggen kunnen online een afspraak maken en direct alle benodigde documenten uploaden. We hebben de mogelijkheden om de documenten in JOIN op te slaan geïnventariseerd. Dit portaal zal in januari 2023 live gaan.
- in 2022 heeft de werkgroep digitalisering (WGD) een speciaal portaal gemaakt voor het maken van testafspraken voor COVID-19;
- het proces ‘VOG’ is inmiddels ingericht in het vierde kwartaal van 2022. Hierbij wordt een koppeling gemaakt met PG te Curaçao zodat VOG aanvragen niet meer gemaïld hoeven te worden en aanvragen tussen de systemen worden gedeeld.
- begin 2023 worden de volgende processen afgerond: het subsidie proces, het OvO proces en het ingekomen stukken proces.

Implementatie E-Governance (functie 002)

- de werkgroep Digitale Dienstverlening (WGD) heeft in het tweede kwartaal van 2022 technische en gebruikerstrainingen verzorgd;
- de opslag van documenten uit iBabs naar JOIN is inmiddels ingericht in het vierde kwartaal van 2022. Hiermee is dit traject afgerond;
- er is door de WGD een systeem ingericht dat alle klantcontacten vanuit de samenleving met het OLB per kanaal bijhoudt. De volgende kanalen zijn ondertussen gekoppeld aan het systeem: e-mails, JOIN, Facebook, chat, WhatsApp, en de producten en diensten catalogus van het OLB. In het vierde kwartaal zijn de volgende koppelingen gemaakt: vragen-antwoord combinatie, koppeling met PIVA en koppeling met de telefooncentrale Mitel;
- er is onderzoek verricht naar mogelijkheden voor inwoners en ondernemers om online betalingen te verrichten aan het OLB. Hiermee wordt voorkomen dat de aanvragers een bewijs van betaling moeten tonen voordat we diensten en producten kunnen leveren en er een verlichting van de administratieve last voor het OLB wordt gerealiseerd. De oplossing is gevonden in Sentoo, een soort iDeal voor het Caribisch gebied dat online banktransacties via eforms of weblinks mogelijk maakt;
- In 2022 heeft de WGD JOIN op mobiele devices ingericht en in het vierde kwartaal uitgerold, in samenwerking met de afdeling ICT;
- In 2022 is het Zynyo systeem aangeschaft dat het mogelijk maakt om digitale handtekeningen te zetten. We werken nu aan de juridische afdekking hiervan;
- We hebben in het vierde kwartaal van 2022 een inventarisatie gemaakt van alle wettelijke belemmeringen die er bestaan bij het digitaal werken voor Bonaire. Op basis van deze inventarisatie zal er gekeken worden naar de interpretatie van de wet om na te gaan of work-arounds mogelijk zijn of dat de wet aangepast dient te worden;
- in het eerste halfjaar van 2022 heeft de WGD 4 superusers getraind en ingezet per directie. Deze superusers zijn verantwoordelijk voor het begeleiden van de interne gebruikers van JOIN. Daarnaast zijn er 8 keyusers getraind en ingezet binnen de verschillende directies. Keyusers zijn

collega gebruikers die snel een andere collega kunnen helpen door de beantwoording van eenvoudige gebruikersvragen;

- in 2022 heeft de WGD het trainingstraject voor inwoners met betrekking tot de ontwikkeling van digitale vaardigheden samen met de Bibliotheek opgezet. In oktober zijn de eerste trainingen gestart;
- er is in het vierde kwartaal van 2022 een eerste aanzet gedaan om tot een informatiebeleidsplan te komen door middel van het voeren van gesprekken.

Inrichting klant-service centrum (functie 002)

In de afgelopen periode is de organisatievorm van het concept “Dienstverlening” nader uitgewerkt met documentatie van de visie en het organisatie ontwerp. De eerste aanzet van het omschrijven van de daarbij benodigde functies met bijbehorende profielen is in gang gezet. We hebben daarnaast de telefonische ingang uitgewerkt wat betreft de daarbij horende technische installatie en configuratie (JKC) als eerste stap naar een volwaardig contact center. We hebben een trainingsprogramma opgesteld en er zijn koppelingen ten behoeve van het klantvolgsysteem opgesteld. Op 27 september 2022 heeft de Eilandraad ingestemd met het investeringsbudget ten behoeve van de renovatie van het Klant-service Centrum. In het vierde kwartaal is het aanbestedingstraject voor de uitvoering van de renovatiewerkzaamheden opgestart.

Schrijven en uitwerken plan Financieel Beheer 2.0 (functie 002)

In 2022 is een update opgesteld van het verbeterplan Financieel beheer. Dit plan is aan BZK en het Cft gezonden. In de periodieke gesprekken tussen het OLB, het Cft en BZK is de voortgang doorlopend besproken. In de paragraaf Bedrijfsvoering van deze jaarstukken is de voortgang gerapporteerd.

Meerjarig sociaal economisch beleid opstellen in samenwerking met de Centraal Dialoog (functie 002)

In juli 2020 is binnen de Centraal Dialoog voor de periode 2020-2023 het beleidskader “Akerdo di Kralendijk” vastgesteld. Hierbij is afgesproken dat de komende jaren toegewerkt dient te worden naar de invoering van een vorm van de werkloosheidwet (WW), de algehele verhoging van de AOV-voorziening en de verhoging van de kinderbijslag. Met het Rijk worden de mogelijkheden voor modernisering van de sociale zekerheid onderzocht. In de Centraal Dialoog lopen de besprekingen voor verhoging van het Wettelijk Minimum loon (WML).

Naast de activiteiten in relatie tot de prioriteiten uit het Bestuursprogramma is de volgende toelichting bij reguliere taken van belang:

Opstellen en uitvoeren plan van aanpak grondtransacties (functie 002)

De Nota grondbeleid Bonaire 2022 – 2025 is daaraan voorafgaand door het bestuurscollege vastgesteld. Voor verdere informatie over het grondbeleid van het OLB wordt de lezer verwezen naar de paragraaf over dit onderwerp, verderop in deze jaarrekening.

4.1.1.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Algemeen bestuur	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil
001	Bestuursorganen	1.997	2.475	3.073	2.543	530 V
002	Bestuursapparaat	17.955	20.849	28.177	34.615	-6.438 N
003	Burgerzaken	792	933	913	875	38 V
020	Eigendom niet voor openbare dienst	984	1.359	1.340	1.165	175 V
	TOTAAL LASTEN	21.728	25.616	33.503	39.198	-5.695 N
001	Bestuursorganen	12	12	286	169	-117 N
002	Bestuursapparaat	713	1.149	5.977	4.272	-1.705 N
003	Burgerzaken	302	266	370	451	81 V
020	Eigendom niet voor openbare dienst	1.364	5.054	4.454	3.219	-1.235 N
	TOTAAL BATEN	2.390	6.481	11.087	8.111	-2.976 N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-19.337	-19.135	-22.416	-31.087	-8.671 N

4.1.1.2 Toelichting op grotere afwijkingen

001 - Bestuursorganen

In de begroting was een budget van USD 200.000 opgenomen voor het onderhoud van de Passangrahan. Dit onderhoud heeft niet plaatsgevonden. Daarnaast is bij de vaststelling van de jaarrekening 2021 bepaald dat een deel van het resultaat in 2023 ingezet kan worden voor de ondersteuning van de eilandsraad (USD 110.000) en de viering van het 70 jarig bestaan van de eilandsraad (USD 50.000). Deze middelen zijn in 2022 niet ingezet en vallen vrij in het resultaat van 2022.

002 - Bestuursapparaat

Het budget is met bijna USD 5,8 mln. overschreden. Voor het overgrote deel is dit het gevolg van een seniorenregeling. Het seniorenbeleid maakt deel uit van de ingezette revitalisering van het ambtelijk apparaat. Hierbij wordt aan medewerkers de gelegenheid geboden om vóór het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd met pensioen te gaan. Deze regeling is in 2022 opgesteld en de medewerkers die gebruik kunnen maken van deze regeling zijn over de voorwaarden geïnformeerd. Deze regeling wordt van 2023 tot aan 2027 gefaseerd uitgevoerd. Volgens de wet- en regelgeving dient hiervoor een verplichting van bijna USD 7,2 miljoen te worden ingesteld.

De verplichting betreft de reservering van de compensatie kosten. Voor groep 1 over de periode 2023-2024 bedraagt dit USD 1.438.000, voor groep 2 over de periode 2023-2026 bedraagt dit USD 2.200.000 en voor de groep van periode 3 van 2024-2027 is het bedrag USD 3.500.000.

In 2022 is ruim USD 592.000 verantwoord betreffende onderstand bij wijze van pensioen (OBWVP) en uitkering bij wijze van pensioen (UBWVP). Conform het eilandsbesluit wordt een uitkering toegekend aan gewezen arbeiders en werksters die geen aanstelling hebben als werkmans als bedoeld in de Werkliedenverordening 1944 en geen pensioenrechten hebben opgebouwd voor 1 januari 1998.

Het verschil tussen de begroting en rekening 2022 is daarnaast veroorzaakt door het beschikbaar stellen van USD 175.000 voor het opzetten van de EU-desk en USD 300.000 voor de uitwerking van complexe dossiers. Deze bijdragen worden gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve. De voorbereiding voor het uitzetten van deze opdrachten zijn gestart in 2022 maar worden afgerond in

2023. Dit bedrag is om deze reden als budgetoverheveling beschikbaar in 2023. In een brief van 15 februari 2023 van het bestuurscollege is de eilandsraad hierover actief geïnformeerd.

Het restant van het verschil tussen de begroting na wijziging en de realisatie is het gevolg van de verantwoording van de Bijzondere Uitkeringen. In de begroting is het totaal van de BU's geraamd. In werkelijkheid is USDC 2.000.000 minder besteed dan beschikbaar. Op basis van de beschikkingen zijn de resterende middelen voor 2023 beschikbaar.

020 - Eigendommen niet voor de openbare dienst bestemd

In de begroting 2022 na wijziging is een opbrengst geraamd voor erfpacht van USD 4.450.000. De realisatie is uitgekomen op USD 3.158.000 en is dus USD 1.292.000 lager dan verwacht maar USD 1.010.00 hoger dan verantwoord in de jaarrekening 2021.

4.1.2 Hoofdfunctie 1 – Openbare orde en veiligheid

4.1.2.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Openbare Orde en veiligheid	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil
130	Rampenbestrijding	-	227	538	203	335 V
140	Overige beschermende maatregelen	702	617	527	607	-80 N
	TOTAAL LASTEN	702	844	1.065	810	255 V
130	Rampenbestrijding	-	167	478	203	-275 N
140	Overige beschermende maatregelen	192	-	-	1.010	1.010 V
	TOTAAL BATEN	192	167	478	1.213	735 V
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-510	-677	-587	403	990 V

4.1.2.2 Toelichting op grotere afwijkingen

130 - Rampenbestrijding

De afwijking op deze functie is geheel te verklaren doordat de structurele BU middelen niet geheel zijn besteed.

140 - Overige beschermende maatregelen

In de begroting 2022 is verzuimd om de opbrengst casinorechten op te nemen. Dit is ook toegelicht in de 5^e BW 2022. Echter deze 5^e BW is niet door eilandsraad vastgesteld. De werkelijke opbrengst, die in 2022 verantwoord wordt, bedraagt USD 843.000.

4.1.3 Hoofdfunctie 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijnen uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Integraal Ruimtelijk Ontwikkelingsplan Bonaire (ROB): bouw van de nieuwe vrachthaven, uitbreiding van het vliegveld, ontwikkeling Kralendijk, Rincon, andere wijken en overige belangrijke infrastructurele en logistieke knooppunten.

Planvorming Bouw Haven (functie 222)

De planvorming en onderzoeksfase van de nieuwe haven ligt op schema. De maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA) is gepresenteerd. Het Bestuurscollege heeft de Hato-locatie als definitieve locatie aangewezen en de startnotitie MER bevindt zich in de afrondende fase. In de volgende fase wordt de milieueffectrapportage (MER) uitgevoerd met aanbestedingstraject vooraf. Simultaan is ook een aanvang gemaakt met de derde fase waarin het programma van eisen voor het bouwproject en artistieke impressies (tekeningen) en technische tekeningen worden opgesteld. Daarnaast wordt vanuit de Stuurgroep Zeehavens Bonaire naar financieringsfaciliteiten binnen en buiten het Rijk gezocht, alsmede de verzelfstandiging van het havenbeheer. Het streven is om voor het jaareinde 2023 het groot-onderzoek MER te beginnen en zicht te hebben op financiering.

Opstellen en uitvoeren ontwikkelingsplan publieke voorzieningen (functie 210)

Voor de inrichting van publieke stranden en pleinen zijn we begonnen met drie projecten:

- de herinrichting van het Oranje plein: dit is in december 2022 afgerond;
- de voormalige locatie van de Brionkazerne;
- Bachelors Beach.

Er is zowel voor de Brionkazerne als Bachelors Beach een aanbesteding gehouden. Tegen het eind van de eerste kwartaal 2023 zal een aanvang gemaakt worden met de werkzaamheden te Bachelors Beach.

Ontwikkeling Kralendijk en centrumvisie (functie 2020BU)

De voorbereidingen voor de reconstructie van de Kaya Grandi zijn afgerond. De middelen die hiervoor gereserveerd waren zijn volledig ingezet. Er is op 19 september jongstleden een aanvang gemaakt met de uitvoering van de werkzaamheden van de eerste fase die half december 2022 zijn afgerond. In de eerste fase van het project is vanaf de ingang van de Kaya Grandi ter hoogte van het Toeristen Bureau (TCB) tot en met Kaya Isla Riba de omgeving gerehabiliteerd. Het benodigde hemelwaterstelsel is gemoderniseerd en de ruimte tussen de gebouwen is volledig voorzien van nieuwe bestrating.

Integrale aanpak opknappen van het wegennet, veiligheid op straat en openbaar vervoer.

Plan van aanpak en uitvoeren opknappen wegen / veiligheid op straat (functie 210)

Het uitvoeringsprogramma van het meerjarig onderhoud programma wegen 2020-2023 is opgesplitst in 2 fases. In de laatste rapportages hebben wij reeds aangegeven dat van de 1e fase één project nog uitgevoerd dient te worden, mede door de gevolgen van de te late start van de 10e EDF. Hiermee is een aanvang gemaakt en de oplevering zal zijn in juni 2023. Daarnaast zal fase 2 ook in 2023 worden afgerond. De eerste 2 van de 6 wegen van fase 2 zullen in maart 2023 worden opgeleverd.

Structureel onderhoudsplan publieke gebouwen en de keuze voor een centraal bestuursgebouw.

Plan van aanpak en uitvoeren opknappen publieke gebouwen en keuze centraal bestuursgebouw (functie 210)

De voorbereidingsfase voor het uitvoeringsplan voor een centraal bestuursgebouw is inmiddels afgerond. Het gaat hierbij om de centrale huisvesting OLB die in vier fasen wordt uitgevoerd. Fase 1 loopt van oktober 2022 tot aan februari 2023. De fasen 2 tot en met 4 zullen naar verwachting opgestart worden in 2023 en zullen tot aan oplevering en overdracht circa 5 jaar in beslag nemen.

De fasen om tot een nieuw overheidsgebouw te komen zijn:

Fase 1 – start van het project: actualisering Huisvestingsplan OLB 2011;

Fase 2 – projectinitiatie;

Fase 3 – aanbesteding- en uitvoeringsfase;

Fase 4 – oplevering en overdracht.

4.1.3.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Verkeer, vervoer en waterstaat	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil
210	Wegen, straten en pleinen	4.137	8.456	20.879	11.206	9.673 V
211	Verkeersmaatregelen te land	144	179	479	150	329 V
222	Verkeersmaatregelen te water	1.582	2.055	2.341	2.158	183 V
	TOTAAL LASTEN	5.862	10.690	23.699	13.514	10.185 V
210	Wegen, straten en pleinen	126	3.417	16.013	7.579	-8.434 N
211	Verkeersmaatregelen te land	103	96	396	111	-285 N
222	Verkeersmaatregelen te water	521	666	951	1.078	127 V
	TOTAAL BATEN	749	4.179	17.360	8.768	-8.592 N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-5.113	-6.511	-6.339	-4.746	1.593 V

4.1.3.2 Toelichting op grotere afwijkingen

210 Wegen, straten en pleinen:

De uitgaven die verantwoord zijn op deze functie hebben nagenoeg allen betrekking op de uitvoering van het "meerjarig onderhoudsprogramma wegen Bonaire". Voor wegenonderhoud is BU geld ontvangen ter hoogte van USD 13,9 mln. Na de inzet van deze middelen resteert nog USD 7,2 mln. Deze middelen zijn beschikbaar in 2023. Voor een inhoudelijke toelichting van de besteding van deze middelen wordt verwezen naar bijlage 1 van deze jaarstukken.

Voor het onderhoud van de infrastructuur is USD 2.860.000 beschikbaar gesteld. In 2022 is USD 2.077.000 besteed. Het niet bestede deel van USD 782.000 is voor een belangrijk deel de verklaring van het overschot in deze jaarrekening.

Bij de vaststelling van de 3^e BW is uit de algemene reserve USD 2.100.000 beschikbaar gesteld voor het onderhoud aan de wegen. De besteding van de restantmiddelen van USD 589.000 zal derhalve in 2023 plaats vinden. In een brief van het bestuurscollege is de eilandsraad hierover actief geïnformeerd.

211 - Verkeersmaatregelen te land

Bij de vaststelling van de 3^e BW is uit de algemene reserve USD 350.000 beschikbaar gesteld voor een pilotproject Openbaar vervoer. Het tijdsplan voor de besteding van deze middelen is gesteld op 2023. De voorbereidende plannen zijn uitgewerkt maar hebben in 2022 niet geleid tot een besteding in 2022. De besteding zal derhalve in 2023 plaats vinden.

4.1.4 Hoofdfunctie 3 – Economische zaken

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijn 'Duurzame economische ontwikkeling' uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Integraal Masterplan Bonaire 2030

Schrijven plan van aanpak en implementeren masterplan (functie 300)

Er is de laatste hand gelegd aan de redactie van het document dat een herleiding is van de input van verschillende stakeholders gedurende de Masterplansessies.

Een beleids- en actieplan voor het midden- en kleinbedrijf (SME), met onder andere aandacht voor kwaliteits- en ecotoerisme, intensivering van lokale productie, startups, creatieve industrieën, ‘cost of doing business’, (innovatieve) landbouw en visserij, investeringsmogelijkheden, een bedrijvenloket en een one-stop-shop voor o.a. vergunningen, bedrijfsvoering en financiële ondersteuning.

Incentives en netwerken opzetten om startups en de creatieve industrie te stimuleren (functie 300)

In 2022 is de eerste business incubator, BusinesSpark, geopend. In deze business incubator voor de creatieve industrie kunnen (startende) zelfstandige ondernemers kennis uitwisselen en krijgen zij handreikingen waarmee zij hun bedrijf kunnen door-ontwikkelen tot een succesvolle onderneming. Het concept is inmiddels succesvol gebleken. Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd, voornamelijk voor de deelnemers, waarbij zij specifieke kennis hebben opgedaan door onder andere het volgen van het KvK Academy programma. In het laatste kwartaal van 2022 heeft BusinesSpark vier evenementen georganiseerd:

- branding;
- marketing Strategies;
- the Next Level;
- konektá.

De marketing evenementen waren open, dus iedereen kon zich aanmelden voor deze workshops. “Konektá” was bedoeld voor genodigden die de marketing workshops hadden bijgewoond, en andere lokale ondernemers. Het voornemen is om deze activiteiten ook in andere sectoren te laten plaatsvinden ter bevordering van het ondernemerschap op Bonaire.

Initiëren ontwikkelingsfonds landbouw en veeteelt (functie 341)

De afgelopen jaren hebben we met het project Di Simia Pa Produkto de kunukero empresario ondersteund door het aanbieden van incentives, zoals het ploegen en rijp maken van landbouwgronden, het ondersteunen in de kosten van transport van irrigatiewater, het aanbieden van business coaching, begeleiding door experts, het gereedmaken van afzetlocaties zoals Marshe di Playa en het plaatsen van greenhouses. Per oktober is het ploegen en rijp maken van landbouwgronden, het aanbieden van business coaching, begeleiding door experts en het gereedmaken van afzetlocaties uitgevoerd. Deze incentives zijn in het vierde kwartaal voortgezet. Aan de incentives is bekendheid gegeven door middel van voorlichtingscampagnes, podcasts op sociale media en korte tv-programma's. In samenwerking met Qredits wordt eraan gewerkt om de toegang tot kapitaal mogelijk te maken door het verstrekken van agro-leningen (het Agri Project). Dit start in het tweede kwartaal van 2023.

Een leefbaar inkomen dat voldoende is om een gezond leven te leiden.

Invoering vorm van ‘Bon Kompra’ (functie 300)

Door een hechte samenwerking tussen de unit Economie van de Directie Ruimte en Ontwikkeling, de Directie Toezicht en Handhaving, UNKOBON, Tienda pa Konsumido Boneriano, supermarkten en importeurs is besloten om het project ‘Bon Kompra Plus’ uit te rollen. Hiermee wordt de uitvoering van de Prijzenwet BES op een zo praktisch mogelijke manier ingevuld. Conform de Prijzenwet BES wordt voor een aantal basisproducten een maximumprijs vastgesteld. ‘Bon Kompra Plus’ wordt in februari 2023 ingevoerd. Het gaat hier om 38 productsoorten. Voor deze 38 productsoorten gelden deze maximumprijzen voor het meest populaire merk en tenminste één product zonder een specifiek merk. Dit basismandje bestaat onder meer uit groente, fruit, rijst, koffie, vlees- en blikwaren, babyvoeding, maar ook maandverband en luiers. De prijzen en de samenstelling van het basismandje zullen regelmatig worden geëvalueerd.

Een integrale aanpak van natuur en dierenwelzijn in afstemming met duurzame sociaaleconomische ontwikkeling

Instelling werkgroep dierenwelzijn (functie 341)

Door inhuur van derden is er een ontwerp gemaakt voor een logo, mascotte en de visuele stijl voor de campagne Dierenwelzijn. Er zijn posters geprint en opgehangen bij verschillende supermarkten. De poster is ook digitaal via diverse mediakanalen gepubliceerd. In het kader van Dierendag bezochten kinderen van verschillende kinderdagopvangen het asiel. Tijdens dit bezoek kregen de zij voorlichting van medewerkers van het asiel. Er moeten nog verschillende voorlichtingsfolders en een infographic worden ontworpen die via advertenties en sociale media gepubliceerd zullen worden. Er wordt een mediatour gedaan en er komen radiospots. Voor de integrale aanpak van de hondenproblematiek en intensiveren van de handhaving, is het van belang om naast de bewustwordingscampagne ook te kijken naar de mogelijkheden van gratis sterilisatie/castratie campagnes, teken en vlooien medicatie actie en het laagdrempelig uitdelen van halsbanden tijdens een kraam op de kerstmarkt.

4.1.4.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Economische zaken	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil	
300	Dienst economische zaken	858	756	4.024	3.979	45	V
310	Handel en industrie	181	228	295	258	37	V
341	Overige agrarische zaken, jacht, visserij	804	1.192	3.143	2.041	1.102	V
	TOTAAL LASTEN	1.844	2.176	7.462	6.278	1.184	V
300	Dienst economische zaken	102	100	868	865	-3	N
310	Handel en industrie	77	150	218	208	-10	N
341	Overige agrarische zaken, jacht, visserij	36	15	1.965	1.027	-938	N
	TOTAAL BATEN	215	265	3.051	2.100	-951	N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-1.629	-1.911	-4.411	-4.178	233	V

4.1.4.2 Toelichting op grotere afwijkingen

341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij

Het verschil tussen de begroting en rekening 2022 is veroorzaakt door het beschikbaar stellen van USD 250.000 voor het stimuleren van de agrarische sector. Deze bijdrage wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve. Het bestedingsvoorstel is opgesteld maar de uitgaven zijn nog niet gedaan. De verplichting is gestart in 2022 maar zal worden afgerond in 2023. Dit bedrag is hierom in 2023 beschikbaar als budgetoverheveling. In een brief van het bestuurscollege is de eilandsraad hierover actief geïnformeerd.

Het overige verschil is veroorzaakt door lagere salariskosten (USD 95.000) dan geraamd.

De opbrengsten van LVV zijn USD 32.000 hoger uitgekomen dan geraamd.

4.1.5 Hoofdfunctie 4 – Onderwijs

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijn 'kansen voor iedereen door een goede vorming' uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Plan van aanpak en uitvoering vormingsplan in afstemming met de stakeholders. Inclusief bepaling HBO/WO/ researchcentrum en mogelijkheden tegengaan van braindrain (functie 400)

Het plan van aanpak is wegens capaciteitsgebrek nog niet opgesteld. Dit traject is daarom, in combinatie met andere, hogere prioriteiten helaas, in 2022 niet opgestart. Het streven is om het plan van aanpak uiterlijk in het derde kwartaal 2023 gereed te hebben.

4.1.5.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Onderwijs	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil
400	Algemeen beheer onderwijs	722	923	871	825	46 V
480	Gemeenschap. uitg./inkom. onderwijs	2.190	1.138	7.499	7.494	5 V
482	Volwasseneneducatie	659	659	659	659	-
	TOTAAL LASTEN	3.571	2.720	9.029	8.978	51 V
400	Algemeen beheer onderwijs	-	-	-	-	- V
480	Gemeenschap. uitg./inkom. onderwijs	1.018	9	6.369	6.425	56 V
482	Volwasseneneducatie	-	-	-	-	- V
	TOTAAL BATEN	1.018	9	6.369	6.425	56 V
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-2.552	-2.711	-2.660	-2.553	107 V

4.1.5.2 Toelichting op grotere afwijkingen

Er zijn geen bijzonderheden te vermelden.

De ontvangen gelden voor de onderwijshuisvesting zijn direct in 2022 doorbetaald aan FPIB.

4.1.6 Hoofdfunctie 5 – Cultuur en recreatie

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijn ‘sociaal-economische ontwikkeling’ én ‘kansen voor iedereen door goede vorming’ uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Een integrale wijkontwikkeling; zowel fysiek als sociaal.

Uitwerken en implementeren integraal sportprogramma ter versterking en professionalisering van sport en beweging op Bonaire (functie 530)

In 2022 is hard gewerkt aan het realiseren van het sportbeleid, in nauwe samenwerking met het ministerie en andere stakeholders. Dit is inmiddels opgesteld en wordt thans afgerond. Dit beleidskader zal begin 2023 aan het bestuurscollege worden voorgelegd en daarna aan de eilandsraad worden aangeboden.

Cultuur, folkloristische uitingen, materieel en immaterieel erfgoed krijgen een prominente rol in de ontwikkeling van Bonaire.

Concretiseren eilandelijk taalbeleid (functie 510)

Het rapport over taalbeleid en de bescherming van het Papiaments is opgesteld en in november 2022 tijdens een conferentie aangeboden aan de gedeputeerde. Ook hebben gedurende het jaar tussen

ambtenaren van het OLB en OCW diverse gesprekken plaats gevonden over de Bestuursafpraak 'Papiaments op Bonaire'.

Opzetten structureel cultureel programma, gekoppeld aan educatie en de economie (functie 540)

- we hebben een MBO-programma opgezet dat is gekoppeld aan werken binnen de toerisme-sector;
- we hebben een Memorandum of Understanding afgesloten met de Tourism Corporation Bonaire (TCB) voor het opzetten van de voorbereiding voor educatietrajecten op het gebied van cultuur en toerisme;
- sinds maart 2022, na de Covid periode, zijn de activiteiten in het kader van de cultuurkalender weer van start gegaan en uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn de activiteiten, die door stichtingen of instellingen werden uitgevoerd met subsidie vanuit het OLB, rondom:
 - Arte Palabra Bonaire;
 - Dia di Antriol;
 - Dia di Rincon;
 - Dia di Tera Kora
 - Dia di Nort Saliña.
- Museum dag is georganiseerd, uitgevoerd en gevierd in samenwerking met organisaties;
- we hebben traditionele volksfeesten gevierd, zoals:
 - Chispa di Wan ku Pedu, in samenwerking met de plaatselijke stichting in de wijk Antriol;
 - San Juan en San Pedro in alle wijken;
 - Bonairedag;
 - Bonaire Sailing Regatta;
- aan de Quiz Kultural hebben circa 250 leerlingen van de NSO's deelgenomen.
- in 2022 heeft Bonaire deelgenomen aan de jaarlijkse Arte Palabra A-B-C competentie op Aruba en daarbij een goede presentatie gegeven;
- op het gebied van oudheidkunde/musea is een belangrijke stap gezet op het gebied van digitalisering en de invoering van de QR Code voor musea artefacten;
- er is een documentaire gemaakt over de monumenten van Bonaire in samenwerking met een daartoe in het leven geroepen documentaire, in het kader van de viering van Monumentendag;
- in het kader van Taalbeleid is bij de viering van de dag van de moedertaal Papiamentu een dictee competitie georganiseerd. Hieraan hebben 7 basisscholen deelgenomen met een selectie van jongeren.
- SKAL heeft ingediende verzoeken voor een zorgcontract 2023 gecontroleerd en de hiermee gemoeide adviezen, toekenningsbrieven en eilandsbesluiten opgesteld. Daarnaast heeft SKAL gedurende het jaar diverse aanvragen voor een financiële bijdrage voor het organiseren en uitvoeren van cultuuractiviteiten behandeld;
- we hebben een bijeenkomst van stakeholders georganiseerd in het kader van de aanpassing van de cultuur nota Simadan den Akshon;
- we werken samen met stakeholders aan de aanpassing van het cultuurbeleidsplan.

4.1.6.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Cultuur en recreatie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil
510	Openbaar bibliotheekwerk	339	351	1.007	392	615 V
530	Sport	2.215	2.026	2.249	4.241	-1.992 N
540	Kunst	1.031	1.206	1.546	1.070	476 V
541	Oudheidkunde / musea	-	252	252	197	55 V
560	Maatsch.leefbaarheid en openluchtreocr.	2.050	2.253	2.253	2.234	19 V
	TOTAAL LASTEN	5.635	6.088	7.307	8.134	-827 N
510	Openbaar bibliotheekwerk	-	-	355	38	-317 N
530	Sport	2	-	229	987	758 V
540	Kunst	-	-	408	-	-408 N
541	Oudheidkunde / musea	-	-	-	-	- V
560	Maatsch.leefbaarheid en openluchtreocr.	-	1	1	2	1 V
	TOTAAL BATEN	2	1	993	1.027	34 V
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-5.633	-6.087	-6.314	-7.107	-793 N

4.1.6.2 Toelichting op grotere afwijkingen

510 – Bibliotheek

In 2023 is een bijdrage vanuit Nederland ontvangen van USD 300.000 en is door de eilandsraad in de 4^e BW USD 300.000 beschikbaar gesteld. In afwachting van een nadere concretisering van het plan voor de bouw- en inrichting van een nieuwe Bibliotheek, die voldoet aan de eisen die gesteld zijn in de wet openbare bibliotheekvoorzieningen, zijn de middelen nog niet ingezet. Voorgesteld wordt om de aanvullende middelen die de eilandsraad beschikbaar heeft gesteld als resultaatbestemming bij het vaststellen van de jaarrekening 2022 te betrekken.

530 – Sport

Sinds 2018 zijn geen middelen vanuit FWNB aan BOG beschikbaar gesteld. Wel is bij de resultaatbestemming 2019 USD 430.000 in een bestemmingsreserve gestort. Derhalve moet nog USD 1.406.000 gereserveerd worden als 'nog te betalen'. We hebben daarnaast vastgesteld dat het OLB ten onrechte in 2021 een termijnfactuur voor de aanleg van een kunstgrasveld van USD 644.000 heeft betaald. We hebben dit laatste bedrag daarom opgenomen als een bate op deze functie.

540 - Kunst

Bij de vaststelling van de 3^e BW is uit de algemene reserve USD 350.000 beschikbaar gesteld voor cultuurorganisaties. Het totale bedrag was begroot maar is nog niet besteed in 2022. De besteding zal derhalve in 2023 plaats vinden. In een brief van het bestuurscollege is de eilandsraad hierover actief geïnformeerd. Dit verklaart een onderschrijding van de budgetten aan de lasten en de batenzijde.

4.1.7 Hoofdfunctie 6 – Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijnen ‘sociaal-economische ontwikkeling’ én ‘kansen voor iedereen door goede vorming’ uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:’

Een leefbaar inkomen dat voldoende is om een gezond leven te leiden.

Instellen van armoedebeleid (functie 600)

- de directie S&Z heeft in het vierde kwartaal 2022 de routekaart armoedebestrijding ingediend bij het Bestuurscollege. In aanvulling hierop is het symposium “Samen Tegen Armoede” georganiseerd in samenwerking met het Ministerie van SZW. Het symposium diende als een startpunt voor een hernieuwde inzet op een gezamenlijke aanpak voor armoedebestrijding vanuit een integrale visie op ontwikkeling van de Bonairiaanse samenleving. Een ander doel van deze conferentie was om informatie te verzamelen ter voorbereiding voor de conferentie armoede die in het tweede kwartaal 2023 zal plaatsvinden. De vergaarde informatie zal gebruikt worden voor het tot stand komen van het armoedebeleid;
- we hebben gewerkt aan een wettelijke grondslag (opstellen/aanpassen van regelgeving) voor het kunnen uitvoeren van aanvullende Bonairiaanse sociale voorzieningen. De voorstellen zijn in het vierde kwartaal van 2022 voorgelegd ter toetsing aan de afdeling Juridische en Algemene Zaken;
- na een zorgvuldige voorbereiding is in augustus, naar aanleiding van de stijgende kosten voor energie op de wereldmarkt en de bijdrage die het Rijk heeft gegeven voor het ontzien van huishoudens met lage inkomens, het project “Eenmalige Energietoeslag Bonaire” van start gegaan. Verwacht wordt dat er met de beschikbare middelen circa 2500 huishoudens bereikt zijn. De toeslag is in navolging van de ontwikkelingen in Europees Nederland ook op Bonaire verhoogd van USD 850 tot USD 1.300;
- ter ondersteuning van sociaal zwakkeren in de samenleving heeft het OLB middelen ter beschikking gesteld voor voedselhulp en het helpen van armlastigen. Deze middelen zijn overgemaakt aan de organisaties die zich daarmee bezighouden.
- in maart 2022 is de beleidsnota schuldhulpverlening vastgesteld. In het vierde kwartaal is de uitvoering van de bewustwordingscampagne schuldhulpverlening, in samenwerking met de uitvoeringsorganisatie, geïmplementeerd en is deze van start gegaan. In samenwerking met het Ministerie van SZW en met inspiratie van gemeenten uit Europees Nederland worden gesprekken gevoerd over de voorwaarden voor het introduceren van structurele voorzieningen voor schuldhulpverlening en schuldsanering en of -consolidatie. We hebben hierover vervolgens bijeenkomsten gehad met het Ministerie van SZW, instanties die toezicht houden op de financiële markten en andere instanties die kwaliteitseisen voor de dienstverlening opstellen en bewaken, en de gemeente Tilburg, over, onder meer, deskundigheidsbevordering. In dit kader is bijvoorbeeld tijdens het armoede symposium onder andere de methode van “best practice” voor schuldenproblematiek bij de gemeente Tilburg en inhoudelijk de actuele aanpak vanuit de lokale uitvoeringsorganisatie gepresenteerd.

Dienstverlening kwetsbare groepen verbeteren (functie 600/630)

Per 1 januari 2022 is een groot deel van de taken die gericht zijn op de dienstverlening aan kwetsbare groepen belegd bij de uitvoeringsorganisatie stichting Sentro Akseso Boneiru (Akseso). Zij ontvangt hiervoor vanuit het OLB jaarlijks een subsidie bijdrage. Het OLB is belast met de monitoring van de uitvoering en bijsturing van de taken van de uitvoeringsorganisatie. De monitoring vindt onder andere plaats middels de tweewekelijkse overleggen van de stuurgroep. In samenspraak met partners in de keten is verder gewerkt aan het definiëren van de doelstellingen en het door-ontwikkelen van het

aanbod van de dienstverlening aan deze groepen. Hierbij was er aandacht voor doelgroepen zoals ouderen, mindervaliden, mensen met een mentale beperking en anderen. Een voorbeeld hiervan zijn de besprekingen over het invoeren van regelgeving (door de Rijksregering) voor de maatschappelijke ondersteuning omtrent Huiselijk Geweld en Kindermishandeling.

Introductie kortingspas voor ouderen (functie 640)

De introductie van de kortingspas voor ouderen wordt geïncorporeerd in het ouderenbeleid dat door een externe deskundige zal worden opgesteld.

Een integrale wijkontwikkeling; zowel fysiek als sociaal.

Integrale wijkontwikkeling (functie 630BU)

- Met ingang van 1 januari 2022 is hiervoor een uitvoeringsorganisatie operationeel, aan wie het OLB deze taak heeft overgedragen. De directie Samenleving & Zorg draagt de kaders aan voor de uit te voeren taken en opdrachten;
- het buurthuisbeleid is opgesteld maar is vanwege prioritering nog niet geïmplementeerd. Eind 2022 zijn projecten geïdentificeerd die in het kader van de doelstellingen van de integrale wijkontwikkeling (zoals het vergroten van de sociale cohesie en vergroten van de leefbaarheid en zelfredzaamheid van de wijk) kunnen worden uitgevoerd met middelen die vanuit de Bestuurlijke Werkafspraken zijn verkregen. De planfase van enkele van deze projecten is opgestart.

Opvang huiselijk geweld (functie 630BU)

- er is een nulmeting uitgevoerd naar de ketensamenwerking. Op basis van de uitkomsten is in juni het directiebestuur Jeugd opgestart om op strategisch niveau samen te werken op het gebied van jeugdbeleid en de jeugdhulpverlening. Daarnaast worden de uitkomsten gebruikt in de ketensamenwerking bij het Family Justice Center;
- in oktober heeft een conferentie 'Dag van de Jeugdprofessional' plaatsgevonden in opdracht van het directiebestuur Jeugd;
- er is trainersmateriaal ontwikkeld dat vanaf het schooljaar 2022/23 gebruikt wordt in een pilot op de Mbo-opleiding 'pedagogisch medewerkers van de kinderopvang'. Het is de bedoeling dat meer studierichtingen en -niveaus dit opnemen in hun curriculum;
- bijna 250 medewerkers uit de (naschoolse) kinderopvang, zorginstellingen, hulpverleningsorganisaties en onderwijs hebben deelgenomen aan de deskundigheidsbevordering en training over het juridisch kader ten aanzien van huiselijk geweld. Begin september is de communicatiecampagne huiselijk geweld en kindermishandeling van start gegaan en deze wordt vervolgd in 2023. Daarnaast wordt de uitvoeringsorganisatie tijdens de overgangsfase naar een nieuwe eerstelijns hulpverleningsorganisatie door het OLB ondersteund.

Plan van aanpak integrale wijkontwikkeling, inclusief (her)activering Sentro di Bario's (functie 630)

In het kader van de integrale wijkaanpak zijn we begonnen met de renovatie van twee buurtcentra. We moesten de begroting aanpassen vanwege de stijging van de bouwkosten na de pandemie. Hierdoor is het buurtcentrum te Tera Kòra nog niet opgeleverd. De definitieve oplevering van dit buurtcentrum zal in het eerste kwartaal van 2023 plaatsvinden.

Opzetten Family Justice Center (functie 630)

- in het kader van samenwerking tussen professionals bij het bieden van hulp en steun aan volwassenen, jeugd, kinderen en ouderen die met huiselijk geweld of kindermishandeling te

maken hebben, is er begonnen met de bouw van het Family Justice Center. De middelen zijn overgemaakt naar een stichting die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de bouw van het centrum. Het OLB is verantwoordelijk voor het monitoren van de bouw van het centrum;

- bij het geven van het startsein voor het gebouw werd er een Memorandum of Understanding (MoU) tussen het OLB en de regering van Aruba getekend. Hierin verklaren de partijen dat ze zich zullen inzetten voor een nauwe samenwerking over de toewijzing van de middelen voor onder andere:
 - de organisatie van trainingen, seminars en bijeenkomsten in het Caribisch en Nederlands gebied;
 - uitwisseling van kennis en ervaring door middel van uitwisselingsprogramma's;
- gebaseerd op het programma van eisen is de opdracht voor de eerste fase van het project, de uitvoering van de sloopwerkzaamheden van het oude Buurtcentrum van Antriol, gegeven. Er is een projectleider aangetrokken voor de realisatie van het FJC. Deze gaat de bouw van het centrum coördineren en overzien;
- in november vond een openingsbijeenkomst van de start van de bouw van het FJC plaats voor alle ketenpartners.

Integraal jeugdbeleidsplan waarbij ieder kind een gelijke kans krijgt zichzelf te ontwikkelen. Zowel op school, thuis en in de samenleving.

Introductie kind pakketten (functie 630)

Het OLB is in een vergevorderd stadium voor wat betreft de aanbesteding en uitgifte van de Kindpassen aan alle jongeren. De kindpassen zullen in het derde kwartaal 2023 verstrekt worden aan de jongeren. De Kindpas zal, door toevoeging van het kindpakket in de toekomst hieraan, jongeren uit huishoudens met een laag inkomen, in staat stellen om – de voor hun opleiding noodzakelijke – goederen aan te schaffen. Hiermee wordt getracht onder andere schooluitval te voorkomen. Het kindpakket wordt dus na de invoering van de kindpas, door geleidelijke toename, onderdeel hiervan.

De laatste processen worden aan het draaiboek toegevoegd. Bestelling van de passen vindt in het tweede kwartaal 2023 nog plaats. Op basis van het bestuursprogramma en de begroting 2022 dient er een jeugdbeleid te worden opgesteld en geïmplementeerd.

Het Jeugdbeleid ondergaat een revisie. Hiervoor wordt een programma van eisen door een consultant opgesteld. In het eerste kwartaal 2023 heeft de consultant een concept van deze opdracht geleverd. In het jeugdbeleid zal ook aandacht worden besteed aan het formuleren van de doelen van en voorwaarden voor het introduceren van de “kindpakketten”.

Integrale basisvoorziening voor kinderopvang (functie 650)

Al enige tijd geleden is ingezet op een beleid ter professionalisering van de kwaliteit van de kinderopvang op Bonaire. Het kinderopvangbeleid heeft geleid tot het programma BES(t) 4 kids, een samenwerking tussen Bonaire de Nederlandse Ministeries en de andere eilanden.

Binnen het programma is in 2022 gewerkt aan:

- wet en regelgeving;
- een Eilandelijk Pedagogisch Netwerk en doorlopende ontwikkellijn;
- het versterken van de kwaliteit van het bestuur en management van kinderopvangorganisatie;
- kaleidoscoop training voor pedagogische medewerkers;
- ontwikkelen nieuw curriculum voor voorschoolse Educatie;
- pilot inclusieve opvang voor zorgkinderen.

Buiten het programma om, is het OLB verantwoordelijk voor de lokale (juridische) kaders en regelgeving; verstrekking van de vergunningen en registratie van de kinderopvangcentra. Daarbij hoort ook het toezicht en handhaving op de lokale regelgeving. In 2022 is een begin gemaakt aan de doorontwikkeling van het proces van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hierbij is in 2022 ingezet op:

- het in kaart brengen van de kritische procedures rondom de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op de kwaliteit van de kinderopvang;
- ontwikkelen digitaal registratiesysteem voor kinderopvang;
- het werven en opleiden van twee lokale inspecteurs;
- bijscholing medewerkers frontoffice kinderopvang;
- deskundigheidsbevordering kwaliteitscommissie kinderopvang.

Het OLB is ook mede verantwoordelijk voor de bekostiging van de kinderopvang om deze toegankelijk te maken voor alle kinderen. Op dit gebied is ingezet op:

- uitkeren van maatwerksubsidie aan kinderopvangorganisaties, in geval organisaties door beperkingen en/of de (aangepaste)voorwaarden in de “Tijdelijke subsidieregeling financiering Kinderopvang Caribisch Nederland” subsidie mislopen;
- eenmalige financiële steun aan organisaties bij noodsituaties, bijvoorbeeld een onvoorziene verhuizing. Dit om te garanderen dat de opvang van de kinderen niet in het gedrang komt. Streven is om een noodfonds te creëren voor kinderopvangorganisaties op Bonaire;
- compensatie aan de kinderopvang organisatie voor de stijgende energiekosten.

4.1.7.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Sociale voorzieningen en maatschappelijk werk	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Verschil	
600	Algemeen beheer sociale voorzieningen	2.586	1.323	7.628	3.086	4.542	V
611	Werkgelegenheid	-	70	774	363	411	V
630	Sociaal-cultureel werk/jeugd/jong.werk	1.868	3.776	9.561	6.417	3.144	V
640	Bejaardenzorg	36	58	58	44	14	V
650	Kinderopvang	115	849	2.310	2.459	-149	N
651	Dagopvang gehandicapten	24	33	551	533	18	V
	TOTAAL LASTEN	4.629	6.109	20.882	12.902	7.980	V
600	Algemeen beheer sociale voorzieningen	-	76	6.056	2.148	-3.908	N
611	Werkgelegenheid	-	70	728	355	-373	N
630	Sociaal-cultureel werk/jeugd/jong.werk	-	1.190	6.718	3.650	-3.068	N
640	Bejaardenzorg	-	-	-	-	-	V
650	Kinderopvang	-	72	1.533	1.996	463	V
651	Dagopvang gehandicapten	-	-	519	507	-12	N
	TOTAAL BATEN	-	1.408	15.554	8.656	-6.898	N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-4.629	-4.701	-5.328	-4.246	1.082	V

4.1.7.2 Toelichting op grotere afwijkingen

600 – Algemeen beheer sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

De verklaring van de forse afwijking aan de lasten en de batenzijde op deze functie wordt geheel veroorzaakt doordat in de begroting het gehele beschikbare budget voor BU's is opgenomen. Voor 2022 was dit USD 6.056.000. Een materiele BU is onder andere de BU voor de verlaging van de energielasten van USD 3.469.000 De besteding van alle BU's in 2022 is uitgekomen op USD 2.114.000.

Vaak hebben de BU's een bestedingstermijn van meerdere jaren zodat het restant van de middelen voor 2023 beschikbaar blijven. In bijlage 1 is een inhoudelijke voortgang en besteding van de BU's toegelicht. Daarnaast is bij vaststelling van de 4^e BW USD 600.000 beschikbaar gesteld aan Aksesio maar dit is niet besteed.

611 – Werkgelegenheid

De verschillen tussen de begroting (na wijziging) en de realisatie zijn nagenoeg volledig veroorzaakt door de besteding van de BU's. Zie hiervoor bijlage 1 van deze jaarstukken.

630 – Sociaal-cultureel werk en jeugd en jongerenwerk

De werkelijke uitgaven hebben betrekking op het verstrekken van subsidies voor voorzieningen ten behoeve van jeugd en jongeren en de inzet voor wijk- en opbouwwerk. In 2022 is USD 112.000 niet besteed.

Het beschikbaar gestelde Europese geld voor het Youth Policy Programme van USD 2.568.000 is in 2022 niet uitgegeven.

650 – Kinderopvang

Van het budget voor kinderopvang is USD 244.000 niet besteed in 2022. De overige uitgaven hebben betrekking op de uitgaven van BU's. voor BES4Kids.

4.1.8 Hoofdfunctie 7 – Volksgezondheid

Aan de hand van de prioriteit 'een integrale wijkontwikkeling, zowel fysiek als sociaal' die zijn toegekend aan de hoofdlijn 'sociaal-economische ontwikkeling' uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Het Bestuursprogramma zegt over dit onderwerp onder meer het volgende:

“Het sleutelwoord voor het Bestuurscollege ten aanzien van gezondheidszorg is preventie. Door de focus te leggen op het voorkomen van ziekten, onder andere door voorlichting, sport en beweging, deelname aan de samenleving en gezond eten, worden niet alleen burgers gezonder, maar dalen ook de kosten van de gezondheidszorg.”

Door-ontwikkelen publieke gezondheidszorg met oog op preventie (functie 700/710)

Nu Covid minder nadrukkelijk aanwezig is kunnen de activiteiten op dit gebied worden afgeschaald, maar moet de organisatie wel waakzaam blijven. Er is dan ook enige ruimte ontstaan om de reguliere taken van de Publieke Gezondheidszorg weer op te pakken.

In navolging van het derde kwartaal zijn ook in het vierde kwartaal 2022 de middelen aangewend voor:

- het organiseren van de ouderenzorg;
- een promotiecampagne over de thema's healthy lifestyle, drank en alcohol misbruik;
- Covid monitoring;
- het verschaffen van voorlichting over zika en dengue;
- de aanschaf van lesmateriaal voor voorlichting over sex en drugs voor jongeren;
- medisch forensische zorg;
- educatie: een aantal medewerkers hebben deelgenomen aan een trainingsprogramma in het buitenland.

Een integrale aanpak van natuur en dierenwelzijn in afstemming met duurzame sociaaleconomische ontwikkeling

Implementeren verbod wegwerpplastic per 2021 (functie 723)

De eerste fase van het verbod op wegwerpplastic is op 1 juni 2022 geïmplementeerd. Inmiddels is de goedkeuring van een verordening afgerond. Op dit moment vindt er toezicht en handhaving plaats op de naleving van het verbod. Hier wordt binnenkort overgegaan op het geven van waarschuwingen door middel van een waarschuwingsbrief, waarna vervolgens een last onder dwangsom wordt opgelegd aan bedrijven die zich niet aan het verbod houden. In het teken van toezicht en handhaving wordt een informatie/bewustwordingsfilmje opgenomen. Verder is de informatiecampagne bijna afgerond. Er volgen nog een paar advertenties in kranten en op billboards. Er volgt nog een tweede filmje met een evaluatie bij burgers hoe zij de campagne en het verbod hebben ervaren. In het laatste kwartaal is gestart met deskresearch en het voeren van gesprekken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), het Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV) en andere experts op het gebied van het Single Use Plastic verbod. Daarnaast is één op één met de grootste importeurs/groothandelaren van het eiland gesproken. Deze stakeholders zijn uitgenodigd voor de bijeenkomst van 17 januari 2023 om het huidige verbod te evalueren en over de voortgang hiervan praten.

Doorzetten van het programma herbebossing en herplanting Nationaal Park, mangroves en koralen (functie 723)

De geitenverwijdering WSNP loopt conform de agenda en gebieden zijn afgezet in compartimenten waar de geiten verwijderd worden. Te Lac wordt gewerkt aan mangrove herstel waarbij de opening van de kanalen wordt voortgezet. Tegelijkertijd vindt aanplant van mangroven plaats langs de zuidelijke kust ten behoeve van kustverdediging. Ook koraalherstel is continue in uitvoering. Om de voortgang van de projecten te garanderen worden extra middelen aangevraagd onder het NMBP-uitvoeringprogramma.

4.1.8.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Volksgezondheid	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Verschil	
700	Algemeen beheer volksgezondheid	834	1.301	2.131	1.959	172	V
710	Preventieve/curatieve gezondheidszorg	41	88	351	359	-8	N
720	Slachthuizen	-	8	349	321	28	V
721	Reiniging	2.932	2.977	3.377	3.417	-40	N
722	Riolering en waterzuivering	-	300	657	787	-130	N
723	Milieu en natuurbeheer	92	312	6.073	2.615	3.458	V
725	Overige openbare hygiëne	309	301	301	308	-7	N
	TOTAAL LASTEN	4.210	5.287	13.239	9.766	3.473	V
700	Algemeen beheer volksgezondheid	-	408	1.108	1.085	-23	N
710	Preventieve/curatieve gezondheidszorg	43	-	263	263	-	V
720	Slachthuizen	201	180	180	199	19	V
721	Reiniging	1.386	1.400	1.800	1.840	40	V
722	Riolering en waterzuivering	-	-	357	187	-170	N
723	Milieu en natuurbeheer	-	-	5.761	2.384	-3.377	N
725	Overige openbare hygiëne	-	-	-	1	1	V
	TOTAAL BATEN	1.630	1.988	9.469	5.959	-3.510	N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-2.579	-3.299	-3.770	-3.807	-37	N

4.1.8.2 Toelichting op grotere afwijkingen

700 – Algemeen beheer volksgezondheid

De verschillen tussen begroting en realisatie zijn uitsluitend het gevolg van de verantwoording van de BU's. Voor een inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar bijlage 1.

Daarnaast is het budget voor het inhuren van personeel en salariskosten niet volledig besteed. Dit levert een voordeel op van USD 168.000.

722 - Riolering en waterzuivering

Vanwege het uitstellen van de wet- en regelgeving voor de afvalwaterheffing in 2022 heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een extra subsidie toegekend aan Bonaire. De eis die is gesteld aan deze extra subsidie is dat het OLB in totaal USD 600.000 dient bij te dragen. In de begroting was echter USD 300.000 opgenomen. Voor de BU Bijdrage RWZI was USD 357.000 beschikbaar. In 2022 is USD 187.000 besteed. Het restant is beschikbaar in 2023.

723 – Milieu en natuurbeheer

In de begroting zijn bedragen vanuit een BU opgenomen voor het afvalbeheer van afgerond USD 3.256.000 en voor natuurparken ad USD 1.504.000. Deze middelen zijn in 2022 besteed in de vorm van een subsidie aan Selibon en Stinapa.

Bij de vaststelling van de 3^e BW is uit de algemene reserve USD 1.000.000 beschikbaar gesteld voor het opkopen van plantage Fontein. Het tijdsplan voor de besteding van deze middelen is gesteld op 2023. Het totale bedrag was begroot en is niet ingezet. Dit verklaart een overschrijding van de budgetten aan de lasten en de batenzijde.

Het overige verschil is veroorzaakt doordat niet alle middelen vanuit de BU's zijn besteed. Overeenkomstig de beschikkingsvoorwaarden mogen deze middelen ook in 2023 worden ingezet.

4.1.9 Hoofdfunctie 8 – Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Integrale aanpak opknappen van de wegen, veiligheid op straat en openbaar vervoer

822 Plan van aanpak en uitvoeren opknappen wegen/veiligheid op straat:

In het bestuursakkoord zijn, middels het Convenant volkshuisvesting van 27 juni 2019, afspraken gemaakt over de realisatie van 500 sociale huurwoningen. De bouw van de 68 sociale huurwoningen van Hato Fase I is in uitvoering. Door de financiële bijdrage vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties kan de bouw versneld worden zodat de realisatie van de 500 sociale huurwoningen in 2025 gereed is in plaats van in 2027. Dit betekent dat er ook gestart wordt met Hato fase II en Hato fase III. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheid om de sociale huurwoningen van Nikiboko, Nort Saliña en Rincon Zuid nog eerder te realiseren.

De kosten voor de noodzakelijke uitbreiding van de ondergrondse- en bovengrondse infrastructuur en het bouwrijp maken ten behoeve van de sociale huurwoningen voor het project van 500 woningen worden betaald door het OLB. Voor een optimale afstemming tijdens de bouw van de woningen heeft de stichting de benodigde werkzaamheden namens het OLB in opdracht gegeven en gecoördineerd. De stichting is in afwachting van het volgende in het vierde kwartaal van 2022:

- de afhandeling van de bouwvergunningen Hato fase I (nog 3 in afwachting) en Hato fase II (80) en fase III (56);
- officieel verzoek voor het stuk grond aan de overkant van Nieuw Amsterdam; mondeling besproken in de Grote Projectcommissie van directie R&O in het tweede kwartaal;
- afronding verzoek (vanaf 2021) voor de verkrijging van een stuk extra erfpachtgrond voor maatschappelijke vastgoed (kinderopvang en dagopvang ouderen);
- inleveren en afhandelen van het verzoek voor renovatie van het buurtcentrum Antriol voor het op te zetten Family Justice Center.

Een leefbaar inkomen dat voldoende is om een gezond leven te leiden

In 2022 is het volgende gerealiseerd in het kader van deze prioriteit uit het Bestuursprogramma:

Uitbreiding huursubsidieregeling (functie 822BU)

Er is een advies door het BC vastgesteld voor de verhoging van de liberalisatiegrens voor de huursubsidie en een nieuwe inkomenstabel. Concreet betekent dit dat er vanaf 1 oktober 2022 een nieuwe inkomenstabel geldt en de liberalisatiegrens wordt verhoogd naar \$900. De consequentie hiervan is dat meer burgers in aanmerking zullen komen voor de (particuliere) huursubsidie en de daarvoor beschikbare fondsen optimaler zullen worden aangewend.

De invoering van de liberalisatiegrens en de nieuwe inkomenstabel is opgesteld met behulp van het pilot project Bijdrage Particulier Verhuur (BPV). De aanvragen voor de BPV zijn verdubbeld. Tot eind 2022 is het aantal toekenningen gestegen rond de 90. Het project is verlengd tot maart 2023. In het eerste kwartaal van 2023 zal verlenging aangevraagd moeten worden tot en met december 2023. De adviezen wijziging voor huurwetgeving Bonaire en verhoging van de puntprijs is in de maak en zullen het eerste kwartaal aangeboden worden door het BC.

4.1.9.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Verschil	
822	Overige volkshuisvesting	1.191	891	2.142	991	1.151	V
	TOTAAL LASTEN	1.191	891	2.142	991	1.151	V
822	Overige volkshuisvesting	433	1.083	2.434	1.150	-1.284	N
	TOTAAL BATEN	433	1.083	2.434	1.150	-1.284	N
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-758	192	292	159	-133	N

5.1.9.2 Toelichting op grotere afwijkingen

822 Overige volkshuisvesting

In de begroting 2022 is een budget van USD 1.530.000 voor verhuurderssubsidie en gelden uit de regio-envelop opgenomen. Dit betreffen BU gelden op basis van een afgesloten convenant Volkshuisvesting in 2019 met BZK, Fundashon Cas Bonairiano (FCB) en het OLB. In werkelijkheid is in 2022 USD 765.000 ontvangen en ook doorbetaald. Dit verklaart deels het verschil tussen de begroting en de rekeningcijfers.

Daarnaast was het de verwachting dat een bedrag van USD 485.000 zou worden ontvangen als opbrengst bouwleges. In werkelijkheid is USD 381.000 ontvangen. De verwachting die in de 1^e BW was aangekondigd is niet gerealiseerd.

In de 3^e BW zijn middelen (USD 400.000) voor woningverbetering beschikbaar gesteld door het inzetten van de algemene reserve. De voorbereidende plannen zijn uitgewerkt maar hebben in 2022 niet geleid tot een besteding in 2022. De besteding zal derhalve in 2023 plaats vinden. In een brief van het bestuurscollege is de eilandsraad hierover actief geïnformeerd. Dit verklaart een onderschrijding van de budgetten aan de lasten en de batenzijde.

4.1.10 Hoofdfunctie 9 – Financiering/algemene dekkingsmiddelen

Aan de hand van de prioriteiten die zijn toegekend aan de hoofdlijnen ‘financiële onderbouwing, middelen en haalbaarheid’ uit het Bestuursprogramma Bestuurscollege Bonaire 2019 – 2023, hebben we het volgende uitgevoerd en bereikt:

Financieel beheer op orde brengen.

In 2022 is verder gewerkt aan het wegwerken van verschillende verbeterpunten die zijn opgenomen in de managementletter van de accountant. Voor een nadere toelichting over de stand van zaken verwijzen we de lezer naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hervormen inkomstenmodel (lokale belastingen)

Implementatie optimalisering inningsbeleid (functie 920)

Binnen het verbeterplan financieel beheer is nadrukkelijk aandacht gegeven aan het optimaliseren van het heffen en innen van de lokale belastingen. Vooralnog zijn geen nieuwe beleidsmatige ontwikkelingen uitgewerkt.

Hervorming toeristenbelasting (functie 920)

Per 1 juli 2022 is de nieuwe wet- en regelgeving ingevoerd, zodat een effectievere en efficiëntere inning van deze belastingen plaatsvindt. De nieuwe werkwijze voorziet in een vorm van heffing bij binnenkomst op het eiland in plaats van afdracht via de hotels. Hiermee wordt de belasting direct geheven aan de belastingplichtige.

Aanboren alternatieve financieringsbronnen (o.a. Rijk en EU)

In 2022 is een aanvang gemaakt met het inrichten van een EU-desk om op deze manier te bezien of er externe financieringsbronnen aan te boren zijn.

4.1.10.1 Hoeveel heeft het gekost?

bedragen x USD 1.000

Hfd. fun.	Financiering en algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022	Vershil	
920	Belastingen	103	218	593	760	-167	N
921	Algemene uitkeringen	-	-	-	-	-	V
922	Algemene uitgaven / inkomsten	4.623	3.276	385	9.693	-9.308	N
992	Saldo gewone dienst	-	-	-	-	-	V
	TOTAAL LASTEN	4.726	3.494	978	10.453	-9.475	N
920	Belastingen	13.215	16.800	17.675	25.106	7.431	V
921	Algemene uitkeringen	36.506	29.456	32.756	39.895	7.139	V
922	Algemene uitgaven / inkomsten	-1.193	106	106	4.809	4.703	V
992	Saldo gewone dienst	-	1.973	1.973	-	-1.973	N
	TOTAAL BATEN	48.528	48.335	52.510	69.810	17.300	V
	SALDO VAN BATEN EN LASTEN	43.802	44.841	51.532	59.357	7.825	V

4.1.10.2 Toelichting op grotere afwijkingen

920 – Belastingen

De specificatie en toelichting van de belastingopbrengsten is opgenomen in de (verplichte) paragraaf Lokale heffingen. De lasten zijn hoger uitgekomen dan begroot. Deze overschrijding was opgenomen in de 5^e begrotingswijziging (BW) 2022 waarop het Cft positief heeft geadviseerd. De Eilandsraad heeft echter geen besluit genomen over deze wijziging. Deze hogere kosten zijn het gevolg van het gewijzigde inningsproces van de toeristenbelasting. Ten aanzien van de rechtmatigheid van budgetafwijkingen is deze budgetafwijking als rechtmatig beschouwd omdat deze geheel wordt gecompenseerd door direct gerelateerde belastinginkomsten.

921 – Algemene uitkeringen

Bonaire ontvangt vanuit Nederland een vrije uitkering (VU). Het OLB mag zelf bepalen waarvoor deze gelden worden aangewend, uiteraard binnen de goedgekeurde begroting. De vrije uitkering wordt toegerekend aan het jaar waarop de uitkering betrekking heeft. De bruto VU 2022 is USD 29.456.000. Vanwege het aflossen van de renteloze lening voor de bouw van scholen wordt jaarlijks USD 1.005.000 ingehouden op deze VU. In 2022 is USD 1.091.000 uitgekeerd voor de loon- en prijsontwikkelingen. De laatste aanvulling vanwege de loon- en prijsontwikkeling van USD 460.200 is door BZK op 11 november 2022 kenbaar gemaakt en is derhalve niet meer in de begroting verwerkt. Dit verklaart de afwijking ten opzichte van de begroting.

In de beschikking van 11 november 2022 is door BZK kenbaar gemaakt dat het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) USD 6.671.720 beschikbaar heeft gesteld aan het openbaar lichaam Bonaire voor de uitvoering van het Natuur- en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030. Deze middelen zijn gestort via functie 922 algemene inkomsten en uitgaven in de nieuw gevormde bestemmingsreserve voor de uitvoering van dit plan. Voor het opstellen van dit plan heeft het openbaar lichaam Bonaire een projectplan ingediend voor 10 projecten en 2 projectleiders. Deze aanvraag is door LNV gehonoreerd.

922 - Algemene uitgaven en inkomsten

De afwijking aan de batenzijde van deze functie wordt nagenoeg geheel veroorzaakt door een vrijval van de pensioenvoorziening. Jaarlijks beoordeelt een onafhankelijk notaris op basis van actuariële berekening de hoogte van de voorziening. Aangezien de rentestijging in 2022 zich heeft voortgezet kan de voorziening worden verlaagd met USD 2.175.000. In de 5^e BW was al een aankondiging gedaan van een vrijval. In 2022 is de waardering van de in erfpacht uitgegeven grond ad USD 182.689 opgenomen in de jaarrekening.

992 – Saldo gewone dienst

In de vastgestelde begroting is een tekort gepresenteerd van USD 1.973.000. Om te komen tot een sluitende begroting 2022 heeft de eilandsraad ingestemd met een onttrekking uit de algemene reserve. In werkelijkheid heeft deze onttrekking niet plaats gevonden nu het jaarrekeningresultaat een voordelig saldo laat zien.

Onvoorzien

In de begroting is een structureel bedrag opgenomen voor onvoorzien uitgaven van USD 250.000. De kosten voor het bodemonderzoek van Bopec door externe partij van USD is hiervoor ingezet.

4.2 De paragrafen

4.2.1 Lokale heffingen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de diverse belastingen van het openbaar lichaam en de consequenties daarvan voor de inwoners van Bonaire en is als volgt opgebouwd:

- beleidsmatige ontwikkelingen;
- overzicht belastingopbrengsten;
- de belastingmiddelen;
- kwijtschelding van belastingen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

Zoals in het verbeterplan financieel beheer is opgenomen, is in 2022 voortvarend gewerkt aan het onderdeel belastingheffing. Belastingdienst Caribisch Nederland (BCN) verzorgt de inning van de meeste lokale heffingen. In 2022 is de samenwerking met BCN sterk verbeterd. Bezwaarschriften worden sneller afgehandeld. Per 1 juli 2022 is een nieuw heffings- en inningsproces voor de toeristenbelasting geïmplementeerd. Deze nieuwe wijze van heffen en innen vervangt daarmee de logeergastenbelasting en de huurautobelasting.

Kwijtschelding belastingen

Conform de huidige wet- en regelgeving Belastingwet Bes, afdeling 2, artikel 8.21 t/m 8.26 heeft het openbaar lichaam een verordening opgesteld met als doel het beleid ten aanzien van kwijtschelding vast te stellen. Het betreft het kunnen toepassen van heldere afspraken om onder voorwaarden aan burgers en ondernemers kwijtschelding te kunnen verlenen. Daarbij is zoveel mogelijk aangesloten op het beleid binnen de Belastingdienst/CN.

Overzicht belastingopbrengsten

In de onderstaande tabel worden de gerealiseerde belastingopbrengsten vergeleken met de cijfers van 2021 en de begroting na wijziging 2022.

Uit dit overzicht blijkt dat de opbrengst 2022 van USD 32.381.000 bijna USD 7,5 miljoen meer heeft opgeleverd dan geraamd. Ten opzichte van de realisatie van 2021 is de belastingopbrengst zelfs met bijna USD 14,5 miljoen toegenomen.

Ten opzichte van de realisatiecijfers van 2021 zijn nagenoeg alle belastingen en heffingen gestegen. Alleen de opbrengst bouwvergunningen blijft achter ten opzichte van 2021 en de begroting 2022.

Functie	Opbrengsten/baten	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
003	Leges burgerzaken	405.000	361.000	458.000
020	Erfpachten en huur	2.148.000	4.450.000	3.158.000
140	Casinorechten	192.000	-	1.010.000
222	Havenbelasting	479.000	650.000	873.000
300	Vergunningsrechten	102.000	100.000	129.000
720	Slachthuizen	201.000	180.000	199.000
721	Reinigingsrechten	1.386.000	1.400.000	1.440.000
822	Bouwvergunningen	430.000	485.000	382.000
920	Motorrijtuigenbelasting	5.123.000	5.200.000	5.213.000
920	Toeristenbelasting	-	7.900.000	5.396.000
920	Logeergastenbelasting	1.898.000	-	5.558.000
920	Verhuurautobelasting	1.064.000	-	1.176.000
920	Grondbelasting	1.757.000	1.600.000	2.306.000
920	Opcenten Vastgoedbelasting	2.000.000	2.100.000	3.455.000
920	Precariorechten	510.000	500.000	562.000
920	Cruise pax	196.000	-	1.066.000
Totaal		17.891.000	24.926.000	32.381.000

Toelichting per opbrengst:

Leges burgerzaken

De opbrengst is ten opzichte van 2021 met USD 53.000 toegenomen en ten opzichte van de begroting met USD 97.000.

Casinorechten

In de begroting 2022 was verzuimd de opbrengst casinorechten op te nemen. In 2022 is USD 1.010.000 verantwoord. De stijging is onder andere veroorzaakt door naheffingen over de periode 2020-2022.

Havengelden

De opbrengst havengelden (lig- loods- en meergelden) is in 2022 bijna USD 400.000 hoger uitgekomen dan de verantwoorde opbrengst in het jaar 2021 als gevolg van een toename van cruiseschepen.

Motorrijtuigenbelasting

De tarieven van 2022 zijn ongewijzigd ten opzichte van 2021. Daarmee is de opbrengst 2022 overeenkomstig de begroting maar USD 90.000 hoger dan 2021.

Erfpacht opbrengst

De hoogte van de erfpachtcanon hangt af van de locatie van het terrein en varieert rond USD 2 per vierkante meter per jaar. Het terrein blijft eigendom van het OLB en wordt slechts in bruikleen gegeven voor een periode van niet langer dan 60 jaar. Dit kan worden verlengd met 20 of 40 jaar. De tarieven voor 2022 zijn ongewijzigd, tenzij er een herwaardering plaatsvindt. Door aanvullende aanslagopleggingen is de opbrengst ten opzichte van 2021 met USD 1.010.000 gestegen.

Toeristenbelasting en cruise Pax

Op 1 juli j.l. is een nieuwe wijze van heffen en innen van de toeristenbelasting geïmplementeerd. Tot die datum werd de logeergastenbelasting en de huurautobelasting op basis van een aangifte geïnd. De huurautobedrijven en ondernemers die betaald onderhoud verzorgen voor toeristen moesten toeristenbelasting en huurautobelasting afstaan. De cruise passagiers betaalden cruise tax. In de begroting 2022 was er vanuit gegaan dat de toeristenbelasting die op de airport en de haven betaald moest worden zou ingaan op 1 januari. Na besluitvorming in de eilandsraad is de invoeringsdatum gesteld op 1 juli voor de bezoekers die aankomen op de airport en 1 januari 2023 voor de cruise bezoekers. Er is in 2022 als toeristenbelasting USD 7.900.000 begroot. In werkelijkheid is USD 13.196.000 ontvangen. Deze opbrengst bestaat uit: USD 1.066.000 Cruise Pax, USD 1.276.000 Verhuurautobelasting, "nieuwe" toeristenbelasting vanaf 1 juli 2022 USD 5.396.000 en logeergastenbelasting tot 1 juli 2022 USD 5.558.000.

Er is voor de "oude" toeristenbelasting nagegaan of er aangiften ontbreken van de periode vóór 1 juli 2022. Bij het uitblijven van aangifte is alsnog een aanslag opgelegd, waarbij aansluiting is gezocht bij gedaan onderzoek in het voorjaar 2022. Bij de aanslagoplegging is uitgegaan van het aantal slaapplekken en een gemiddelde bezettingsgraad. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in aanslagopleggingen over de belastingjaren 2020 – 2022 en aanslagopleggingen (navordering) 2018 t/m 2022 vanwege nog openstaande vorderingen na aangifte. Bij elk aanslagbiljet is een informatieve brief gevoegd met de uitgangspunten voor de aanslag. Er zijn navorderingsaanslagen en taxatieve aanslagen verzonden. Dit proces is volledig afgerond qua aanslagoplegging.

Voor de huurautobelasting 2022 – 1 juli 2022 is eenzelfde actie uitgezet. Dit heeft geleid tot een hogere belastingopbrengst in 2022.

Grondbelasting

De achterstand ten aanzien van het verwerken van mutaties in de grondbelasting op basis van kadastrale gegevens is voor het overgrote deel ingehaald. Deze inhaalslag wordt doorgezet naar 2023. De opbrengst ten opzichte van de begroting is USD 706.000 hoger en ten opzichte van 2021 USD 549.000 hoger.

Opcenten vastgoedbelasting

Door waardestijgingen en groei van het vastgoed op Bonaire is de (rijks)belasting vastgoed gestegen. Een deel van deze hogere inkomsten vloeit middels opcenten terug naar het OLB. De opbrengst is met USD 1.455.000 gestegen ten opzichte van 2021.

4.2.2 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Het OLB is een bijzondere gemeente met ambities op diverse terreinen. Bij de uitvoering van haar activiteiten is het onvermijdelijk dat er risico's worden gelopen. Bij een risico gaat het om de kans op het optreden van een gebeurtenis met mogelijk negatieve effecten. Het woord 'kans' zorgt ervoor dat het gaat over een mogelijke gebeurtenis. Deze mogelijke gebeurtenis kan gevolgen hebben voor het behalen van de doelstellingen van het OLB.

Op grond van het BBV-BES artikel 8 dient het OLB in haar begroting een paragraaf weerstandsvermogen op te nemen. Deze paragraaf, waaraan BBV-BES artikel 10 nadere eisen stelt, komt tot stand met behulp van de risicomanagementcyclus van het OLB. In dit hoofdstuk worden de keuzes van het OLB met betrekking tot de paragraaf weerstandsvermogen weergegeven. Deze keuzes worden iedere 4 jaar ter goedkeuring voorgelegd aan de eilandsraad. De gemaakte keuzes gelden op grond van BBV-BES artikel 23 eveneens voor de paragraaf weerstandsvermogen die, naast de begroting, ook verplicht onderdeel uitmaakt van de jaarstukken.

Inhoud paragraaf weerstandsvermogen (in begroting en jaarstukken)

De paragraaf weerstandsvermogen moet volgens artikel 10 van het BBV-BES minimaal de volgende elementen bevatten:

- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Het OLB neemt de volgende elementen op in de paragraaf weerstandsvermogen:

- beschrijving van de gehanteerde systematiek van risicomanagement;
- de beschikbare (incidentele en structurele) weerstandscapaciteit;
- een samenvatting van de geïnventariseerde risico's;
- een oordeel over het weerstandsvermogen en de weerstandsratio;
- benodigde acties voor de komende jaren.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De definitie van de beschikbare weerstandscapaciteit is in artikel 10.1a van het BBV-BES omschreven als 'de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover het openbaar lichaam beschikt of kan beschikken om niet begrote lasten te dekken'. Dit betekent dat de weerstandscapaciteit bestaat uit middelen waaruit tegenvallers bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast moeten worden.

Het OLB rekent de volgende componenten tot haar weerstandscapaciteit:

- algemene reserve;
- overig (begrotingsruimte (post onvoorzien) en stille reserves).

Hierbij wordt nadrukkelijk opgemerkt dat bestemmingsreserves niet tot de weerstandscapaciteit worden gerekend, daar deze middelen reeds middels besluitvorming van de eilandsraad zijn bekleemd. Eveneens worden voorzieningen niet tot de weerstandscapaciteit gerekend omdat er verplichtingen aan deze voorzieningen ten grondslag liggen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De risico's met financiële gevolgen die het OLB loopt, bepalen de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van de risico's inclusief beheersmaatregelen (de netto risico's). De uitkomst van de benodigde

weerstandscapaciteit wordt vastgelegd in de weerstandsparagraaf, welke tweemaal per jaar wordt geactualiseerd.

OMSCHRIJVING RISICO'S	Bruto risico	Kans	Risico	S/I
Hogere bouwkosten door inflatie/claims aannemer	4.000.000	50%	2.000.000	S
Koersrisico's (verhouding euro/dollar)	25.000.000	5%	1.250.000	S
Huisvesting en arbo-aspecten. Kantoren voldoen niet aan de eisen. Onveilige situaties kunnen hierdoor ontstaan. Risico op hoger ziekteverzuim	5.000.000	50%	2.500.000	S
Cyberrisico, hacks en datalekken. Grote gevolgen voor bedrijfsvoering/imagoschade	3.000.000	30%	900.000	S
Voor bedrijfsongevallen van personeel tijdens het werk is het OLB niet verzekerd	200.000	10%	20.000	S
Staat van onderhoud overheidsgebouwen wegens ontbreken meerjarenonderhoudsplan	1.000.000	50%	500.000	I
Brandschade overheidsgebouwen	5.000.000	20%	1.000.000	I
Schade aan haven en infrastructuur rondom de haven	3.000.000	30%	900.000	I
Schadeclaims door onterecht handelen	750.000	30%	225.000	S
Claims door inschattingsfout Veterinaire afdeling	100.000	70%	70.000	S
Opruimen dode dieren door dierziekte	100.000	30%	30.000	S
Brand en rampenbeveiliging archief Burgerzaken	350.000	70%	245.000	I
Niet voldoen aan eisen voor kinderopvang etc.	500.000	90%	450.000	I
Staat van onderhoud sportaccommodaties wegens ontbreken meerjarenonderhoudsplan	2.000.000	30%	600.000	I
Schade aan gebouwen en sportlocaties als gevolg van natuurrampen (deels risico NL)	5.000.000	20%	1.000.000	S
Tekort aan schoolgebouwen als gevolg van bevolkingsgroei (deels risico NL)	10.000.000	10%	1.000.000	I
Mogelijke andere vorm van Covid-uitbraak (deels risico NL)	4.000.000	30%	1.200.000	I
Het OLB is, boven het gestort kapitaal, verantwoordelijk voor verliezen van overheids NV's en dochterondernemingen	35.000.000	10%	3.500.000	I
Diverse juridische kwesties op het gebied van belastingen en civiele zaken	1.500.000	30%	450.000	I
TOTAAL			17.840.000	

Relatie risicomanagement en weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor géén maatregelen zijn getroffen in relatie tot de financiële positie. Dit verband is in onderstaande figuur schematisch weergegeven.

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting en de financiële positie van het OLB is. Dit is van belang wanneer zich financiële tegenvallers voordoen.

Weerstandsratio per ultimo 2022

In onderstaande tabel wordt een nadere duiding gegeven van de weerstandscapaciteit, de geïdentificeerde risico's en de daaruit voortvloeiende ratio weerstandsvermogen van het OLB per ultimo 2022.

Ratio weerstandsvermogen	=	beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve en onvoorzien)	32.404.000	=	1,8
		benodigde weerstandscapaciteit (totaal van de risico's)	17.840.000		

Beoordeling weerstandsvermogen

Om nadere duiding aan de weerstandsratio te geven is aansluiting gezocht met de normeringssystematiek zoals die is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NARIS), hiervoor wordt verwezen naar de onderstaande tabel. Opgemerkt wordt dat, hoewel het OLB zich als bijzondere gemeente van Nederland niet 1 op 1 kan vergelijken met een normeringssystematiek die is opgesteld voor Nederlandse gemeenten, deze normeringssystematiek wel degelijk een goede indicatie geeft van het weerstandsvermogen van het OLB. Het OLB streeft naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,5 en 2,0. Wanneer de weerstandsratio op structurele basis hoger ligt dan 1,5, dan betekent dit dat dit gedeelte van de weerstandscapaciteit (lees: de algemene reserve) anders kan worden bestemd. Dit beleid is in de eilandsraad van 13 juni 2022 vastgesteld.

Klasse	Ratio weerstandsvermogen	Conclusie weerstandsvermogen
A	hoger dan 2,0	Uitstekend
B	tussen 1,4 en 2,0	Ruim voldoende
C	tussen 1,0 en 1,4	Voldoende
D	tussen 0,8 en 1,0	Matig
E	tussen 0,6 en 0,8	Onvoldoende
F	kleiner dan 0,6	Ruim onvoldoende

Duiding weerstandsratio OLB

De weerstandsratio van het OLB per ultimo 2022 bedraagt **1,8**. Dit betekent dat het OLB in staat is om, met inzet van de beschikbare weerstandscapaciteit, bijna 2 keer de geïdentificeerde risico's te dragen wanneer deze zich allemaal tegelijkertijd zouden voordoen.

Op basis van de systematiek zoals is beschreven in paragraaf kan worden geconcludeerd dat het weerstandsvermogen van het OLB op dit moment **ruim voldoende** is.

Weerstandscapaciteit in relatie tot de liquiditeitspositie

De weerstandscapaciteit van het OLB wordt met name gevormd door de aanwezige algemene reserve. De algemene reserve is ontstaan na de inrichting van het OLB per 10 oktober 2010, waarbij een zogenaamde openingsbalans is opgesteld. De algemene reserve fungeerde daarbij als tegenhanger voor de aanwezige vaste activa die destijds moesten worden gewaardeerd. In de loop der jaren is de algemene reserve aangevuld met voordelige jaarrekeningresultaten.

Om de aanwezige weerstandscapaciteit daadwerkelijk te kunnen inzetten in het geval zich risico's voordoen, is het voor het OLB van belang om over voldoende liquiditeiten te beschikken. Daar het voor het OLB op grond van artikel 11 van de Wet FinBES niet is toegestaan om zelfstandig de geldmarkten

te betreden en bijvoorbeeld leningen bij commerciële partijen aan te gaan, is de beschikbaarheid van liquiditeiten beperkt en daarom altijd een belangrijk punt van aandacht.

Op grond van artikel 89 van de Wet FinBES bestaat voor het OLB echter wel de mogelijkheid om, door tussenkomst van het Cft, renteloze leningen voor het doen van investeringen ten behoeve van de publieke taak aan te vragen bij de Rijksoverheid. Voor een dergelijke lening is het wel van belang dat het OLB de kapitaallasten van de lening kan dragen in de reguliere begroting. Voor het OLB is het derhalve van groot belang om doorlopend te beschikken over een actuele liquiditeitsprognose én, indien zich risico's manifesteren, direct in contact te treden met het Cft en de Rijksoverheid. Hierbij wordt opgemerkt dat er geen lening kan worden aangevraagd ter financiering van exploitatiekosten.

Liquide maken van de algemene reserve

In de brief van de staatssecretaris aan de eilandsraad over de goedkeuring van de begroting 2023 van het Openbaar Lichaam Bonaire (OLB) zijn zorgen uitgesproken over het weerstandsvermogen en de mogelijkheid van het vrij opnemen van liquiditeiten op het moment dat eventuele calamiteiten zich voordoen. In diverse gesprekken met Cft en BZK is dit aan de orde geweest en heeft nadere duiding plaats gevonden.

Het OLB beschikt momenteel over een fors bedrag aan liquiditeiten, per heden bedraagt het rekeningcourantsaldo ruim USD 54 miljoen. Uit de recent opgestelde liquiditeitsprognose blijkt dat het OLB de komende jaren over een omvangrijk bedrag aan liquiditeiten blijft beschikken.

Opstellen liquiditeitsprognose

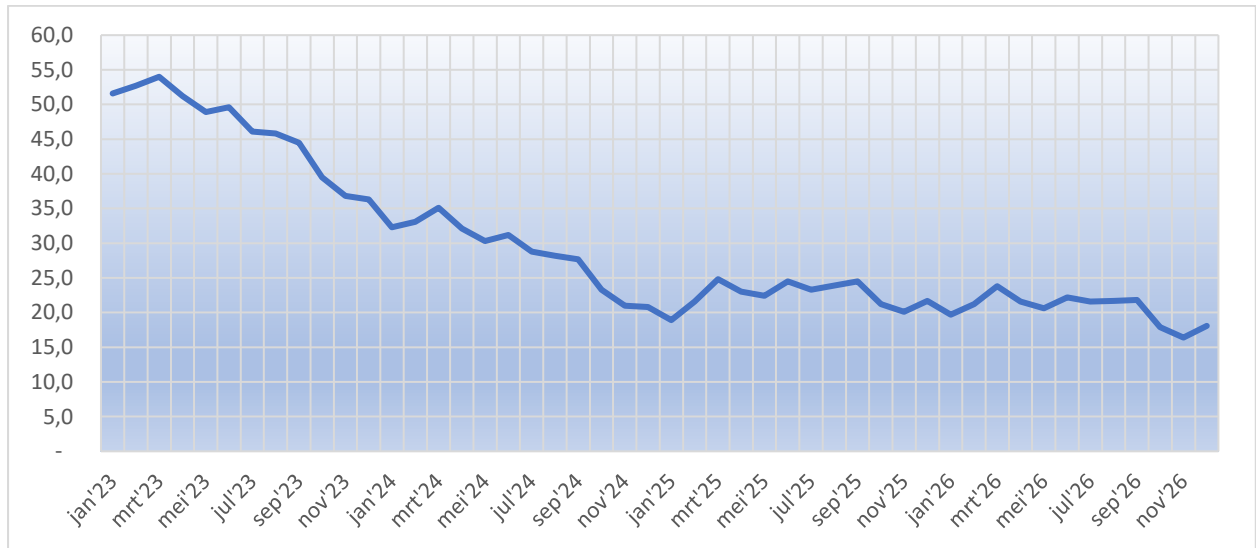
Op basis van het actuele banksaldo en de vastgestelde begroting 2023 inclusief het meerjarenperspectief 2024-2026 is een prognose van de cashflow opgesteld.

We hebben hierbij de volgende uitgangspunten toegepast:

- de voorgenomen investeringen per jaar zijn gelijkmatig over de maanden van het betreffende jaar verdeeld;
- het saldo van de Bijzondere Uitkeringen per 31 december 2022 (vooruit ontvangen bedragen) wikkelen we af in 2023 en 2024. Daarna gaan we er van uit dat alle ontvangen BU gelden ook in de afgesproken periode worden besteed. Dus geen achterstanden meer;
- de in 2022 opgelegde aanslagen inzake de voormalige toeristenbelasting en autoverhuurbelasting (met betrekking tot de periode tot 1 juli 2022) ontvangt het OLB in 2023;
- alle resterende beklemmingen van de bestemmingsreserves worden in 2023 afgewikkeld;
- de ontvangen VU, inclusief de loon- en prijsontwikkelingen, is gebaseerd op de afspraken die gemaakt zijn tijdens de bestuurlijke werkafspraken met BZK;

We komen tot de conclusie dat voor de periode 2023 – 2026 het banksaldo niet lager uitkomt dan USD 16,0 mln. Daarmee voldoen we aan het beleid dat door de eilandsraad is gesteld en beschikken we aantoonbaar over voldoende liquiditeiten indien de geïdentificeerde financiële risico's zich voordoen.

Liquiditeitsplanning

4.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven we een helder en volledig overzicht van onze kapitaalgoederen teneinde een goed inzicht in de financiële positie te kunnen verschaffen.

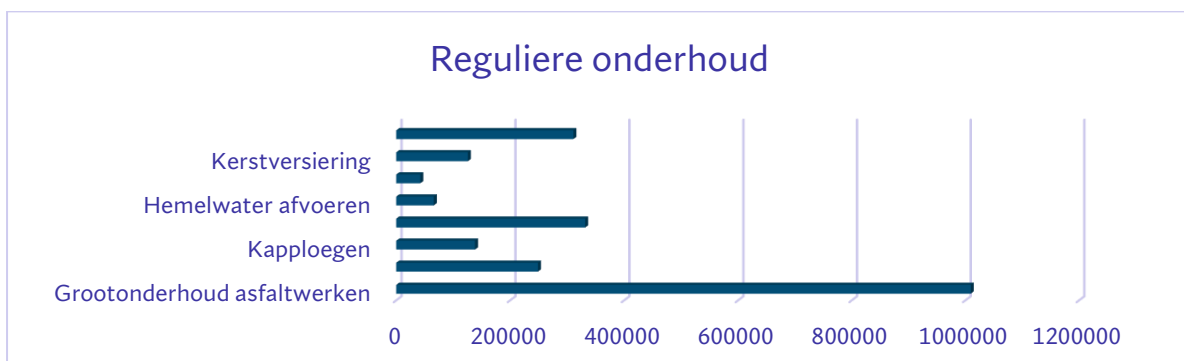
Het OLB is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Hieronder vallen de kapitaalgoederen: wegen, riolering, water, groenvoorzieningen en gebouwen.

In de begroting en jaarrekening zijn de volgende onderhoudskosten opgenomen:

Functie	GBR	Omschrijving Grootboeknummer	KSRT	Omschrijving kostensoort	Begroting na wijziging	Rekening 2022
001 Bestuursorgaan	60011000	Eilandsraad en raadscommissies	34300	Onderhoud gebouwen	200.000	0
001 Bestuursorgaan	60011000	Eilandsraad en raadscommissies	34310	Onderhoud machines	977	0
001 Bestuursorgaan	60011000	Eilandsraad en raadscommissies	34330	Onderhoud infrastructuur	4.000	3.217
001 Bestuursorgaan	60011000	Eilandsraad en raadscommissies	34340	Onderhoud airco's	11.336	5.869
001 Bestuursorgaan	60012000	Ambtswoning gezaghebber	34330	Onderhoud infrastructuur	38.932	23.778
001 Bestuursorgaan	60016000	Bureau Griffier	34310	Onderhoud machines	500	0
002 Bestuursapparaat	60021007	Informatie Communicatie Technologie	34310	Onderhoud machines	25.000	23.109
002 Bestuursapparaat	60023001	Centrale huisvesting	34300	Onderhoud gebouwen	0	136.177
002 Bestuursapparaat	60023001	Centrale huisvesting	34340	Onderhoud airco's	65.000	62.278
002 Bestuursapparaat	60023001	Centrale huisvesting	34350	Onderhoud riolering en beerputten	1.500	746
002 Bestuursapparaat	60023002	Centrale vervoer	34320	Onderhoud vervoermiddelen	60.000	42.513
210 Wegen, straten en pleinen	62100002	Dotatie fondsen	34300	Onderhoud gebouwen	230.000	260.102
210 Wegen, straten en pleinen	62100002	Dotatie fondsen	34330	Onderhoud infrastructuur	2.859.686	2.077.438
210 Wegen, straten en pleinen	62100004	Publieke voorzieningen	34330	Onderhoud infrastructuur	605.000	156.819
210 Wegen, straten en pleinen	62100017	Wegen en ruimte onderhoud	34330	Onderhoud infrastructuur	2.100.000	444.408
222 Verkeersmaatregelen te water	62220002	Kaden, pieren, boeien en vaartuigen	34320	Onderhoud vervoermiddelen	33.700	12.680
222 Verkeersmaatregelen te water	62220002	Kaden, pieren, boeien en vaartuigen	34330	Onderhoud infrastructuur	135.000	152.721
300 Economische Zaken	63000005	Handhaving Ruimte en Ontwikkeling	34310	Onderhoud machines	2.500	0
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	63411000	Beheer Openbare Werken-Uitvoering LVV	34310	Onderhoud machines	10.000	8.298
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	63411000	Beheer Openbare Werken-Uitvoering LVV	34330	Onderhoud infrastructuur	134.200	123.775
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	64800008	Overige Onderwijs aangelegenheden	34300	Onderhoud gebouwen	38.000	17.352
530 Sport	65300002	Buitensportaccommodaties	34330	Onderhoud infrastructuur	217.390	215.121
530 Sport	65300009	Stimuleren van sport en recreatie	34330	Onderhoud infrastructuur	0	28.239
560 Maatschappelijke leefbaarheid	65600003	Volksfeesten	34330	Onderhoud infrastructuur	24.793	20.649
720 Slachthuizen	67200000	Slachthuizen	34310	Onderhoud machines	-	0
725 Overige openbare hygiene	67250005	Handhaving Zorg en Samenleving	34310	Onderhoud machines	500	0
822 Overige volkshuisvesting	68220005	Volkshuisvesting infrastructuur	34330	Onderhoud infrastructuur	103.016	103.016
					6.901.030	3.918.303

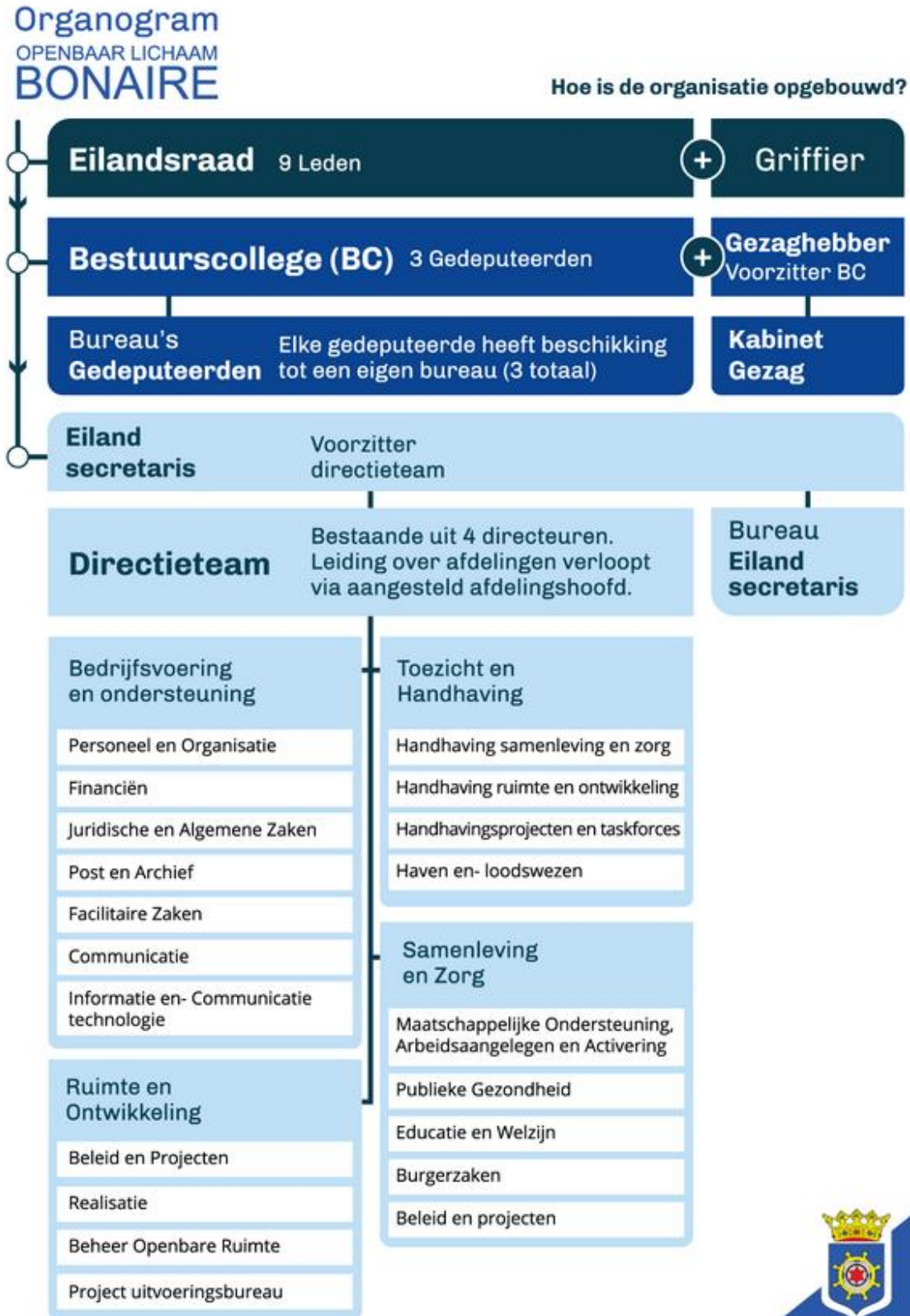
Voor het groot onderhoud aan gebouwen en wegen zijn tot op heden nog geen voorzieningen getroffen.

Een beheerplan voor het structureel onderhoud is nog in ontwikkeling. Naar verwachting is een structureel onderhoud plan met bijhorende investeringsplan tegen het begin van de tweede kwartaal van 2023 afgerond. Aangezien het OLB nog niet over een onderhoudsplan beschikt, wordt vaak geschakeld naar onderdelen van het openbaar domein waar acuut onderhoud nodig is. Langzamerhand wordt hieraan vorm gegeven. In de kwartaal rapportages proberen wij deze ontwikkeling bij te houden om een zodanig beeld te scheppen dat duidelijk wordt welke onderdelen van het openbaar domein de meeste aandacht nodig hebben. Afgelopen jaar hebben wij een periode van hevige regenval gekend, die het beeld van schade aan het openbaar domein sterk heeft beïnvloed. De omvang van de gemaakte kosten voor het regulier onderhoud zijn:

4.2.4 Bedrijfsvoering

Het organigram van het OLB zag er als volgt uit in 2022:

Het jaar 2022 is een jaar van modernisering en investering geweest in de bedrijfsvoering van het OLB. De ambtelijke werkplek is volledig vernieuwd en voorzien van de nieuwste software. Het datacenter is verhuisd naar een betrouwbare locatie, zodat de beschikbaarheid beter gewaarborgd is. Het internet netwerk voor de 21 OLB locaties inclusief firewalls is volledig vernieuwd en service management is geïmplementeerd voor de ICT dienstverlening waardoor inzichtelijk wordt wat de doorlooptijden zijn van de service desk afgezet tegen de norm.

Er is een nieuw bibliotheek uitleen systeem gekocht dat nu wordt ingericht. Daarnaast worden 2 scholen aangesloten voor het uitleenen en terugbrengen van boeken. Dit zal doorgroeien tot uiteindelijk 6 scholen. Tevens worden cursussen Klik & Klaar gegeven voor inwoners voor het verhogen van de digitale vaardigheden van onze bevolking.

Op verschillende lagen zijn ontwikkeltrajecten ingezet door de inzet van de OLB Academy. Voor het directieteam en de management teams is geïnvesteerd in leiderschapsontwikkeling en teamontwikkeling. In de afgelopen maanden is daarnaast ook geïnvesteerd in inhoudelijke trainingen om de kwaliteit van beleid en advies te verbeteren en zijn verschillende coachingstrajecten uitgevoerd.

Het traject van Twinning (Action Based Learning) met Nederlandse gemeentes is voorbereid en in december is een start gemaakt met twinning voor de adviseurs van de afdeling Financiën, hetgeen in 2023 wordt voortgezet Dit traject zal in 2023 worden uitgebreid naar andere directies, waaronder R&O en T&H.

Ook is een start gemaakt met het instrument 'mobiliteit' om medewerkers in onderling overleg, al dan niet tijdelijk, op een ander afdeling te plaatsen en hierdoor gemotiveerd te houden. Competenties en talenten worden herkend en erkend en op de juiste werkplekken geplaatst. Verder is een Seniorenregeling 2022-2024 gerealiseerd die de vrijwillige uitstroom van ambtenaren met meer dan 30 jaren dienstjaren faciliteert. Dit traject is ook een onderdeel van mobiliteit en richt zich uitsluitend op een permanente uitstroom. Met deze regeling wordt bewerkstelligd dat het ambtenarenapparaat op een organische manier afslankt en dat het zich kan aanvullen met jonger potentieel om de uitvoeringskracht te versterken. Circa 23% van onze medewerkers heeft en zal van deze regeling gebruik maken in de jaren 2022-2024. Dit gegeven heeft zijn weerslag op het OLB: kennis van jaren moet worden geborgd en overgedragen en de werving voor de openvallende functies is intensief. Ook wordt nagedacht over de nieuwe werkwijze en inrichting van het OLB, daarbij zullen wellicht een deel van de openvallende functies niet worden ingevuld of anders ingeschaald.

De nieuwe huisstijl van het OLB is ontworpen: deze dient nog door het BC te worden vastgesteld en daarna geïmplementeerd. Er zijn verschillende bewustwordingscampagnes opgezet, zoals Covid vaccinatie, veiligheid en welzijn van dieren, energietoeslag, veilige seks en dergelijke.

De transitie van de afdeling P&O naar een strategische HR partner is gaande, de afdeling heeft een overzicht van de noodzakelijke nieuwe inrichting opgesteld en er is een inventarisatie gemaakt van het bijbehorende noodzakelijke instrumentarium. Het accountmanagement is verbeterd en het werving en selectieproces is gemoderniseerd door de inzet van psychometrische assessment tools waardoor een beter match gemaakt kan worden tussen de kandidaat en de vereiste competenties voor de functie. De werving en selectie van de zeer noodzakelijke additionele bijstand op de afdeling Juridische en Algemene Zaken (JAZ) is afgerond. Hierdoor kan tijdiger aan de toenemende vraag naar bestuurlijk-juridisch advies, bezwaarprocedures en wetgevingsbijstand worden voldaan.

Er zijn Integriteitstrainingen opgestart voor het gehele apparaat waarbij daarnaast een additionele verdiepingstraining voor de leiding is georganiseerd. Hierdoor is de start gemaakt voor een gedeeld normenkader op het gebied van integriteit.

Binnen het digitaliseringstraject zijn verschillende processen gedigitaliseerd door gebruik te maken van de applicatie JOIN. Hierbij zijn keuzes gemaakt op basis van prioriteiten (adviezen, vergunningen, bezwaren, VOG aanvragen, portaal voor Covid) en is de bijbehorende rechtenstructuur ingericht. Ook is JOIN geïnstalleerd op mobiele apparatuur. De koppeling met de website voor diensten van het OLB met JOIN is gemaakt, zoals een afspraken module voor Burgerzaken, indienen van vergunningen. Daarnaast zijn de voorbereidingen voor een klantcontactcentrum ingericht zodat alle klantcontacten vanuit de samenleving (e-mails, JOIN, Facebook, chat, WhatsApp) met het OLB per kanaal bijgehouden kunnen worden. Verder zijn ook de producten en diensten catalogus van het OLB gekoppeld aan het systeem van het Klantcontact centrum. Dit proces is gefaciliteerd met gebruikerstrainingen om iedereen die met de nieuwe flows zal gaan werken wegwijs te maken in de applicaties.

Tot nu toe was het niet mogelijk om voor inwoners en ondernemers online betalingen te verrichten. Hierdoor moesten de aanvragers een bewijs van betaling opvoeren. Dit is een extra administratieve last voor het OLB omdat naast de controle van het opgevoerde bewijsstuk ook moet worden nagegaan of de betaling ook feitelijk op de bankrekening van OLB staat. Het OLB streeft ernaar dat inwoners en ondernemers zo min mogelijk fysieke (hardcopy) bewijsstukken moeten "uploaden". Derhalve is OLB op zoek gegaan naar een online betaalmogelijkheid voor leges. De oplossing is in Sentoo gevonden (een soort iDeal voor het Caribisch gebied dat online banktransacties via eforms of weblinks) mogelijk maakt. Dit proces

Momenteel ontbreekt er een juridisch kapstok op Bonaire om volledig digitaal te kunnen werken en tevens ook alle digitale dienstverlening te kunnen bieden aan de samenleving. De juridische belemmeringen worden geïnventariseerd en afgestemd met de ambities vanuit het Nederlandse programma voor een inclusieve digitale samenleving.

Het OLB heeft een aantal concrete stappen gezet in haar ambitie van 1 loket voor de burger om de dienstverlening te verbeteren. De voorbereidingen voor de opzet van een KlantenService Centrum (KSC) zoals organisatie ontwerp, stroomlijnen van processen en de inrichting van een call center is gestart. Ook de voorbereidingen voor de verbouwing van het pand waarin het KSC wordt gehuisvest zijn gestart.

In 2022 is een update opgesteld van het verbeterplan Financieel beheer. Dit plan is aan BZK en het Cft verzonden. In 2022 zijn een aantal belangrijke prestaties geleverd, alle P&C documenten zijn tijdig aan de ER aangeleverd. Het heffen en innen van de lokale belastingen is geoptimaliseerd, invoering van directe heffing van de toeristenbelasting is geïmplementeerd. Er zijn verschillende beleidsdocumenten die betrekking hebben op het normenkader binnen het OLB door de ER vastgesteld of aangeboden zoals de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen, nota activabeleid, nota reserves en voorzieningen, meerjarenbeleidsplan IC en bijbehorende jaarkalender en controleprotocol. De financiële processen worden verder gedigitaliseerd en gestroomlijnd. Verder wordt geïnvesteerd in medewerkers door twinning, borgen van kennis door het verzorgen van trainingen on the job door onder andere de concerncontroller. Er wordt periodiek overlegd over de verbetering van de samenwerking tussen BCN en OLB.

Vanuit de afdeling Post en Archief is hard gewerkt aan het verkorten van de doorlooptijden en wegwerken en digitaliseren van analoge bestanden bij diverse directies waaronder akten burgerlijke stand en bouwvergunningen. Hierdoor zijn bestanden digitaal toegankelijk. De regelgeving digitalisering archiefbescheiden (vervangingsbesluit) is vastgesteld. Er is een start gemaakt met de verkenning van het E-depot voor het correct archiveren van gedigitaliseerde documenten en archiefbescheiden. De samenwerking met FuHiKuBo is geïntensiveerd waardoor de toegankelijkheid van het cultureel historisch erfgoed op Bonaire is verbeterd.

Er zijn een aantal omvangrijke verhuizingen gerealiseerd en ARBO onvriendelijk meubilair is grotendeels vervangen. Ook is het magazijn gedigitaliseerd en is de toegang tot het wagenpark beveiligd.

Voortgang project Financieel beheer

In 2022 is een geactualiseerd verbeterplan opgesteld om te komen tot het verder op orde brengen van het financiële beheer van het OLB. Dit plan is gedeeld en besproken met het Cft en BZK en is ter kennisname gezonden aan de Eilandsraad van het OLB.

In oktober en november 2022 heeft de accountant een tussentijdse controle gedaan. De interim controle heeft ertoe geleid dat de accountant een managementletter heeft uitgebracht. Deze managementletter is besproken in het DT en is ter kennisname gestuurd aan het Bestuurscollege.

Op basis van de uitgevoerde interim controle 2022 concludeert de accountant dat de administratieve organisatie en interne beheersing voldoet aan de daaraan te stellen minimale eisen en het Bestuurscollege, de eilandsecretaris en het directieteam hebben verbeteringen hoog op de agenda staan. Daarmee wordt gebouwd aan een robuuste en toekomstbestendige organisatie. Voorts constateert de accountant dat ook in het boekjaar 2022 stappen zijn gezet in het verder verbeteren en optimaliseren van de kwaliteit van de operationele bedrijfsvoering processen binnen het OLB. Hierbij valt te denken aan de verbeteringen binnen de ICT-omgeving, het afronden van de naheffingsaanslagen voor toeristenbelasting- en autoverhuurbelasting tot en met 1 juli 2022 en het oplossen van diverse bevindingen uit de voorgaande managementletters.

De medewerkers die de accountant hebben gesproken, zijn betrokken bij het OLB en geven blijk van een intrinsieke motivatie om de administratieve organisatie en interne beheersing van het OLB verder te optimaliseren.

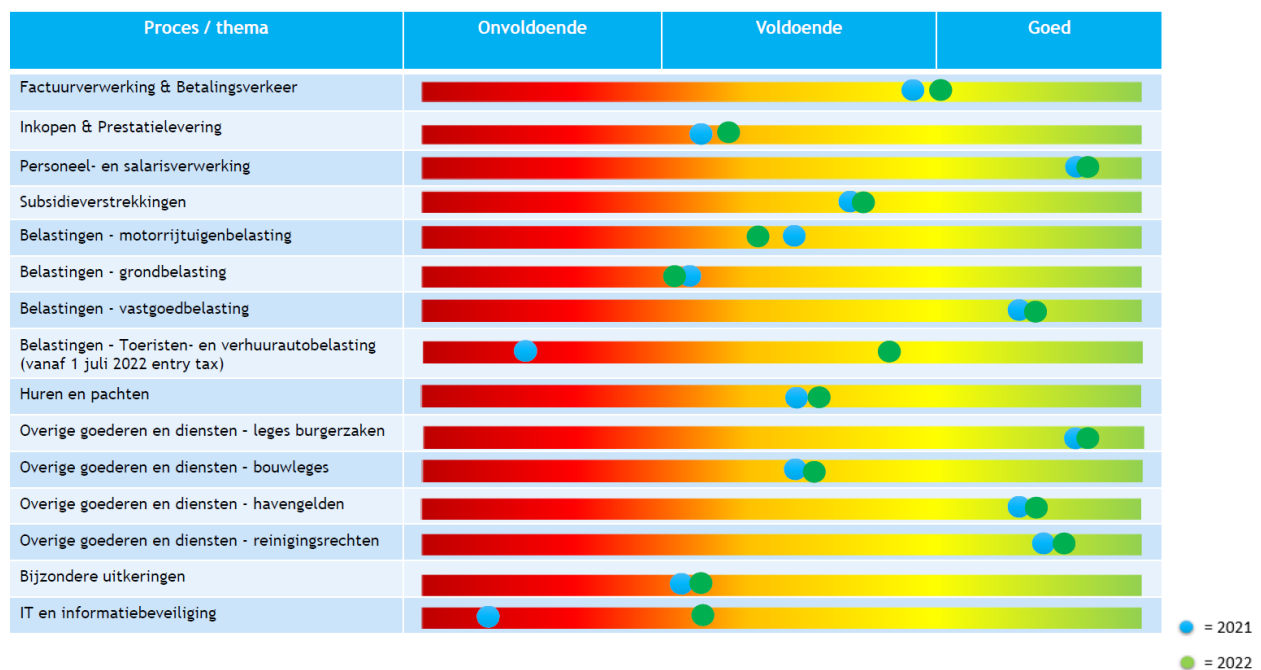
In verschillende notities is opgenomen dat de interne beheersing normaal gesproken georganiseerd wordt langs de volgende verdedigingslijnes:

1 ^e lijn (intern)	Administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) in de processen in de lijnorganisatie en IT-systemen
2 ^e lijn (intern)	Interne controle uitgevoerd binnen de processen door medewerkers van het openbaar lichaam
3 ^e lijn (intern)	Verbijzonderde interne controle uitgevoerd door het openbaar lichaam (*)
4 ^e lijn (extern)	Controlewerkzaamheden door de externe accountant

(*) Met ingang van het boekjaar 2022 is binnen het OLB ook de verbijzonderde interne controle ingeregeld. Dit is een positieve ontwikkeling in de verdere professionalisering van de interne beheersing binnen het OLB.

In het 3^e kwartaal is extra inzet gepleegd door het uitvoeren van de interne controles over het 1^e halfjaar van 2022, waarbij de opzet en het bestaan van alle materiële processen is beoordeeld. Tevens zijn steekproeven uitgevoerd om de getrouwheid en rechtmatigheid van de transacties over het 1^e halfjaar van 2022 te controleren. Het interne controle dossier heeft de accountant betrokken in de interim-controle. In het 4^e kwartaal van 2022 en het 1^e kwartaal van 2023 zijn/zullen interne controles op de transacties in het 2^e halfjaar van 2022 worden uitgevoerd.

In de managementletter 2022 is het volgende beeld van de verbeterpunten gegeven. Deze punten zijn vergeleken met de beoordeling van de managementletter uit 2021.

Op de belangrijke thema's aan de lastenkant (personeel, factuurverwerking, subsidieverstrekingen en betalingen) scoort het OLB ruim voldoende tot goed. Voor de 'eigen' baten geldt dat deze over het algemeen op het niveau 'voldoende' bevinden. Dit betekent dat het niveau van de administratieve organisatie en interne beheersing toereikend is om de door OLB gewenste verbetering van het Financieel Beheer te realiseren.

Nota activabeleid

De nota activabeleid is in het 3^e kwartaal van 2022 opgesteld en ligt ter besluitvorming voor aan de ER, maar is nog niet vastgesteld.

Daarnaast is het in beeld brengen van de bezittingen een belangrijk aandachtspunt, dit mede in relatie tot het beheer van de kapitaalgoederen. Vastgesteld is dat er momenteel onvoldoende meerjarige onderhoudsplannen zijn opgesteld voor wegen en gebouwen. Teneinde een stabiele structurele basis te hebben om het meerjarige groot onderhoud te kunnen betalen, is een voorziening wegen en gebouwen van groot belang. Daarnaast kan het instellen van deze voorzieningen niet los worden gezien van het

opstellen van een nota activa beleid om ook de investeringen in wegen (reconstructies etc.) en gebouwen optimaal in beeld te krijgen. Dit zal in 2023 nader opgepakt en uitgewerkt worden.

Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen

De nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen is op 11 juni 2022 door de Eilandsraad vastgesteld. In deze nota is het beleid van het OLB ten aanzien van risicomanagement beschreven, is de weerstandscapaciteit bepaald en is de minimale weerstandsratio bepaald. Deze weerstandsratio geeft aan in welke mate eventueel onverwacht optredende financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder de normale bedrijfsvoering aan te tasten. In de adviezen van het Cft worden repeterend de opmerking gemaakt over het inzichtelijk maken van het deel van de weerstandscapaciteit dat liquide is. Inmiddels is een liquiditeitenplanning opgesteld voor de periode 2023 – 2026 welke gebaseerd is op het saldo van de liquide middelen per december 2022 en de begrote bedragen die opgenomen zijn in de begroting 2023 – 2026. Hieruit blijkt dat over de gehele periode het banksaldo de ondergrens van afgerond USD 17 mln. niet bereikt. Het Cft is hierover inmiddels mondeling uitgebreid geïnformeerd. Over de berekening en de onderbouwing is in januari 2023 een notitie opgesteld en deze is in gezamenlijkheid besproken met Cft en BZK en OLB.

Nota reserves en voorzieningen

De nota Reserves en Voorzieningen is in het 3^e kwartaal van 2022 opgesteld en ligt ter besluitvorming voor aan de ER maar is nog niet vastgesteld. In deze nota wordt inzicht verschaft in de richtlijnen vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BBV-BES) ten aanzien van activeren, waarden en afschrijven. Het BBV-BES biedt op onderdelen keuzevrijheid aan openbare lichamen, welke OLB middels deze nota concretiseert. Met deze nota ontstaat een eenduidige en bestendige gedragslijn voor het activeren, waarden en afschrijven van vaste activa binnen het OLB.

Meerjarenbeleidsplan Interne controle

In juni 2022 heeft het Bestuurscollege het Meerjarenbeleidsplan Interne Controle vastgesteld. Het bestuurscollege van OLB is, in overeenstemming met artikel 9 van de Eilandsverordening financieel beheer Bonaire, verantwoordelijk voor een jaarlijkse interne toetsing gericht op het getrouwe beeld van de jaarrekening en de rechtmatigheid van de daarin opgenomen baten, lasten en balansmutaties. Om structureel invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid én om de interne beheersing van de ambtelijke organisatie verder door te ontwikkelen, is dit Meerjarenbeleidsplan Interne Controle opgesteld.

Interne controle is het, onafhankelijk van de directies, vaststellen of de beheersmaatregelen (controles binnen de bedrijfsprocessen) zijn uitgevoerd én voldoende hebben gewerkt, ten einde te kunnen waarborgen dat het OLB getrouw en rechtmatig heeft gehandeld en zich daarover kan verantwoorden. Naast de formele controlefunctie krijgt de interne controle voor OLB ook als doel om tekortkomingen in de bedrijfsprocessen te signaleren en daarmee een bijdrage te leveren aan de doorontwikkeling van de kwaliteit van de bedrijfsvoering processen.

Het uitgangspunt is dat de interne controle zich zowel richt op de getrouwheid als de rechtmatigheid. De uitkomsten van de interne controles moeten een bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de bedrijfsprocessen, de kwaliteit van de verantwoording aan stakeholders en tevens bijdragen aan een efficiëntere controle van de externe accountant. De interne controle zal met name gericht zijn op processen met materiële financiële risico's, rekening houdend met de door de eilandsraad in het controleprotocol vastgestelde tolerantie voor de accountantscontrole, maar uiteraard kunnen jaarlijks ook specifieke aandachtspunten of thema's in het interne controle plan worden opgenomen.

Jaarplan Interne controle

In juni 2022 heeft het Bestuurscollege het Jaarplan Interne Controle 2022 vastgesteld. Tevens is in 2022 het controleprotocol ter informatie naar de Eilandsraad gestuurd. Een actueel controleprotocol is van belang voor de jaarlijkse controle door de externe accountant. Het controleprotocol voor de accountantscontrole heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. Het bestaande controleprotocol, welke dateerde uit 2017, is geactualiseerd naar de situatie van 2022.

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO), de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) voert de externe accountant (Astrium Overheidsaccountants) de wettelijke controletaken uit. Door middel van het controleprotocol worden aan de accountant de nadere aanwijzingen gegeven over de bij de accountantscontrole te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van het Openbaar Lichaam Bonaire.

Opstellen notitie Misbruik en Oneigenlijk (M&O) beleid

Door het opstellen van deze notitie voldoen wij aan de verplichting zoals opgenomen in artikel 19 van de eilandsverordening financieel beheer. In het 4^e kwartaal van 2022 is het concept van de nota opgesteld en zal ter vaststelling in het Bestuurscollege worden voorgelegd.

ICT op orde

De tekortkomingen die in voorgaande managementrapportages werden gemeld zijn voor een groot deel opgelost. Na het vaststellen van de beleidsnotities zijn backup procedures sluitend gemaakt, zijn een groot aantal beveiligingsissues opgelost en zijn de noodzakelijke beheeronderdelen van het financiële systeem Key2Finance opgelost. Momenteel wordt er gewerkt aan het opstellen van processen en procedures en deze ook te borgen in het service management proces inclusief de daarbij behorende tooling om het aantoonbaar te maken. De beschrijving van het ICT-landschap en de daarbij behorende architectuur zal eind dit jaar ook op orde zijn. Disaster recovery en redundancy van het ICT-landschap is begroot in 2023 en zal dan worden gerealiseerd.

4.2.5 Deelnemingen

Inleiding

Een deelneming is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het OLB een bestuurlijk en of een financieel belang heeft. Een financieel belang is een aan de deelneming ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de deelneming failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de deelneming haar verplichtingen niet nakomt. Bestuurlijk belang is zeggenschap, wat tot uiting wordt gebracht in de Algemene Vergadering voor Aandeelhouders.

De deelnemingen zijn ingedeeld in de volgende *vennootschappen en stichtingen*:

Vennootschappen			
Naam	Vestigings- plaats	Beleidsveld	Vastgestelde jaarrekening
Bonaire Holding Maatschappij *	Bonaire	Algemene middelen	2015 (in afw. van dochter-NV's)
Bonaire Overheidsgebouwen N.V. *	Bonaire	Beheer en ontwikkeling	2017
Tourism Corporation Bonaire N.V. (TCB) *	Bonaire	Toerisme	2021
Bonaire Laboratorium N.V. (BonLab)	Bonaire	Volksgezondheid	2016
Servisio di Limpiesa Bonairiano N.V. (Selibon) *	Bonaire	Afvalstoffenketenbeheer	2017
Telefonia Bonairiano N.V. (Telbo)	Bonaire	Telecommunicatiediensten	2019
Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	Curaçao	Economische ontwikk.	2021
Bonaire International Airport N.V. (BIA)	Bonaire	Vervoer	2021
Oil Trading Bonaire N.V. (OTB)	Bonaire	Nutsvoorziening	2021
Water en Energiebedrijf Bonaire N.V. (WEB)	Bonaire	Nutsvoorziening	2021
Stichtingen			
Naam	Vestigings- plaats	Beleidsveld	Vastgestelde jaarrekening
Fundashon Wega di Number	Bonaire	Loterij Sport, cultuur, /onderv	2021
Stichting Openbaar Onderwijs Bonaire *	Bonaire	Onderwijs	2020
Stichting Beheer Kompleho Deportivo Bonaire	Bonaire	Sport	2020
St. Kadaster en Openbare Registers Bonaire	Bonaire	Openbare registers	Niet actief
Stichting Monumentenfonds Bonaire	Bonaire	Gebouwen	Niet actief
Stichting Beheer/Exploitatie Sportterreinen	Bonaire	Sport	Niet actief
Fundashon Sedrebo	Bonaire	Sport	Niet actief
Fundashon Marcultura	Bonaire	Visserij	Niet actief
Fundashon Fondo pa Kaminda Boneiru	Bonaire	Infrastructuur	Niet actief
Stichting Diatel Bonaire	Bonaire	Volksgezondheid	Niet actief
Bonaire International Sailing Regatta	Bonaire	Sport	Niet actief
Fundashon Karpata	Bonaire	Verslavingszorg	Niet actief

Visie op deelnemingen

Het OLB is enkele jaren actief bezig om haar beleid rondom deelnemingen vorm te geven en good governance op een goede wijze op te richten. Het onderzoeksrapport van crmLiNK dat in samenwerking met het Ministerie van Binnenlandse Zaken in september 2019 is gepresenteerd, biedt veel aanknopingspunten om op een praktische manier aan de slag te gaan. Een belangrijk onderdeel hiervan is 'de basis op orde maken'. Het Bestuurscollege neemt haar taak serieus om uitvoering te geven aan de aanbevelingen uit het rapport. Professionalisering, samenwerking en een zuivere rolverdeling staan bij deze uitwerking centraal. Dit alles met het doel om op een betere manier om te gaan met de publieke belangen van deelnemingen, zodat inwoners en bedrijven op Bonaire optimaal gebruik kunnen blijven maken van deze belangrijke voorzieningen.

Het Bestuurscollege is trots op het resultaat wat tot nu toe is bereikt. De rol als aandeelhouder bij onze NV's en stichtingen nemen we zeer serieus volgens de regels van good corporate governance. In de afgelopen twee jaren hebben we gewerkt aan het op orde brengen van de Raden van Commissarissen, een nieuw openbaar wervingsproces voor directie en RvC-leden, kaders opgesteld middels een nieuw beloningsbeleid, opdracht gegeven om te komen tot een nieuwe Code Corporate Governance en nog tal van andere activiteiten. Er is een werving- en selectieuitvoeringskader Deelnemingen opgesteld waarbij openbare werving van kandidaten de norm is en de voorkeur ligt bij kandidaten uit de regio. De profielschetsen voor leden van de Raad van Commissarissen zijn flink vernieuwd zodat daarna een betere selectie kan plaatsvinden met een hogere kwaliteit. Hierdoor is de achterstand ingehaald van diverse benoemingen. Er is voortdurende aansporing richting de deelnemingen die onder BHM vallen om de jaarrekeningen snel op orde te maken aangezien er een flinke achterstand is. De aandeelhouder voert hierover voortdurend gesprekken met de Raden van Commissarissen. Daarnaast gaat het proces door om te komen tot opheffing van BHM NV en haar huidige dochters direct onder de aandeelhouder te plaatsen. Dit dient in het jaar 2023 afgerond te worden zodat deze dochterondernemingen van BHM NV beter kunnen profileren zonder de extra zware last van de holding op hun schouders. De stuurgroep Deelnemingen waarin ook het ministerie van BZK is vertegenwoordigd, wordt elke keer op de hoogte gebracht van de vorderingen en gebruikt om te sparren over de betreffende thema's.

Het succes van de afgelopen jaren mogen we niet laten verdwijnen. Juist nu is het zaak om door te gaan met de andere aanbevelingen uit het onderzoeksrapport en het nieuwe Bureau Deelnemingen stevig in de organisatie te verankeren met de adviserende rol richting de AvA en de deelnemingen. Om dit te doen, is het van belang dat er voldoende financiële slagkracht is om de tweede fase in de komende tijd uit te voeren. Dat is de reden waarom wij de formatie structureel willen inbedden in de organisatie. Om een aantal projecten die nog lopen, zoals de Code Corporate Governance, het opheffen van inactieve deelnemingen en het opzetten van een leergang governance, doorgang te laten vinden, is een bijzondere uitkering aangevraagd bij het ministerie van BZK. Het doel is om op een goede en verantwoorde wijze te sturen op de NV's en overheidsstichtingen zodat deze op een adequate wijze kunnen functioneren. Door middel van onze overheidsdeelname worden maatschappelijke doelstellingen bereikt. Om een goede werkwijze verder te ontwikkelen, is het nodig om de tweede fase van de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport 'Naar een actief aandeelhouderschap' uiterlijk in 2023 af te ronden.

Naamloze Vennootschappen en Stichtingen

Hieronder wordt per naamloze vennootschap en stichting de relevante onderdelen benoemd die conform de BBV BES gerapporteerd dienen te worden.

Bonaire Holding Maatschappij NV (BHM NV)

Openbaar belang:

BHM NV heeft ten doel om deel te nemen in en beheren van vennootschappen. Hieronder vallen Bonaire Overheidsgebouwen NV, Tourism Corporation Bonaire NV, Bonaire Laboratorium NV, Telefonía Bonairiano NV en Servizio di Limpiesa Bonairiano NV.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

Het OLB is volledig aandeelhouder van BHM NV en daarmee 100% stemrecht in de AvA.

Beleidsvoornemens omtrent de deelneming:

In het onderzoeksrapport “Naar een actief aandeelhouderschap” wordt geadviseerd BHM NV op te heffen omdat de situatie vanuit governance perspectief onwenselijk is, de toegevoegde waarde van de BHM-constructie niet door iedereen onderkend wordt, uitoefening van stemrecht leidt tot stagnatie en dienstverlening aan de dochtermaatschappijen niet goed uit de verf komt. Het OLB heeft in de rol als aandeelhouder de opdracht verstrekt aan de RvC van BHM NV en directie om een plan van aanpak te maken voor het opheffen van BHM NV en overdracht van de taken / dochters. BHM NV voert momenteel het plan uit en werkt aan de opheffing van deze deelneming.

Bonaire Overheidsgebouwen NV (BOG NV)

Openbaar belang:

BOG NV heeft ten doel om (woeste) gronden te ontwikkelen tot woon- appartementencomplexen, winkel- en kantorencentra, hotels, recreatiegebieden en het aanleggen van infrastructuur.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM NV is de aandeelhouder van BOG NV in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Tourism Corporation Bonaire NV (TCB NV)

Openbaar belang:

TCB NV heeft als belangrijkste doel om de ontwikkeling van toerisme op Bonaire te bevorderen. Dat gebeurt door o.a. ontwikkelingsplannen te maken voor toerisme op Bonaire, activiteiten ter motivering van de Bonaireaanse gemeenschap tot samenwerking, planning en individuele beleidsvorming en beleidsvoering op het gebied van toerisme.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM NV is de aandeelhouder van TCB NV in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Servizio di Limpiesa Bonairiano NV (SELIBON NV)

Openbaar belang:

Selibon NV heeft ten doel om een integraal afvalstoffenketenbeheer op Bonaire te verzorgen op bedrijfseconomische grondslagen met inachtneming van maatschappelijke en economische belangen. De afvalstoffenplannen, verordeningen en besluiten van het OLB zijn hierbij leidend.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM NV is de aandeelhouder van Selibon NV in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Telefonia Bonairiano NV (TELBO NV)

Openbaar belang:

Telbo NV dient te zorgen voor de aanleg, het onderhoud en de exploitatie van het openbare telefoonnet op Bonaire met de andere telecommunicatiediensten die nodig zijn. Hierbij dient het maatschappelijk belang nadrukkelijk meegewogen te worden.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM NV is de aandeelhouder van Telbo NV in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Bonaire Laboratorium NV (BONLAB NV)

Openbaar belang:

BonLab NV exploiteert een laboratorium en zorgt voor de import, export, groot- en commissiehandel in instrumentarium en benodigdheden voor een laboratorium.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM NV is de aandeelhouder van BonLab NV in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Water en Energiebedrijf Bonaire NV (WEB NV)

Openbaar belang:

WEB NV zorgt voor de productie en distributie van (drink)water, inzameling en behandeling van afvalwater en de productie en distributie van elektriciteit.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

Het OLB is volledig aandeelhouder van WEB NV en daarmee 100% stemrecht in de AvA. De leden van de Raad van Commissarissen bestaat in ieder geval uit één commissaris die wordt voorgedragen door de ministeries van EZK, LNV en I&W. De andere commissarissen worden voorgedragen door het OLB.

Bonaire International Airport NV (BIA NV)

Openbaar belang:

BIA NV draagt zorg voor de uitoefening van het luchthavenbedrijf, waaronder met name de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het luchtvaartterrein op de Flamingo luchthaven.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

Het OLB is volledig aandeelhouder van BIA NV en daarmee 100% stemrecht in de AvA. De Raad van Commissarissen wordt door de AvA benoemd nadat de Eilandsraad is gehoord.

Oil Trading Bonaire NV (OTB NV)

Openbaar belang:

OTB NV draagt als petroleumbedrijf zorg voor het opsporen en winnen van aardolie en andere bitumineuze stoffen, de handel en opslag ervan en de bereiding van de daaruit te winnen producten. Het exploiteren van schepen en andere manieren van vervoer behoort ook tot de oorspronkelijke taken van OTB NV.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

Het OLB is volledig aandeelhouder van OTB NV en heeft daarmee 100% stemrecht in de AvA. De Raad van Commissarissen wordt door de AvA benoemd nadat de Eilandsraad is gehoord.

Bonaire Wagenpark NV

Openbaar belang:

Bonaire Wagenpark is aanvankelijk opgericht om al het rollend materieel ten behoeve van openbaar vervoer, het vervoer van overheidsdienaren en personen in dienst van NV's te verkrijgen, beheren en onderhouden. Hierbij hoorde ook het exploiteren van een garagebedrijf en keuringslokaal.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM is de aandeelhouder van Bonaire Wagenpark in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Beleidsvoornemens omtrent de deelneming:

De NV is niet meer actief en in liquidatie.

Bonaire Management Group NV (BMG NV)

Openbaar belang:

BMG NV is oorspronkelijk opgericht om te bemiddelen bij de oprichting van NV's en zich bezig te houden met ondernemingen die diensten verlenen of adviezen geven op managementniveau.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

BHM is de aandeelhouder van Bonaire Wagenpark in een moeder-dochter constructie. Het OLB heeft middels stemrecht via BHM NV 100% zeggenschap in de AvA.

Beleidsvoornemens omtrent de deelneming:

De NV is niet meer actief en in liquidatie.

Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen

Openbaar belang:

De Bank heeft ten doel om de totstandkoming van projecten te bevorderen die van belang zijn voor de economische ontwikkeling en te streven naar een evenwichtige ontwikkeling van de eilanden.

Belang dat het OLB in de deelneming heeft:

Het OLB heeft ten tijde van de oprichting 1500 aandelen in OBNA genomen. Dit is 10% procent van het totaal van de aandelen.

Beleidsvoornemens omtrent de deelneming:

Het proces is aangevangen om voor Bonaire een commissaris te benoemen in de raad van commissarissen van de OBNA.

Fundashon Wega di number Bonaire (FWNB)

Openbaar belang:

Het doel van de stichting is het verwerven van gelden door middel van het organiseren van Wega di Number en in opdracht van het Bestuurscollege uitbetalen aan instellingen op het gebied van sport, cultuur, charitatief werk en onderwijs. Daarnaast adviseert de fundashon het BC over loterij-zaken. De loterijverordening Bonaire en daaraan verleende vergunningen zijn leidend.

Belang dat het OLB in de stichting heeft:

De stichting is opgericht door het OLB waarbij de leden van het bestuur worden benoemd en ontslagen door het Bestuurscollege.

Fundashon Cas Bonairiano (FCB)

Openbaar belang:

De stichting is werkzaam in het belang van volkshuisvesting/ maatschappelijk vastgoed door betaalbare en leefbare woningen te bouwen en in stand te houden. Hierbij hoort een sociaal rechtvaardig verhuur- en toewijzingsbeleid. Er dient te worden meegewerkt aan een goede woonomgeving en het bevorderen van een goed woonklimaat middels opbouwwerk. Een goede dienstverlening aan de huurders en het

optimaliseren van de relaties met de bewoners en hun vertegenwoordiging maakt onderdeel hiervan uit.

Belang dat het OLB in de stichting heeft:

Het OLB heeft geen rechten conform de statuten. Indien het bestuur heeft besloten om de stichting te ontbinden, dienen de boeken en bescheiden overgedragen te worden aan een door het Bestuurscollege/Eilandsraad aan te wijzen instantie.

Stichting Openbaar Onderwijs Bonaire

Openbaar belang:

De stichting zorgt voor de instandhouding van één of meerdere openbare scholen, al dan niet tezamen met openbare scholen voor voortgezet onderwijs en geeft onderwijs aan die scholen.

Belang dat het OLB in de stichting heeft:

De leden van de Raad van toezicht worden benoemd door de eilandsraad. De Raad van toezicht is na goedkeuring van de eilandsraad bevoegd de stichting te ontbinden.

Stichting Beheer Kompleho Deportivo Bonaire

Openbaar belang:

De stichting zorgt voor het beheren en exploiteren van de sport- en recreatiehal en organiseert, bevordert en stimuleert sport. Activiteiten worden in samenwerking met andere organisaties georganiseerd. Ook schoolsport maakt hier onderdeel vanuit inclusief het sportfonds en een goed opgeleid kader en vrijwilligers.

Belang dat het OLB in de stichting heeft:

De leden van het bestuur worden benoemd door het Bestuurscollege. Voor een aantal zaken is er goedkeuring nodig van Bonaire Overheidsgebouwen NV.

De collectieve sector

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft in het jaar 2020 onderzocht welke instellingen tot de collectieve sector van Bonaire gerekend moeten worden. Op basis hiervan is de lijst van de collectieve sector uit december 2013 geactualiseerd.

Entiteiten worden tot de collectie sector gerekend als deze voldoen indien deze:

- wordt gecontroleerd door de overheid. In dit geval kan de overheid het algemene beleid van de instelling bepalen, staat de entiteit onder zeggenschap van de overheid;
- geen marktproducent is. Dit betekent dat de entiteit goederen produceert en/of diensten levert, die niet tegen economisch significante prijzen worden verkocht.

Aan de hand van deze definitie heeft het CBS 20 deelnemingen aangewezen die tot de collectieve sector van Bonaire behoren. Hiervan zijn er 7 actief, waarvan er 2 niet onder de zeggenschap van het OLB vallen. In de tabel met een overzicht van deelnemingen zijn de actieve deelnemingen die deel uitmaken van de collectieve sector van Bonaire gemarkeerd met '★'. De volgende twee instellingen behoren tot de collectieve sector, maar staan niet onder zeggenschap van het OLB:

- instellingen bijzonder onderwijs (onder zeggenschap van de minister van OCW);
- Stichting Kadaster en Hypotheekwezen (onder zeggenschap van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Om deze reden er geen informatie opgenomen in dit overzicht over deze 2 deelnemingen.

4.2.6 Grondbeleid

Zoals reeds bekend heeft het OLB in de afgelopen jaren vele pogingen ondernomen om te komen tot een nieuw (kader voor) grondbeleid, echter deze pogingen zijn niet succesvol verlopen. Bij de bespreking van de laatste Kadernota Grondbeleid in de Eilandsraad (mei 2021) was de Raadscommissie R&O van oordeel dat er geen draagvlak was om tot vaststelling van de Kadernota over te gaan. De raadscommissie heeft indertijd eveneens besloten om zelf het heft in handen te nemen om te komen tot een nieuwe Kadernota Grondbeleid.

Het Bestuurscollege heeft toen in overleg met de Eilandsraad een externe adviseur (Kwartiermaker Grondbeleid) ingeschakeld om tezamen met het BC en de Eilandsraad een (Kader)nota Grondbeleid op te stellen. Tevens is besloten om niet zoals in het verleden te wachten met de inschakeling van de Eilandsraad tot aan de laatste fase van “vaststelling”, maar samen met de leden van de Eilandsraad een nieuwe Nota Grondbeleid op te stellen.

Alvorens de integrale Nota Grondbeleid op te stellen is er een “Memorandum Politiek-Bestuurlijke Uitgangspunten Grondbeleid” opgesteld. De doelstelling van dit memorandum was om de leden van de Eilandsraad in de gelegenheid te stellen om de meest belangrijke politiek-bestuurlijke uitgangspunten in een vroegtijdig stadium vast te stellen. Tijdens de verdere uitwerking van de integrale beleidsnota zouden dan de vastgestelde uitgangspunten leidend moeten zijn bij de uitwerking van de definitieve Nota Grondbeleid.

Het Memorandum werd op 14 december 2021 door de Eilandsraad vastgesteld, hetgeen tegelijkertijd een startsein is gegeven om in 2022 te starten met de uitwerking van de nieuwe “Nota Grondbeleid 2022 – 2025”.

In het Memorandum was een duidelijke beleidswijziging te constateren. Indien in het verleden het accent werd gelegd op het ontwikkelen van verkavelingsplannen waarbij individuele kavels aan personen op de wachtlijst werden uitgegeven, in de toekomst zal er sprake zijn van het fenomeen “gebiedsontwikkeling”. Dit betekent dat de voorkeur wordt gegeven aan het ontwikkelen van een woongebied waarbij alle woningen (sociaal, middenhuur/koop en vrije sector) incl. publieke voorzieningen en infra worden gerealiseerd. Dus, de wijk wordt de facto compleet opgeleverd in tegenstelling tot in het verleden.

Dit betekent dat de bestaande kavels met spoed zullen worden uitgegeven en daarna zal er gestart worden met het toepassen van gebiedsontwikkeling – in samenwerking met “bouwpartners” (Publiek-Private-Samenwerking: PPS).

Verder voorziet het memorandum in het introduceren van enkele nieuwe, fundamentele instrumenten die toegepast zouden moeten worden bij grondontwikkeling, zoals:

➤ **Verplichte grondexploitaties**

Met de ontwikkeling en uitvoering van elk ruimtelijk plan zijn kosten en opbrengsten gemoeid. Kenmerkend voor grondexploitatie kosten is dat zij zich over een meerjarige periode voordoen. Tot nu toe zijn er door het OLB nimmer grondexploitatie berekeningen gemaakt terwijl grondexploitatie in Nederland al jaren wettelijk verplicht is. Feit is dat nagenoeg alle kosten die gemaakt zijn bij planvoorbereiding en planuitvoering meegenomen moeten worden in de

grondexploitatie, inclusief de kosten van het ambtelijk apparaat en kosten van voorfinanciering, rentelasten en dergelijke. De grondexploitaties dienen door de Eilandsraad te worden vastgesteld.

➤ **Nieuwe Grondprijsmethodiek**

Grondprijsbeleid gaat over de wijze waarop het OLB de waarde van haar gronden bepaalt en is niets anders dan een instrument dat een belangrijke bijdrage levert bij het uitvoeren van het integrale grondbeleid.

Het OLB heeft op dit moment niet al te veel flexibiliteit om te komen tot meerdere c.q. een mix van varianten voor de bepaling van grondprijzen. De wet schrijft “dwingend” voor dat de te betalen canon 6% van de grondwaarde bedraagt. De waardebepaling van de canons vindt plaats o.b.v. zonering en de grondwaarde wordt per zone berekend. De grondwaarden voor Bonaire zijn in 2010 door de Eilandsraad vastgesteld en daarbij is de uitspraak gedaan dat de grondwaarden om de vijf jaar opnieuw worden vastgesteld, echter dit heeft nimmer plaatsgevonden.

Ook al wordt de uitgifte van kavels door het OLB gezien als een sociaal systeem, met name voor mensen met een lager inkomen, dan nog lijkt het erop dat velen die in staat zijn om een hogere canonprijs te betalen ook meeprofiteren van het sociaal systeem.

Het Memorandum houdt rekening met verschillende methodieken (niet limitatief) om de grondprijsbepaling te berekenen, te weten:

- Kostprijsbenadering
- Getaxeerde waarde
- Openbare inschrijving
- Marktwaaarde benadering

➤ **Risicomanagement**

Het uitvoeren van grondbeleid kan niet zonder risico's. Het uitsluiten van risico's is dus onmogelijk. Het feit dat het OLB voor het eerst een Nota Grondbeleid vaststelt met een expliciete vorm (situationeel) van grondbeleid, met nieuwe instrumenten bij het voeren van grondbeleid en op termijn een nieuw grondprijsbeleid en onder meer de verplichte invoering van grondexploitatie, eist dat het OLB een “strak” risicomanagement zal moeten uitvoeren om de vele risico's zo goed mogelijk te mitigeren/beheersen.

➤ **Integriteit bij het uitvoeren van grondbeleid**

De afgelopen jaren is bij het OLB relatief veel aandacht besteed aan onderzoeken en discussies over de integriteitseisen en transparantie ten aanzien van de uitvoering van haar grondbeleid. Vooropgesteld dient te worden dat er altijd sprake moet zijn van deugdelijkheid van bestuur en wel op alle terreinen. Het Bestuurscollege zal dus alle middelen moeten aanwenden om willekeur en misstanden te voorkomen.

➤ **Implementatieplannen t.b.v. uitvoering Nota Grondbeleid**

De uiteindelijke vast te stellen Nota Grondbeleid kan niet in haar geheel in één keer worden uitgevoerd. Er zullen enkele onderdelen zijn die direct kunnen worden uitgevoerd en andere op een later moment. Feit is dat de nieuwe Nota Grondbeleid een helder en strak implementatieplan moet bevatten waarbij er ook sprake is van een duidelijke prioriteitsvolgorde en duidelijke tijdslijnen.

5 JAARREKENING

5.1 De balans

Waarderingsgrondslagen

De onderstaande uiteenzetting van de grondslagen van waardering en resultaatbepaling is bedoeld als een leidraad voor een juiste interpretatie van de in deze jaarrekening gepresenteerde financiële gegevens.

De jaarrekening wordt gelijk aan de begroting van het OLB opgesteld met in achtneming van de bepalingen zoals opgenomen in de wet FinBES, BBV BES en Regeling functionele indeling BES.

De in de jaarrekening 2022 genoemde bedragen zijn, tenzij anders vermeld, opgenomen in US-dollars. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Presentatie balans

In de balans zijn twee afzonderlijke kolommen opgenomen. De kolom '31 december 2021' sluit aan met de door de eilandsraad goedgekeurde en vastgestelde jaarrekening 2021.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische kosten, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire methode, gebaseerd op de verwachte levens- of nuttigheidsduur, zoals geregeld in artikel 11 van de Eilandsverordening Financieel Beheer Bonaire. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele bate in de jaarrekening verwerkt. Duurzame waardeverminderingen worden in het boekjaar waarin deze verwachting zich openbaart in aanmerking genomen.

Waardering erfpachtgronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen een registratiewaarde van USD 1 per 100m².

Financiële vaste activa

De deelnemingen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. Kapitaalverstrekkingen, overige langlopende leningen en overige uitzettingen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van eventuele aflossingen en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

Vlottende activa

Vorderingen worden opgenomen tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. Deze voorziening wordt statisch bepaald.

De vooruitbetalingen hebben betrekking op goederen die nog niet fysiek aanwezig zijn, maar waar al wel voor is betaald. Deze zijn, voor zover van toepassing, tegen de laatst bekende inkooprijzen gewaardeerd.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

Reserves, gespecificeerd naar Algemene reserve, Bestemmingsreserves en rekeningresultaat

Reserves

Reserves worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de eilandsraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de eilandsraad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het de algemene reserve genoemd.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van het openbaar lichaam. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen.

Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde (beheerplannen) of het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien sprake is van:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt opgenomen tegen de actuariële berekende waarde.

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan twee jaar

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van twee jaar of langer.

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan twee jaar

De netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan twee jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva wordt onderscheiden in:

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen;
- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor bijzondere uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen. De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij bij de desbetreffende post anders is vermeld.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Behalve in de balans opgenomen verplichtingen, kunnen er ook verplichtingen bestaan die naar hun aard (nog) niet voor opname in de balans in aanmerking komen. Hierbij kan gedacht worden aan langlopende huur- en leasecontracten, aanspraken personeel op vakantiegeld en vakantiedagen, voorwaardelijke verplichtingen, bijvoorbeeld uit hoofde van verstrekte garanties aan derden (bijv. garantstellingsrente en aflossing van aangevane geldleningen door derden).

Gebeurtenissen na balansdatum

Alle ten tijde van het opmaken van de jaarrekening beschikbare informatie omtrent de feitelijke situatie per balansdatum is bij het opmaken van de jaarrekening in aanmerking genomen en verwerkt. Er hebben zich na het opmaken van de jaarrekening geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan die nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Resultaatbepaling

Het resultaat van de jaarrekening 2022 is onder meer tot stand gekomen na het opnemen van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en voorzieningen in de rekening. Eén en ander is conform de besluitvorming rondom de begroting 2022, inclusief de nadien vastgestelde begrotingswijzigingen. De gevolgen van de tussentijdse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves zijn uiteengezet in de toelichting op de balans.

Resultaatbestemming

Het saldo van de exploitatierekening 2022 is gestort in de reserve 'Rekeningsaldo te bestemmen' en is afzonderlijk opgenomen op de balans onder het eigen vermogen.

BALANS

ACTIVA		31 dec.2022	31 dec.2021
Vaste activa		80.402.202	75.968.352
1	Materiële vaste activa	53.773.903	50.964.558
	Gronden en terreinen	1.115.082	932.813
	Woonruimten en bedrijfsgebouwen	639.743	1.113.255
	Huisvesting Scholen	11.648.389	10.793.125
	Vervoermiddelen	941.991	876.021
	Automatiseringsmiddelen	2.000.321	1.692.765
	Sportaccommodaties	2.231.194	2.992.204
	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	20.287.289	18.140.942
	Overige duurzame bedrijfsmiddelen	596.418	109.957
	Activa in bestelling	14.313.476	14.313.476
2	Financiële vaste activa	26.628.299	25.003.794
	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	26.556.505	24.932.000
	Leningen aan deelnemingen	71.794	71.794
Vlottende activa		81.039.433	61.762.801
3	Vorderingen op korte termijn		
	Vordering met een looptijd korter dan twee jaar	17.649.703	10.847.524
	Overlopende activa	4.335.259	2.920.529
4	Liquide middelen	59.054.471	47.994.748
TOTAAL ACTIVA		161.441.635	137.731.153

PASSIVA		31 dec.2022	31 dec.2021
<u>Vaste passiva</u>		101.421.080	92.186.005
5	Eigen vermogen	78.679.677	70.189.872
	Algemene reserve	32.154.260	33.523.266
	Bestemmingsreserve	44.329.073	35.604.765
	Rekeningresultaat	2.196.344	1.061.841
6	Voorzieningen	5.113.954	7.474.501
7	Vaste schulden	17.627.449	14.521.632
	Vaste schulden met een looptijd langer dan twee jaar aan andere publiekrechtelijke lichamen	17.047.530	13.942.107
	Overige vaste schulden		
	Waarborgsommen	579.919	579.525
<u>Vlottende passiva</u>		60.020.543	45.545.147
	Schulden op korte termijn	10.279.266	8.263.857
8	Schulden met een looptijd korter dan twee jaar aan andere publiekrechtelijke lichamen	10.279.266	8.263.857
9	Overlopende passiva	49.741.277	37.281.290
TOTAAL PASSIVA		161.441.635	137.731.153

Toelichting op de balans

	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
<u>Vaste activa</u>			
Materiële vaste activa	53.773.903	50.964.558	2.809.345
Financiële vaste activa	26.628.299	25.003.794	1.624.505
<u>Vlottende activa</u>			
Vorderingen op korte termijn	17.649.703	10.847.524	6.802.179
Overlopende activa	4.335.259	2.920.529	1.414.730
Liquide middelen	59.054.471	47.994.748	11.059.723
TOTAAL ACTIVA	161.441.635	137.731.153	23.710.482
<u>Vaste passiva</u>			
Eigen vermogen	78.679.677	70.189.872	8.489.805
Voorzieningen	5.113.954	7.474.501	-2.360.547
Vaste schulden	17.627.449	14.521.632	3.105.817
<u>Vlottende passiva</u>			
Schulden op korte termijn	10.279.266	8.263.857	2.015.409
Overlopende passiva	49.741.277	37.281.290	12.459.987
TOTAAL PASSIVA	161.441.635	137.731.152	23.710.471

Het balanstotaal van (OLB) is met ruim USD 23,7 miljoen toegenomen.

De toename van het balanstotaal aan de debetzijde van de balans wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een toename in de investering van de materiele vaste activa met 2,8 miljoen, de vorderingen van circa USD 6,8 miljoen en de liquide middelen met USD 11 miljoen. De stijging van de liquide middelen is voor een deel te verklaren door de bijzondere uitkeringen die in het laatste kwartaal van 2022 zijn ontvangen en nog niet zijn uitgegeven in 2022.

Aan de creditzijde van de balans vertoont de overlopende passiva een forse toename van USD 12.5 miljoen. Dit heeft betrekking op de bijzondere uitkeringen die in het laatste kwartaal van 2022 zijn ontvangen en nog niet zijn uitgegeven in 2022.

ACTIVA

De activa omvatten alle bezittingen van OLB. De activa worden onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa.

Vaste activa zijn bezittingen van OLB die voor langere tijd dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering; in het algemeen kan worden gesteld dat indien de bezittingen voor langer dan 1 jaar dienstbaar zijn, deze als vaste activa worden beschouwd.

Het begrip vlottende activa wordt gehanteerd voor alle bezittingen welke over het algemeen korter dan 1 jaar dienstbaar zijn aan de bedrijfsvoering.

Materiële vaste activa

Het verloopoverzicht van de materiële vaste activa (MVA's) kan als volgt worden weergegeven:

Investerings	Boekwaarde 31-12-2021	Investering	Desinvestering	Activa uit bijdrage van derden	Afschrijving	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	932.813	182.269	-	-	-	1.115.082
Woonruimten en bedrijfsgebouwen	1.113.260	1.119.424	-489.598	1.042.506	-60.838	639.743
Huisvesting Scholen	10.793.125	1.177.427	-	-	-322.163	11.648.389
Vervoermiddelen	876.017	153.727	-	-	-87.753	941.991
Automatiseringsmiddelen	1.692.765	1.351.737	-	609.703	-434.478	2.000.321
Sportaccommodaties	2.992.204	265.693	-644.090	68.568	-314.045	2.231.194
Grond-, weg- waterbouwk.werken	18.140.941	9.767.727	-	6.408.805	-1.212.574	20.287.289
Overige duurzame bedrijfsmiddelen	109.957	725.278	-	197.900	-40.917	596.418
Activa in bestelling	14.313.476	-	-	-	-	14.313.476
Totaal	50.964.558	14.743.282	-1.133.688	8.327.482	-2.472.768	53.773.903

Investering

Vanaf het moment van gereed melding van de investering wordt gestart met afschrijven op 1 januari van het jaar na gereed melding. In 2022 is ruim USD 14,7 miljoen geïnvesteerd, waarvan USD 8,3 miljoen bijdragen van derden betreft en USD 6,4 miljoen door OLB zelf is geïnvesteerd. Zie voor een nadere specificatie bijlage 2.

Gronden en terreinen

De toename van USD 182.269 betreft erfpacht gronden van het OLB.

Woonruimten en bedrijfsgebouwen

De verbouwing van het nieuwe huurpand van de directie B&O heeft USD 27.235 gekost. Voor het opknappen van het vissershuisje te Playa Frans is over het jaar 2021 het bedrag USD 37.260 en in 2022 USD 12.420 onttrokken aan de bestemmingsreserve huisvesting.

Uit de daartoe ter beschikking gestelde Bijzondere Uitkeringen is totaal USD 1.042.506 ingezet voor diverse bouwwerken. Het gaat hierbij om de bouw van een vuurwerkopslagplaats Kruithuis voor het bedrag USD 78.654, renovatie slachthuis USD 893.269, opzet greenhouses in de wijken USD 49.387 en de bouw van een praktijk leslokaal voor een onderwijsinstelling USD 21.200.

Huisvesting scholen

Voor de voorbereidende sloopwerkzaamheden voorafgaand aan de bouw van het Family Justice Center is USD 952.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve Huisvesting scholen. In 2022 zijn civieltechnische werkzaamheden voor de nieuwbouw van de basisschool de Pelikaan voor het bedrag USD 225.000 uitgevoerd welke is onttrokken van de bestemmingsreserve wegen en straten.

Vervoermiddelen

De toename van USD 153.727 betreft de aanschaf van 2 stuks boot motoren en toebehoren van het merk New Yanmar LY2A-STP 440 HP voor de tenderboot Velos.

Automatiseringsmiddelen

De toename kans als volgt worden gespecificeerd:

- de aanschaf en installatie van audiovisueel apparatuur voor de Eilandsraad totaal USD 77.980

- de kosten van aanschaf, implementatie en gebruikerstrainingen voor iBabs Raadsinformatiesysteem, de update van de Eilandsraad website en de implementatie van Webcast voor uitzending van de raadsvergaderingen voor totaal USD 27.082;
- de aanschaf van 100 stuks monitors, keyboards en mouse combos ten behoeve van de inrichting van flexplekken totaal USD 66.464;
- voor de implementatie van nieuwe E-governance technologie JOIN is totaal USD 149.325 uitgegeven. De kosten zijn met name gemaakt voor training van ICT medewerkers in het beheer van het systeem en gebruikerstrainingen;
- de opzet en inrichting van het klantcontactcentrum (KCC) van het OLB voor USD 74.200;
- uit de bestemmingsreserve ICT is totaal USD 169.643 onttrokken voor de aanschaf van randapparatuur voor de inrichting van flexibele werkplekken en de aanschaf van shredders en printers;
- ten laste van de reguliere begroting is USD 76.981 benut voor de aanschaf van laptops en laptoptassen;
- uit de Algemene reserve is USD 100.354 ingezet voor de voorbereidingskosten, aanschaf licenties en implementatie van JOIN;
- uit diverse daartoe toegekende Bijzondere Uitkeringen is totaal USD 609.703 ingezet. Voor het project is USD 125.986 ingezet, voor de aanschaf van een applicatie ten behoeve van een zorg en sociale hulp organisatie USD 250.000, aanschaf en installatie ter uitbreiding financiële administratie het bedrag USD 40.040 en voor de aanschaf en implementatie van software voor het programma voor kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen totaal USD 193.681.

Sportaccommodaties

Dit betreft de aanleg van sportfaciliteiten en de dragstrip voor totaal USD 197.124 waarvan USD 109.225 is aangewend voor de aankoop van mobiele tribunes, USD 27.500 voor de aankoop van het hekwerk van de dragstrip, voor terreinonderhoud USD 42.800, reparatie van de dragstrip USD 6.500 en advieskosten USD 11.100. Uit de hiertoe toegekende BU is USD 68.569 benut voor de aanschaf en aanleg van een kunstgras veld voor het voetbalstadion Antonio Trenidad.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken zijn als volgt gedekt:

- uit de bestemmingsreserve wegen en straten is USD 1.109.079 onttrokken voor onder meer de aansluiting van de nieuwe wijk Mamparia Kutu op het wegennet, werkzaamheden aan de Kaya Somontuno. Kaya Grandi en de Kamina Bruchi Janga;
- uit de bestemmingsreserve advies, controle en onderzoek is USD 31.794 onttrokken voor de technische voorbereiding van het aanbestedingstraject ten behoeve van de Kaya Grandi en de kosten voor de bouwvergunning en herontwikkeling van het Brionplein;
- uit de Algemene Reserve is USD 287.104 onttrokken voor de uitvoering van de volgende werkzaamheden: 3^e klasverharding van de bermen te Seru Largu, herstel zandwegen te Tera Kora,, Nikiboko, Amboina, Naguti, Nort Salinja, Antriol en de weg naar de luchthaven;
- uit de exploitatie zijn de herinrichting en reconstructie werkzaamheden voor het bedrag USD 1.930.928 aan onder andere de volgende wegen uitgevoerd: Kaya Gratitut, Kaya Aruaco, Kaya Soeur, Kaya Amatista, Kibra Montaña, Antriol en Santa Clara. Tevens is uit deze middelen de visser pier te Sorobon gerepareerd;
- uit hiertoe toegekende BU's is USD 6.350.805 besteed aan herstel- en renovatiewerkzaamheden diverse wegen en straten en USD 58.000 voor de aanleg van looppaden en beugels.

Overige duurzame middelen

De toename op deze post wordt veroorzaakt door:

- de levering en installatie van 600 LED lichtpunten langs de openbare wegen voor USD 350.000;
- uit het exploitatie budget is USD 19.904 ingezet voor de aanschaf van meubilair en voor landbouwmachines ten behoeve van LVV USD 60.217;
- uit de bestemmingsreserve Havenfaciliteiten is USD 97.252 ingezet voor de aanschaf en installatie van camera's bij de haven;
- uit hiertoe toegekende BU's is totaal USD 197.900 besteed. De middelen zijn benut voor de aanschaf van een sargassum keerscherm van USD 115.000, de aansluiting van een jachtafvalwatertank USD 30.000, de aanschaf van apparatuur voor neonatale gehoorscreening USD 17.091, opzet- en inrichtingskosten van het Klant Contact Centrum USD 18.122 en voor een alarminstallatie USD 17.692.

Afwaardering activa

In 2022 hebben afwaarderingen plaatsgevonden op de bedrijfsgebouwen en sportaccommodaties die hieronder nader worden toegelicht.

Woonruimten en bedrijfsgebouwen

De renovatie- en verbouwingskosten van bedrijfsgebouwen welke niet meer in gebruik zijn van OLB waaronder:

- verbouwing Financiën voor inrichting tijdelijke vergaderzaal eilandsraad USD 193.464. De vergaderzaal van de Eilandsraad is nu gehuisvest in de Passangrahan.
- renovatie blauwe pand/King Construction USD 71.883
- renovatie voormalig huisvesting Financiën 2017 het bedrag USD 129.574, in 2018 het bedrag USD 77.005 en in 2019 totaal USD 17.671. De afdeling Financiën is in 2021 verhuisd naar de nieuwe locatie aan de Kaya Industria Pariba 28.

Sportaccommodaties

In het vorige boekjaar zijn de kosten voor de aanleg van kunstgrasvelden te Bonaire door het OLB voorgeschoten voor Bonaire Overheidsgebouwen N.V. Deze kosten zijn onterecht geactiveerd door het OLB. In 2022 is dit gecorrigeerd en zijn de kunstgrasvelden ad USD 644.090 afgevoerd van de materiële vaste activa.

Activa in bestelling

De activa in bestelling betreffen investeringen die volgens het 'Onderwijshuisvestingsplan 2012-2017' gedurende de periode 2012 tot en met 2019 zijn gepleegd. In het jaar van oplevering van te onderscheiden deelprojecten worden de hiermee gepaard gaande investeringen overgeboekt naar de desbetreffende activarekening 'Huisvesting scholen'. Met ingang van 2020 is de renovatie en de nieuwbouw van de schoolgebouwen ondergebracht in de rechtspersoon Fundashon Propiedat Inmobil Boneiru. Hiervoor is een convenant getekend. Er zijn geen opleveringen van gebouwen geweest in 2022. Voor verdere informatie wordt u verwezen naar de staat van activa in bijlage 2.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan per ultimo december uit:

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Bonaire Holding Maatschappij N.V., aandeel 100%	3.486.034	3.486.034	-
WEB N.V., aandeel 100%	1.675.978	1.675.978	-
Oil Trading Bonaire N.V., aandeel 100%	251.397	251.397	-
Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen	837.989	837.989	-
Bonaire Int.Airport,aandeel 100%-geheel voorzien	20.305.107	18.680.602	1.624.505
Leningen aan deelnemingen	71.794	71.794	-
Totaal	26.628.299	25.003.794	1.624.505

De deelneming in Bonaire Holding Maatschappij N.V. is als volgt te specificeren:

Oorspronkelijk aandelenkapitaal	27.934
In 1996 en 1997 zijn de volgende aandelenkapitalen voor ANG 1 overgedragen aan Bonaire Holding Maatschappij N.V. Per 30 juni 1999 werd alsnog de omwisseling van de aandelen gewijzigd in de verhouding 1 : 1	
- omwisseling aandelen Bonaire Overheidsgebouwen N.V.	2.681.564
- omwisseling aandelen TCB N.V.	22.346
Per 30 juni 1999 zijn eveneens de volgende aandelen omgewisseld tegen aandelen van Bonaire Holding Maatschappij N.V. in de verhouding 1 :1	
- omwisseling aandelen Telbo N.V.	418.994
- omwisseling aandelen Selibon N.V.	335.196
Totaal	3.486.034
Leningen aan deelnemingen	
Bonaire Holding Maatschappij N.V.	71.794

Bonaire International Airport N.V.(BIA)

De deelneming BIA is opgehoogd met het jaarrekeningresultaat 2022 tot USD 20.305.107.

Vlottende activa

Binnen de post vlottende activa zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Vlottende activa	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Vordering met een looptijd korter dan twee jaar	17.649.703	10.847.524	6.802.179
Overlopende activa	4.335.259	2.920.529	1.414.730
Liquide middelen	59.054.471	47.994.748	11.059.723
Totaal	81.039.433	61.762.801	19.276.632

Vordering met een looptijd korter dan twee jaar

Binnen de post vordering met een looptijd korter dan twee jaar zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Vordering met een looptijd korter dan twee jaar	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Debiteuren	17.527.885	10.743.936	6.783.949
Overige vorderingen	121.818	103.588	18.230
Totaal	17.649.703	10.847.524	6.802.179

Debiteuren

Binnen de post debiteuren zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Debiteuren	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Debiteuren	6.215.228	1.280.501	4.934.727
Debiteuren m.b.t. belastingen	25.065.381	18.758.159	6.307.222
Voorziening debiteuren	-13.752.724	-9.294.724	-4.458.000
Totaal	17.527.885	10.743.936	6.783.949

Debiteuren

De toename van de debiteuren wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door nog niet betaalde facturen cruise-pax over het jaar 2022. Daarnaast is deze post opgehoogd met het nog terug te betalen deel van de FINEB (Finansiamentu Estudio di Boneiru) leningen OLB.

Belastingdebiteuren

De debiteuren m.b.t. motorrijtuigen-, grond-, vastgoed-, toeristenbelasting, autoverhuurdersbelasting, havengelden en erfpacht zijn wegens verwachte oninbaarheid opgenomen voor een bedrag van de opgelegde aanslagen verminderd met een voorzieningsbedrag. Voor het boekjaar 2022 heeft het OLB een bedrag van USD 467.558 afgeboekt op oninbaar en in vermindering gebracht.

De vordering is ten opzichte van het voorgaand jaar fors gestegen doordat in 2022 taxatieve aanslagen logeergastenbelasting over de jaren 2020, 2021 en 2022 zijn opgelegd.

Voorziening debiteuren

Door de toename van het debiteurensaldo neemt ook deze voorziening toe.

Overige vorderingen

Binnen de post overige vordering zijn onder andere de volgende posten verantwoord:

Overige vorderingen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Overige waarborgsommen	89.279	88.029	1.250
Overige vorderingen	32.539	15.559	16.980
Totaal	121.818	103.588	18.230

Overige waarborgsommen

De betaalde waarborgsommen kunnen als volgt gespecificeerd worden:

- borg 4 kantoor units aan de Kaya Italia van USD 22.896
- borg kantoor Kaya Gilberto Croes 1 van USD 5.300

- borg kantoor directie R&O Kaya Amsterdam 21 +23 van USD 9.216
- borg huur gebouw Financiën Kaya Industria Pariba 28 van USD 41.340
- borg kantoor Kaya Gobernador Nicolaas Debrot 42-B van USD 10.000
- waarborgsom electra van USD 527

Overige vorderingen

Dit betreft verstrekte salaris voorschotten.

Overlopende activa

Overlopende activa	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Vooruitbetaalde bedragen t.l.v.volgende jaren	165.335	22.990	142.345
Nog te ontvangen bedragen	4.169.924	2.897.539	1.272.385
Totaal	4.335.259	2.920.529	1.414.730

Vooruit betaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingjaren komen

De vooruitbetaalde bedragen hebben betrekking op:

- brandverzekering Plasa Wilhelmina 1 over de periode januari tot juni 2023 voor USD 655
- brandverzekering Kaya Gobernador Nicolaas Debrot 42-B over de periode januari tot september 2023 voor het bedrag USD 863
- brandverzekering Seru Bentana en Boca Spelonk (vuurtorens) over de periode januari tot september 2023 voor het bedrag USD 264
- inhuur training gelegenheid ten behoeve medewerkers van het OLB voor de periode van januari tot mei 2023 voor USD 13.409
- licentiekosten Digitale checklisten over de periode januari 2023 tot mei 2023 voor USD 10.425
- partnership overeenkomst met PSV N.V. over de periode januari 2023 tot juni 2023 voor het bedrag USD 100.000
- abonnementskosten Raadsinformatiesysteem en Webcast USD 39.719 voor de periode januari tot oktober 2023

Nog te ontvangen bedragen

Deze post omvat de:

- te declareren kosten aan Zorg en Jeugd Caribisch Nederland (ZJCN) voor uitgevoerde covid testen totaal USD 45.190
- nog te ontvangen afrekening Belastingdienst Caribisch Nederland (BCN) over de maanden november en december 2022 USD 1.310.594. De bedragen zijn in januari 2023 volledig ontvangen.
- afrekening fineb-studieleningen OLB voor het bedrag groot USD 189.773
- nog te ontvangen casino rechten over voorgaande jaren en het vierde kwartaal 2022 voor een totaal van USD 326.856
- nog te ontvangen opcenten vastgoedbelasting over de maanden november en december 2022 USD 252.015
- nog te ontvangen grondbelasting over het jaar 2021 voor USD 205.879
- nog op te leggen aanslagen grondbelasting over het jaar 2021 voor USD 180.000
- nog te ontvangen grondbelasting over het jaar 2022 voor USD 297.268
- nog op te leggen grondbelasting over het jaar 2022 voor USD 360.000
- nog te ontvangen voorschot betaald ten behoeve van Bonaire Overheidsgebouwen N.V. voor de aankoop van kunstgrasvelden totaal USD 644.090
- nog te ontvangen diverse bedragen totaal USD 358.259

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

Liquide middelen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Maduro & Curiëls Bank N.V. - CFT	58.365.791	46.095.350	12.270.440
BNG Bank	476.775	1.328.782	-852.007
Maduro & Curiëls Bank Bonaire N.V. - Uitgaven	129.000	500.000	-371.000
Depot College Financieel Toezicht	68.227	68.606	-379
Maduro & Curiëls Bank Bonaire N.V. - TB	12.068	-	-
Kas Bevolking	2.610	2.010	600
Totaal	59.054.471	47.994.748	11.047.654

Het saldo van liquide middelen 2022 is inclusief een bedrag van USD 44.582.205 geormerkte middelen (Bijzondere uitkering) die niet vrij besteedbaar zijn door het openbaar lichaam Bonaire. Voor verdere informatie over het verloop van de Bijzondere uitkering projecten gedurende het boekjaar wordt verwezen naar het overzicht van Bijzondere uitkeringen (bijlage 1).

Maduro & Curiël's Bank N.V.-CFT

De stijging van de middelen wordt veroorzaakt door niet bestede BU gelden die in het laatste kwartaal van 2022 zijn ontvangen.

BNG Bank

Deze rekening is in september 2022 in gebruik genomen voor het ontvangen van betalingen van de toeristenbelasting via iDEAL.

PASSIVA

Eigen vermogen

Het eigen vermogen vormt de belangrijkste component van de weerstandscapaciteit. Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Algemene reserve	32.154.260	33.523.266	-1.369.006
Bestemmingsreserves	44.329.073	35.604.765	8.724.308
Rekeningresultaat	2.196.344	1.061.841	1.134.504
Totaal	78.679.677	70.189.872	8.489.806

Algemene reserve

De algemene reserve zijn als volgt opgebouwd:

Algemene reserve	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Saldo per 1 januari	33.523.266	33.259.266	264.000
Onttrekking uit Algemene reserve	-2.051.648	-	-2.051.648
Naar bestemmingsreserve afschrijvingen	-387.458	-3.126.164	2.738.706
Dotatie uit bestemmingsreserves	8.259	-	8.259
Bij: rekeningresultaat voorgaand boekjaar	1.061.841	3.390.164	-2.328.323
Saldo per 31 december	32.154.260	33.523.266	-1.369.006

Onttrekking uit Algemene Reserve

Zoals blijkt uit het bovenstaande verloopoverzicht van de 'algemene reserves' is deze reserve ten opzichte van 2021 gedaald met USD 1,3 miljoen. De daling houdt verband met de inzet van incidentele middelen USD 2,0 miljoen voor de uitvoering van diverse projecten ten laste van de Algemene Reserve. Deze projecten hebben betrekking op het bestedingsvoorstel inzet van USD 6.725.000 uit de Algemene Reserve die als 3^e begrotingswijziging is vastgesteld door de Eilandsraad. De resterende middelen voor deze projecten worden in 2023 ingezet.

Vermindering naar bestemmingsreserve

De onttrekkingen uit de Algemene Reserve van totaal USD 387.458 betreffen investeringen die geactiveerd zijn. Deze investeringen betreffen USD 287.104 voor het project wegen en ruimte onderhoud en USD 100.354 voor het project digitalisering voor efficiënte dienstverlening. De bestemmingsreserve afschrijving is vermeerderd met dit bedrag. De toekomstige afschrijvingen worden overeenkomstig de gebruiksduur ten laste van de bestemmingsreserve afschrijvingen geboekt.

Dotatie uit bestemmingsreserve

Er is in totaal USD 8.248 vrijgevallen van de bestemmingsreserve ten gunste van de Algemene Reserve. Het gaat hier om reserves waarvan de middelen zijn ingezet voor desbetreffend doel en waarvan niet aannemelijk is dat de resterende middelen nog zullen worden ingezet. Dit bedrag kan als volgt worden onderbouwd:

- USD 3.034 saldo bestemmingsreserve renovatie wagenpark. Het wagenpark is in 2021 vernieuwd
- USD 2.466 saldo bestemmingsreserve Zuidpier verlenging. De werkzaamheden aan de Zuidpier zijn in 2021 uitgevoerd
- USD 2.748 saldo bestemmingsreserve Camera bij Haven. De camera's zijn in 2022 aangeschaft
- USD 11 saldo bestemmingsreserve Intensivering Afdeling Communicatie

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan door de Eilandsraad een bepaalde bestemming is gegeven. De precieze doelstelling per reserve staat beschreven in de notitie 'Reserves en Voorzieningen'.

Bestemmingsreserve	Boekwaarde 31-12-2021	Stortingen	Onttrekkingen	Herallocatie	Vrijval naar Algemene Reserve	Boekwaarde 31-12-2022
Huisvesting	284.759	-	-13.117	-12.420	-	259.221
Advies, Controle & Onderzoek	567.347	-	-477.759	-31.794	-	57.795
Agrarische zaken	57.223	-	-34.578	-	-	22.645
Havenfaciliteiten	102.466	-	-	-97.252	-5.214	-
ICT	191.753	-	-22.110	-169.643	-	-
Sport	430.000	-	-	-	-	430.000
Huisvesting Scholen	1.352.427	-	-	-952.427	-	400.000
Toerisme	254.758	-	-101.060	-	-	153.698
Versterking ambtelijk apparaat	194.439	-	-103.033	-	-11	91.395
Vervoermiddelen	3.034	-	-	-	-3.034	-
Wegen en straten	1.971.577	-	-29.738	-1.334.079	-	607.760
Overige	488.291	-	-142.751	-	-	345.540
Fineb leningen	-	443.382	-	-	-	443.382
Natuur- en Milieubeleidsplan	-	6.671.720	-	-	-	6.671.720
Deelnemingen	18.680.602	1.624.505	-	-	-	20.305.107
Afschrijvingen	11.026.089	2.539.984	-1.622.878	2.597.615	-	14.540.809
Totaal	35.604.765	11.279.591	-2.547.024	-	-8.259	44.329.073

In totaal is USD 2.547.024 onttrokken uit de bestemmingsreserves. De onttrekking uit de reserve afschrijvingen (USD 1.622.878), de onttrekking uit de algemene reserve (USD 2.439.106) is totaal USD 4.060.000 en sluit daarmee aan op het totaal van de onttrekkingen uit de reserves zoals vermeld in bijlage 4 Verzamel en consolidatie.

Investerings uit de reserves zijn geactiveerd op de balans. De onttrekkingen voor investeringen uit de Algemene Reserve (USD 387.458) en investeringen uit de reguliere begroting (USD 2.152.526) samen totaal USD 2.539.984 zijn gedoteerd aan de bestemmingsreserve afschrijvingen ter dekking van de toekomstige afschrijvingskosten.

Bestemmingsreserve huisvesting

Aan het onderhoud en renovatie van gebouwen is totaal USD 13.100 besteed. De kosten voor de renovatie van het vissershuisje te Playa Frans van USD 12.420 zijn geactiveerd op de balans. Aan het monumentenfonds voor onderhoud en renovatie van monumenten, welke in beheer is bij de directie Ruimte & Ontwikkeling, is in 2022 USD 12.500 bijgedragen.

Bestemmingsreserve Advies, controle en onderzoek

De inzet voor economische projecten wederopbouw bedroeg USD 342.000. In dit bedrag zit inbegrepen de kosten voor de technische voorbereiding van het aanbestedingstraject ten behoeve van de Kaya Grandi en de kosten voor de bouwvergunning en herontwikkeling van het Brionplein van USD 31.794 die zijn geactiveerd op de balans. Voor de implementatie van het Masterplan 2030 is totaal USD 167.200 besteedt.

Bestemmingsreserve Agrarische zaken

Ten behoeve van de implementatie van het inrichtingsplan LVV is circa USD 8.700 ingezet voor de ontwikkeling van voorlichtingsfilms over het thema professionele geitenhouderij en aan de ontwikkeling van het I&R systeem is in 2022 USD 5.300 uitgegeven. Voor supervisie en ingebruikstelling van een druppelsysteem is USD 8.700 benut. Aan terreinonderhoud en graafwerkzaamheden is USD 9.500 uitgegeven.

Bestemmingsreserve Havenfaciliteiten

De resterende middelen groot USD 102.466 zijn volledig ingezet voor de verlenging van de Zuidpier en de installatie van camera's bij de haven. De kosten voor aanschaf en installatie van de camera's van USD 97.252 zijn geactiveerd. Het saldo van de bestemmingsreserve havenfaciliteiten van USD 5.214 is vrijgevallen naar de Algemene Reserve.

Bestemmingsreserve ICT

Van de bestemmingsreserve is het bedrag USD 192.500 onttrokken waarvan USD 26.000 voor het digitaliseringstraject Decos, voor de aankoop en implementatie van de inkoopmodule Key2Finance het bedrag USD 34.000, voor de aanschaf van shredders, printers, computers en smartphones voor de inrichting van flexibele werkplekken is USD 124.000 ingezet en failover-disaster recovery heeft totaal USD 9.000 gekost. De investeringen voor digitalisering en de inrichting van flexibele werkplekken voor USD 169.643 zijn omgezet in materiële vaste activa.

Bestemmingsreserve Huisvesting scholen

Voor de voorbereidende sloopwerkzaamheden voorafgaand aan de bouw van het Family Justice Center is USD 952.000 onttrokken. Deze kosten zijn geactiveerd.

Bestemmingsreserve Toerisme

Voor de implementatie van het Tourism Recovery Plan is USD 101.000 ingezet.

Bestemmingsreserve Versterking ambtelijk apparaat

Voor versterking van het ambtelijk apparaat is USD 103.000 ingezet. Hieruit is USD 20.000 benut voor intensivering van de afdeling Communicatie en USD 18.000 voor de cofinanciering van het Integriteitsprogramma "Betrouwbaar Openbaar Bestuur".

Bestemmingsreserve vervoermiddelen

Het saldo van de bestemmingsreserve van USD 3.034 is vrijgevallen naar de Algemene Reserve. Het wagenpark is in 2021 vernieuwd.

Bestemmingsreserve Wegen en straten

Uit de totale onttrekking van USD 1.364.000 is USD 542.000 ingezet voor diverse onderhoudswerkzaamheden aan wegen en USD 769.000 voor de rehabilitatie van de Kaya Grandi. Nagenoeg de volledige onttrekking betreft investeringen in wegen voor het totaal bedrag USD 1.334.079 welke zijn omgezet in materiële vaste activa.

Bestemmingsreserve Overige

De onttrekking is ingezet voor de dekking van COVID-19 kosten.

Bestemmingsreserve Fineb leningen

Deze bestemmingsreserve is in 2022 ingesteld en een bedrag van USD 443.382 is gestort. Gebaseerd op de inkomsten die de laatste jaren zijn ontvangen van studenten is de verwachting dat dit gestorte bedrag de komende jaren zal worden ingevorderd.

Bestemmingsreserve Natuur- en Milieubeleidsplan Bonaire 2020-2030

In 2022 is door het OLB een projectplan ingediend voor het verkrijgen van middelen voor de uitvoering van een 10 tal projecten in het kader van het Natuur- en Milieubeleidsplan 2020-2030. Het Ministerie van Landbouw, Natuur Voedselkwaliteit heeft deze aanvraag gehonoreerd. BZK heeft een bedrag van USD 6.671.720 gebaseerd op de aanvraag doorbetaald aan het OLB. De middelen zijn per 31 december 2022 gestort in deze bestemmingsreserve. Hiermee zijn de middelen beschikbaar voor het doel waarvoor ze zijn aangevraagd. De besteding zal in 2023 en 2024 plaats vinden.

Bestemmingsreserve Deelnemingen

De storting van USD 1.624.505 heeft betrekking op het jaarrekeningresultaat van de deelneming BIA 2022.

Bestemmingsreserve Afschrijvingen

Dit heeft betrekking op de afschrijvingskosten groot USD 754.537 die ten laste van deze bestemmingsreserve zijn verwerkt. Wegens afwaardering van de renovatie- en verbouwkosten van niet meer in gebruik zijnde bedrijfsgebouwen en de onterecht geactiveerde kosten voor aanleg van kunstgrasvelden ten behoeve van Bonaire Overheidsgebouwen N.V. is de bestemmingsreserve afschrijvingen verminderd met het bedrag USD 868.340. Aan de reserve is tevens het bedrag gelijk aan de investeringen uit de bestemmingsreserve van USD 2.597.615 gedoteerd. Voor de investeringen uit de Algemene Reserve en de exploitatie is totaal USD 2.539.984 toegevoegd voor dekking van de toekomstige afschrijvingslasten.

Voorzieningen

Het totaal van de voorzieningen betreft:

Voorzieningen	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2021	Vershil
Pensioenen gezagdragers	2.970.609	4.478.742	-1.508.133
Pensioenen werklieden Bonaire	2.143.345	2.995.759	-852.414
Totaal	5.113.954	7.474.501	-2.360.547

Voorziening Pensioenen gezagdragers

Het verloop van de voorziening in 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Pensioenen gezagdragers	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2021	Vershil
Saldo per 1 januari	4.478.742	3.757.247	721.496
Toevoegingen	156.409	787.246	-630.837
Vrijgevallen bedragen	-1.546.693	-	-1.546.693
Aanwendungen	-117.849	-65.751	-52.098
Saldo per 31 december	2.970.609	4.478.742	-1.508.132

De voorziening betreft toekomstige pensioen uitkeringen van voormalige en huidige gezagdragers. De voorziening van 2022 is berekend op basis van een actuariële berekening per 31 december 2022. Ten opzichte van de vorige waardering is de rekenrente verhoogd van 1% naar 4,14%. Hierdoor is de voorziening met ruim 25% afgenomen.

Voorziening Pensioenen werklieden Bonaire

Het verloop van de voorziening in 2022 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Pensioenen werklieden Bonaire	Saldo per 31-12-2022	Saldo per 31-12-2021	Vershil
Saldo per 1 januari	2.995.759	2.758.246	237.513
Toevoegingen	-	398.397	-398.397
Vrijgevallen bedragen	-628.481	-	-628.481
Aanwendungen	-223.933	-160.884	-63.049
Saldo per 31 december	2.143.345	2.995.759	-852.414

Het OLB heeft de portefeuille van de opgebouwde schulden van de werklieden eilandgebied Bonaire en Selibon N.V. tot 31 december 2018 per 1 januari 2019 overgenomen. De voorziening betreft toekomstige pensioen uitkeringen van voormalige werklieden eilandgebied Bonaire en Selibon N.V. De voorziening van 2022 is berekend op basis van een actuariële berekening per 31 december 2022. Ten opzichte van de vorige waardering is de rekenrente verhoogd van 1% naar 4,14%. Hierdoor is de voorziening met ruim 15% afgenomen.

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

In het onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de langlopende schulden over het jaar 2022. Voor een nadere specificatie wordt verwezen naar de staat van opgenomen langlopende leningen.

Vaste schulden	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Lening onderwijshuisvestingsplan	12.936.844	13.942.107	-1.005.263
Langlopend deel Seniorenregeling	4.110.686	-	4.110.686
Ontvangen waarborgsommen	579.919	579.525	394
Totaal	17.627.449	14.521.632	3.105.817

Lening Onderwijshuisvestingsplan

Op grond van een tussen het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het OLB gesloten convenant 'Onderwijshuisvestingsplan Bonaire 2012-2017' inzake de verbetering van de huisvesting van diverse onderwijsinstellingen op Bonaire, heeft het OLB een renteloze lening van genoemd ministerie ontvangen ten bedrage van USD 19.100.000. Op 4 april 2017 heeft de eilandsraad een aanvraag voor verhoging van de bestaande renteloze lening aan het Cft verstuurd. Het gaat hierbij om een additioneel bedrag van USD 5,9 miljoen. Het totaalbedrag van de renteloze lening aan het OLB werd als gevolg van deze verhoging USD 25 miljoen. Deze lening wordt in 19 termijnen van USD 1.005.263 afgelost, voor het eerst in 2013, middels jaarlijkse verrekening van de aflossing met de door het OLB te ontvangen Vrije Uitkering. Het bedrag van de lening inclusief het kortlopende gedeelte van de aflossingsverplichting bedraagt ultimo 2022 USD 14.947.370 en ultimo 2021 15.952.633.

Langlopend deel Seniorenregeling

Het seniorenbeleid maakt deel uit van de ingezette revitalisering van het ambtelijk apparaat. Hierbij wordt aan medewerkers de gelegenheid geboden om vóór het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd met pensioen te gaan. De seniorenregeling wordt van 2023 tot aan 2027 gefaseerd uitgevoerd. De compensatie bestaat uit de doorbetaling van de pensioenpremie naar rato én de Algemene Ouderdomsverzekering (AOV) tot aan het bereiken van de 65 jarige leeftijd. Aan medewerkers, die hiervoor in aanmerking komen, wordt de mogelijkheid geboden om in 3 groepen in de navolgende perioden uit te stromen. De verplichting betreft de reservering van de compensatie kosten van groep 1 over de periode 2023-2024 voor USD 1.438.000, groep 2 over de periode 2023-2026 totaal USD 2.200.000 en over periode 3 van 2024-2027 het bedrag USD 3.500.000.

Waarborgsommen

Dit betreft ontvangen waarborgsommen van houders van erfpacht gronden

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn de schulden op korte termijn en de overlopende passiva verantwoord.

Vlottende passiva	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Schulden met een looptijd korter dan twee jaar	10.279.266	8.263.857	2.015.409
Overlopende passiva	49.741.277	37.281.290	12.459.987
Totaal	60.020.543	45.545.147	14.475.396

Schulden met een looptijd korter dan twee jaar.

Dit zijn schulden met een looptijd korter dan twee jaar aan andere publiekrechtelijke lichamen.

Schulden met een looptijd korter dan twee jaar	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Kortlopend deel lening onderwijshuisvestingsplan	2.010.526	2.010.526	-
Nederland vs Pensioenfonds Caribisch Nederland	-	317.663	-317.663
Kortlopend deel Seniorenregeling	3.077.165	-	3.077.165
Overige kortlopende schulden	5.191.575	5.935.668	-744.093
Totaal	10.279.266	8.263.857	2.015.409

Kortlopend deel lening onderwijshuisvestingplan

Het kortlopende gedeelte van de aflossingsverplichting (aflossing over de jaren 2023 en 2024) is onder de schulden op korte termijn opgenomen op de balans.

Nederland inzake voorschot Pensioenfonds Caribisch Nederland

Bij de overdracht van de pensioenen van APC naar Pensioenfonds Caribisch Nederland (PCN) heeft APC een bedrag ingehouden bij de boedelscheiding wegens nog uitstaande betalingsachterstanden van Bonaire. BZK heeft een bedrag van USD 317.663 voorgeschoten voor het OLB aan PCN in afwachting van een uitsluitel van de boedelscheiding. In 2022 is besloten het saldo wegens verjaring vrij te laten vallen ten gunste van het resultaat.

Kortlopend deel Seniorenregeling

Het kortlopende gedeelte van de aflossingsverplichting (aflossing over de jaren 2023 en 2024) is onder de schulden op korte termijn opgenomen op de balans.

Overlopende kortlopende schulden

De specificatie van de post overlopende kortlopende schulden is als volgt:

Overige kortlopende schulden	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Crediteuren algemeen	5.182.969	4.633.101	549.868
Overlopende posten	8.606	285.267	-276.661
Te betalen pensioen	-	1.017.300	-1.017.300
Totaal	5.191.575	5.935.668	-744.093

Crediteuren algemeen

Het bedrag van USD 5,1 miljoen bestaat voornamelijk uit:

- USD 1.780.000 ten behoeve van diverse infrastructurele werken
- USD 645.000 aan uit betalen energie toeslagen, elektriciteitslevering en watervoorzieningen

- USD 350.000 voor het project economische vorming en participatie van de bevolking
- USD 227.000 betreft af te dragen pensioenpremies personeel
- USD 172.000 aan af te dragen premies pensioen politieke gezagdragers en werklieden,
- USD 236.000 voor de inhuur van uitzendkrachten
- USD 109.000 voor de aankoop en levering van mobiele tribunes
- USD 105.000 tegemoetkoming onderwijshuisvestingskosten
- USD 84.000 betreft adviseringskosten versnellingskamer
- USD 80.000 ten behoeve van schuldsanering van FCB cliënten
- USD 1.394.000 ten behoeve van diverse leveranciers van goederen en diensten

Overlopende posten

Dit betreft voornamelijk de teveel betaalde ABB van USD 6.600 over het tweede kwartaal 2022.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

Overlopende passiva	Boekwaarde 31-12-2022	Boekwaarde 31-12-2021	Vershil
Nog te besteden doeluitkeringen	44.582.205	33.073.113	11.509.092
Vooruit ontvangen bedragen tlv. volgende begrotingsjaren	161.688	1.189.285	-1.027.597
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in volgend begrotingsjaar tot betaling komen	4.997.384	3.018.892	1.978.491
Totaal	49.741.277	37.281.290	12.459.986

Nog te besteden doeluitkeringen

Voor verdere informatie wordt u verwezen naar het overzicht van Bijzondere uitkeringen in paragraaf 5.3

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in het volgend begrotingsjaar tot betaling komen

In deze balanspost is een nog te betalen bedrag van USD 1.200.000 opgenomen. Dit bedrag betreft de reservering vakantiegeld 2022 groot USD 600.000 en de afrekening onderstand bij wijze van pensioen over voorgaande jaren voor USD 592.000.

De post bevat ook een nog te betalen bedrag van USD 900.000 voor diverse operationele kosten uit 2022 en dit is als volgt gespecificeerd:

- kosten uitzendkrachten en verrichte werkzaamheden inhuurkrachten USD 200.000
- kosten inzet van BCN voor de invordering van belastingaanslagen van USD 120.000
- kosten reconstructie werkzaamheden Kaya Soeur Bartola USD 111.000
- voor infrastructurele werken als herstel visserspijper, reparatie zandweg Antriol en overige wegen USD 99.000
- beveiligings-en patrouille kosten USD 42.000
- de kosten van straatverlichting over de maand december 2021 USD 49.000
- advieskosten digitalisering en aanbesteding callcenter USD 35.000
- aanbetaling advisering startnotitie MER voor aanleg containerhaven USD 18.400
- inzet integriteit coördinatoren over de maanden oktober en december 2022 USD 27.200
- kosten voor opmaak en constructie telefoon applicatie USD 39.000

- reparatie van portofoons ten behoeve van de Haven USD 37.000
- elektra kosten over de maand december 2022 USD 17.000
- opleidingskosten integriteit coördinatoren continuering BOBB USD 21.200
- nog te betalen kosten Medwork USD 24.000
- brandstofkosten over de maanden november en december 2022 USD 16.000
- service kosten post USD 21.000
- advertentie kosten BC en reclame materiaal afdeling Communicatie USD 7.600
- licentie kosten VIND USD 9.500 en overige te betalen kosten totaal USD 39.100

Het bedrag groot USD 1.836.000 betreft de aan BOG toekomende middelen vanuit Fundashon Wega di Number Bonaire (FWNB). Het gaat hierbij om de middelen over de jaren 2018 tot 2021 welke door de stichting zullen worden ingezet voor onderhoud, verbetering, uitbreiding en renovatie van sportfaciliteiten op Bonaire.

Het bedrag groot USD 864.000 is gereserveerd voor de betaling van kosten 2022 waarvan de facturen nog niet zijn ontvangen per einde boekjaar.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben betrekking op een aantal meerjarige overeenkomsten waarvoor wij reeds de verplichting zijn aangegaan. Deze overeenkomsten hebben betrekking op huur- en inhuurovereenkomsten met een waarde van USD 4,2 miljoen tot en met 2027 en de inhuurovereenkomsten tot en met 2025 van bijna USD 3,0 miljoen.

5.2 Overzicht van baten en lasten

bedragen x USD 1.000

LASTEN - Hoofdfunctie / functie		Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022
0	Algemeen bestuur	21.728	25.616	33.503	39.198
001	Bestuursorganen	1.997	2.475	3.073	2.543
002	Bestuursapparaat	17.955	20.849	28.177	34.615
003	Burgerzaken	792	933	913	875
020	Eigendom niet voor openbare dienst	984	1.359	1.340	1.165
1	Openbare orde en veiligheid	702	844	1.065	810
130	Rampenbestrijding	-	227	538	203
140	Overige beschermende maatregelen	702	617	527	607
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	5.862	10.690	23.699	13.514
210	Wegen, straten en pleinen	4.137	8.456	20.879	11.206
211	Verkeersmaatregelen te land	144	179	479	150
222	Verkeersmaatregelen te water	1.582	2.055	2.341	2.158
3	Economische zaken	1.844	2.176	7.462	6.278
300	Dienst economische zaken	858	756	4.024	3.979
310	Handel en industrie	181	228	295	258
341	Overige agrarische zaken, jacht, visserij	804	1.192	3.143	2.041
4	Onderwijs	3.571	2.720	9.029	8.978
400	Algemeen beheer onderwijs	722	923	871	825
480	Gemeenschap. uitg/inkomst onderwijs	2.190	1.138	7.499	7.494
482	Volwasseneneducatie	659	659	659	659
5	Cultuur en recreatie	5.635	6.088	7.307	8.134
510	Openbaar bibliotheekwerk	339	351	1.007	392
530	Sport	2.215	2.026	2.249	4.241
540	Kunst	1.031	1.206	1.546	1.070
541	Oudheidkunde / musea	-	252	252	197
560	Maatsch.leefbaarheid en openluchtrecre.	2.050	2.253	2.253	2.234
6	Sociale voorzien/maatschapp.werk	4.629	6.109	20.882	12.902
600	Algemeen beheer sociale voorzieningen	2.586	1.323	7.628	3.086
611	Werkgelegenheid	-	70	774	363
630	Sociaal-cultureel werk & jeugd/jong.werk	1.868	3.776	9.561	6.417
640	Bejaardenzorg	36	58	58	44
650	Kinderopvang	115	849	2.310	2.459
651	Dagopvang gehandicapten	24	33	551	533
7	Volksgezondheid	4.210	5.287	13.239	9.766
700	Algemeen beheer volksgezondheid	834	1.301	2.131	1.959
710	Preventieve,curatieve gezondheidszorg	41	88	351	359
720	Slachthuizen	-	8	349	321
721	Reiniging	2.932	2.977	3.377	3.417
722	Riolering en waterzuivering	-	300	657	787
723	Milieu en natuurbeheer	92	312	6.073	2.615
725	Overige openbare hygiëne	309	301	301	308
8	Ruimte.ordering,volkshuisvesting	1.191	891	2.142	991
822	Overige volkshuisvesting	1.191	891	2.142	991
9	Financiering/alg.dekkingsmiddelen	4.726	3.494	978	10.453
920	Belastingen	103	218	593	760
921	Algemene uitkeringen	-	-	-	-
922	Algemene uitgaven / inkomsten	4.623	3.276	385	9.693
992	Saldo gewone dienst	-	-	-	-
TOTAAL LASTEN		54.097	63.915	119.306	111.023

bedragen x USD 1.000

BATEN - Hoofdfunctie / functie		Rekening 2021	Begroting 2022	Begr.2022 na wijz.	Rekening 2022
0	Algemeen bestuur	2.390	6.481	11.087	8.111
001	Bestuursorganen	12	12	286	169
002	Bestuursapparaat	713	1.149	5.977	4.272
003	Burgerzaken	302	266	370	451
020	Eigendom niet voor openbare dienst	1.364	5.054	4.454	3.219
1	Openbare orde en veiligheid	192	167	478	1.213
130	Rampenbestrijding	-	167	478	203
140	Overige beschermende maatregelen	192	-	-	1.010
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	749	4.179	17.360	8.768
210	Wegen, straten en pleinen	126	3.417	16.013	7.579
211	Verkeersmaatregelen te land	103	96	396	111
222	Verkeersmaatregelen te water	521	666	951	1.078
3	Economische zaken	215	265	3.051	2.100
300	Dienst economische zaken	102	100	868	865
310	Handel en industrie	77	150	218	208
341	Overige agrarische zaken, jacht, visserij	36	15	1.965	1.027
4	Onderwijs	1.018	9	6.369	6.425
400	Algemeen beheer onderwijs	-	-	-	-
480	Gemeensch. uitg/inkomst onderwijs	1.018	9	6.369	6.425
482	Volwasseneneducatie	-	-	-	-
5	Cultuur en recreatie	2	1	993	1.027
510	Openbaar bibliotheekwerk	-	-	355	38
530	Sport	2	-	229	987
540	Kunst	-	-	408	-
541	Oudheidkunde / musea	-	-	-	-
560	Maatsch.leefbaarheid en openluchtrecr.	-	1	1	2
6	Sociale voorzien/maatschapp.werk	-	1.408	15.554	8.656
600	Algemeen beheer sociale voorzieningen	-	76	6.056	2.148
611	Werkgelegenheid	-	70	728	355
630	Sociaal-cultureel werk & jeugd/jong.werk	-	1.190	6.718	3.650
640	Bejaardenzorg	-	-	-	-
650	Kinderopvang	-	72	1.533	1.996
651	Dagopvang gehandicapten	-	-	519	507
7	Volksgezondheid	1.630	1.988	9.469	5.959
700	Algemeen beheer volksgezondheid	-	408	1.108	1.085
710	Preventieve,curatieve gezondheidszorg	43	-	263	263
720	Slachthuizen	201	180	180	199
721	Reiniging	1.386	1.400	1.800	1.840
722	Riolering en waterzuivering	-	-	357	187
723	Milieu en natuurbeheer	-	-	5.761	2.384
725	Overige openbare hygiëne	-	-	-	1
8	Ruimte.ordering,volkshuisvesting	433	1.083	2.434	1.150
822	Overige volkshuisvesting	433	1.083	2.434	1.150
9	Financiering/alg.dekkingsmiddelen	48.528	48.335	52.510	69.810
920	Belastingen	13.215	16.800	17.675	25.106
921	Algemene uitkeringen	36.506	29.456	32.756	39.895
922	Algemene uitgaven / inkomsten	-1.193	106	106	4.809
992	Saldo gewone dienst	-	1.973	1.973	-
TOTAAL BATEN		55.159	63.915	119.306	113.219

De toelichting van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie is opgenomen onder de tabel 'wat heeft het gekost' in het hoofdstuk 'jaarverslag'.

5.3 Overzicht bijzondere uitkeringen inclusief toelichting voortgang

Grootboek	Omschrijving	Beginsaldo 1 jan 2022	Inkomsten	Uitgaven	Saldo per 31 dec 2022
60019006	Eilandelijke Platform Criminaliteitbeheersing	5.539	-	5.539	0
60019007	Opzetten RIEC CN 2022-2024	-	812.189	87.960	724.230
60019011	Integraal Veiligheidsbeleid	947	-	947	-
60019015	Impuls weerbaar bestuur – Integriteitsprogramma	196	-	196	-
60019020	Integriteitsprogramma BOBB	106.976	-	66.738	40.238
TOTAAL FUNCTIE 001		113.658	812.189	161.379	764.468
60022006	B&O Implementatie WOLBES/FinBES	6.756	-	6.756	-
60022008	Ontwikkelpannen	11.153	-	-	11.152
60022014	Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire	93.533	-	93.533	-
60022015	Versterking financieel beheer Bestuursakkoord	11.575	-	11.575	-
60022016	Opzetten afdeling Deelnemingen	40.039	-	40.039	-
60022018	Deelneming TCB economie & Toerisme	55.521	-	55.521	-
60022019	Revitalisatie directie Samenleving & Zorg	226.560	-	123.298	103.263
60022020	Invulling hoofd Burgerzaken	197.856	-	162.508	35.348
60022021	Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2	4.375	-	4.375	-
60022022	Doorontwikkeling ICT - systemen	32.726	-	32.726	-
60022023	Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat	13.369	-	2.509	10.860
60022024	Ondersteuning kabinet Gezaghebber	53.523	-	53.523	-
60022025	Doorontwikkeling integriteitsbeleid	112.138	-	83.290	28.848
60022026	Versterking communicatiefunctie	112.239	-	112.239	-
60022027	Doorontwikkelen van begrotingscyclus	40.962	-	40.962	-
60022028	Trainen van beleidsafdelingen	27.438	-	27.439	-
60022030	Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB	86.024	-	2.000	84.024
60022032	Verbetering financieel beheer 2021	15.045	-	15.045	-
60022033	Verbetering financieel beheer 2021-Subsidievaststelling	62.050	-	62.050	-
60022034	Versterking Bureau ES en Bureau Gezaghebber	245.000	-	127.606	117.393
60022035	Bestuurskracht versterken via digitalisering	149.536	-	125.986	23.549
60022036	Technische assistentie	50.000	-	40.800	9.200
60022037	Trainingen via OLB academie en overige opleidingen	135.000	-	9.739	125.261
60022038	Dashboard bestuurlijke planning en dashboard	20.000	-	-	20.000
60022039	Verbeterplan dienstverlening Klantcontactcentrum	175.000	-	123.035	51.965
60022040	Opstellen/uitvoeren mobiliteitsplan/loopbaanontwikkeling	435.000	-	194.169	240.831
60022041	Deregulering werving- en selectieproces	55.000	-	-	55.000
60022042	Achterstallig werk inhalen projectmatig werken	11.800	-	-	11.800
60022043	Inhuur TOPtrainees: 1 P&O en 2 S&Z	30.000	-	-	30.000
60022044	Applicatie voor Akseso	250.000	-	250.000	-
60022045	Plv. Voorzitter Huurcommissie	30.000	-	4.364	25.636
60022046	Onvoorzien incl aanvullende ICT middelen	133.200	-	103.094	30.106
60022047	Verbetering Financieel Beheer 2022	349.680	-	322.078	27.602
60022048	Jeugdparticipatie	-	94.400	-	94.400
60022050	Versterking Juridische advisering	-	242.141	236.303	5.837
60022051	Werving NL/ABC	-	94.400	-	94.400
60022052	Bestuurlijke Betrekking	-	177.000	3.656	173.344
60022053	Versnellingskamer: Learning on the Job	-	200.600	59.218	141.382
60022054	Projectmatig Werken	-	220.660	35.809	184.850
60022055	Deel VerbeterPlan R&O	-	236.000	4.942	231.058
60022056	Mobiliteit	-	236.000	-	236.000
60022057	Ondersteuning Digitaal	-	118.000	117.932	77
60022058	Professionalisering Organisatie	-	74.340	-	74.340
60022059	Boven Plankostenscan	-	35.400	-	35.400
60022060	Hunt Talenten ABC & ENL	-	47.200	-	47.200
60022061	Twinning Gemeentes NL & BES	-	118.000	39.284	78.716
60022062	Bestuurlijke Ondersteuning Gezag "TaskForce"	-	118.000	3.341	114.658
60022063	Versterking Deelnemingen	-	131.000	10.600	120.400
TOTAAL FUNCTIE 002		3.272.099	2.143.141	2.741.342	2.673.898

Grootboek	Omschrijving	Beginsaldo 1 jan 2022	Inkomsten	Uitgaven	Saldo per 31 dec 2022
60030003	Straatnamen	15.052	-	15.052	-
60030005	Verbetering Kwaliteit PIVA	54.529	-	54.529	-
	TOTAAL FUNCTIE 003	69.581	-	69.581	-
61300005	Rampenbestrijding	268.934	105.360	185.999	188.295
61300010	Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis CN	53.937	50.000	16.990	86.947
	TOTAAL FUNCTIE 130	322.871	155.360	202.989	275.242
62100011	Opslag vuurwerk Bonaire	78.654	-	78.654	-
62100012	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen Bonaire	1.140.405	-	1.140.405	-
62100013	Eenmalig impuls wegen	389.281	-	7.238	382.043
62100014	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen fase 2	3.143.290	-	2.144.436	998.854
62100015	Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen 2020-2023	9.161.697	-	3.306.858	5.854.839
62100018	Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen 2023-2027	-	6.010.017	-	6.010.017
	TOTAAL FUNCTIE 210	13.913.328	6.010.017	6.677.591	13.245.754
62220007	Showcase Hato	-	1.061.672	147.031	914.640
	TOTAAL FUNCTIE 222	-	1.061.672	147.031	914.640
63000006	Illegale stortenplaatsen	67.608	-	36.083	31.525
	TOTAAL FUNCTIE 300	67.608	-	36.083	31.525
63100010	Opzet en uitbouw Bonaire	60.000	-	60.000	-
63100014	Cost of doing Business	7.580	-	7.580	-
	TOTAAL FUNCTIE 310	67.580	-	67.580	-
63410005	Landbouw ontwikkeling incl slachthuis	1.664.259	-	919.295	744.963
63410006	Greenhouses in de wijken	-	36.546	54.729	-18.182
	TOTAAL FUNCTIE 341	1.664.259	36.546	974.024	726.781
64800010	Bijdrage OCW onderwijshuisvesting Bonaire	-	-	-	-
64800012	Onderwijshuisvesting Overheadkosten FPIB 2020-2021	-	7.508.499	6.360.999	1.147.500
	TOTAAL FUNCTIE 480	-	7.508.499	6.360.999	1.147.500
65100001	Project Bibliotheek Digitale inclusie	-	55.276	4.306	50.969
65100006	Bibliotheek Bonaire BU	-	306.255	33.892	272.363
	TOTAAL FUNCTIE 510	-	361.531	38.198	323.333
65300006	Sport- en speelvoorzieningen	4.645	-	4.645	0
65300007	AJB Junior	29.431	-	23.107	6.324
65300008	Versterking Indebon 2022-2023	-	109.750	-	109.750
65300010	Renovatie Voetbalstadion Antonio Trinidad (Rincon)	-	638.816	68.569	570.247
65300011	Renovatie honk- & softball accommodaties	-	1.122.694	27.000	1.095.694
65300012	Renovatie Sporthal (Kompleho Deportivo) Jorge Nicolaas	-	1.200.000	-	1.200.000
65300013	Realisatie Publiek Zwembad Bonaire	-	2.500.000	-	2.500.000
65300014	Onderhoud sportaccommodaties en speeltuinen	-	50.000	-	50.000
65300015	Inkoop advies, ontwerp, project management, bouwbegeleiding	-	200.000	-	200.000
	TOTAAL FUNCTIE 530	34.076	5.821.260	123.321	5.732.015
65400005	Ondersteuning Cultuurorganisaties Bonaire	-	57.616	-	57.616
	TOTAAL FUNCTIE 540	-	57.616	-	57.616
66000044	De Integral e Wijkontwikkeling 2022	-	1.278.859	-	1.278.859
66001015	Project Pagabon	7.021	-	-	7.021
66001016	Schuldhelpverlening 2	38.341	-	35.242	3.099
66001021	Voedselhelp - Covid	3.107	-	3.107	-
66001023	Loonkostensubsidie BBL	444.000	-	6.532	437.468
66001027	Bijdrage Huurlasten in de particuliere sector	296.800	-	259.579	37.221
66001029	Implementatie MD T(Maatschappelijke DienstTijd)	390.093	-	141.442	248.652
66001030	Loonkostensubsidie WMEB (Werken met een beperking)	199.946	-	174.221	25.725
66001031	Bijdrage huurlasten particulier 2 (pilot VHS)	300.000	-	-	300.000
66001032	Energiekosten Bonaire	-	5.755.331	1.321.674	4.433.657
66001033	Sociale Agenda "Kansen voor Allen"	-	1.180.000	206.647	973.353
66001035	Aanpak energiearmoede Bonaire	-	966.556	-	966.556
	TOTAAL FUNCTIE 600	1.679.309	9.180.746	2.148.444	8.711.612
66110014	Woningverbetering Particulieren	3.702	-	3.702	-
66110016	Project Eleva	9.353	-	9.353	-
66110019	Arbeidstoeleiding 25 plussers	10.278	-	10.278	-
66110021	Pilot Carwash project	2.758	-	2.758	-
66110022	Krachten bundelen	142.367	-	73.321	69.046
66110023	Job programs	81.133	-	58.159	22.974
66110024	Pilot Carwash project 2	80.000	-	80.000	-
66110025	Krachten bundelen 2	308.914	-	116.793	192.122
66110026	Job programs 2	100.000	-	10.833	89.167
	TOTAAL FUNCTIE 611	738.505	-	365.196	373.308

Grootboek	Omschrijving	Beginsaldo 1 jan 2022	Inkomsten	Uitgaven	Saldo per 31 dec 2022
60030003	Straatnamen	15.052	-	15.052	-
60030005	Verbetering Kwaliteit PIVA	54.529	-	54.529	-
	TOTAAL FUNCTIE 003	69.581	-	69.581	-
61300005	Rampenbestrijding	268.934	105.360	185.999	188.295
61300010	Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis CN	53.937	50.000	16.990	86.947
	TOTAAL FUNCTIE 130	322.871	155.360	202.989	275.242
62100011	Opslag vuurwerk Bonaire	78.654	-	78.654	-
62100012	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen Bonaire	1.140.405	-	1.140.405	-
62100013	Eenmalig impuls wegen	389.281	-	7.238	382.043
62100014	Meerjarig uitvoeringsprogramma wegen fase 2	3.143.290	-	2.144.436	998.854
62100015	Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen 2020-2023	9.161.697	-	3.306.858	5.854.839
62100018	Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen 2023-2027	-	6.010.017	-	6.010.017
	TOTAAL FUNCTIE 210	13.913.328	6.010.017	6.677.591	13.245.754
62220007	Showcase Hato	-	1.061.672	147.031	914.640
	TOTAAL FUNCTIE 222	-	1.061.672	147.031	914.640
63000006	Illegale stortenplaatsen	67.608	-	36.083	31.525
	TOTAAL FUNCTIE 300	67.608	-	36.083	31.525
63100010	Opzet en uitbouw Bonaire	60.000	-	60.000	-
63100014	Cost of doing Business	7.580	-	7.580	-
	TOTAAL FUNCTIE 310	67.580	-	67.580	-
63410005	Landbouw ontwikkeling incl slachthuis	1.664.259	-	919.295	744.963
63410006	Greenhouses in de wijken	-	36.546	54.729	-18.182
	TOTAAL FUNCTIE 341	1.664.259	36.546	974.024	726.781
64800010	Bijdrage OCW onderwijshuisvesting Bonaire	-	-	-	-
64800012	Onderwijshuisvesting Overheadkosten FPIB 2020-2021	-	7.508.499	6.360.999	1.147.500
	TOTAAL FUNCTIE 480	-	7.508.499	6.360.999	1.147.500
65100001	Project Bibliotheek Digitale inclusie	-	55.276	4.306	50.969
65100006	Bibliotheek Bonaire BU	-	306.255	33.892	272.363
	TOTAAL FUNCTIE 510	-	361.531	38.198	323.333
65300006	Sport- en speelvoorzieningen	4.645	-	4.645	0
65300007	AJB Junior	29.431	-	23.107	6.324
65300008	Versterking Indebon 2022-2023	-	109.750	-	109.750
65300010	Renovatie Voetbalstadion Antonio Trinidad (Rincon)	-	638.816	68.569	570.247
65300011	Renovatie honk- & softball accommodaties	-	1.122.694	27.000	1.095.694
65300012	Renovatie Sporthal (Kompleho Deportivo) Jorge Nicolaas	-	1.200.000	-	1.200.000
65300013	Realisatie Publiek Zwembad Bonaire	-	2.500.000	-	2.500.000
65300014	Onderhoud sportaccommodaties en speeltuinen	-	50.000	-	50.000
65300015	Inkoop advies, ontwerp, project management, bouwbegeleiding	-	200.000	-	200.000
	TOTAAL FUNCTIE 530	34.076	5.821.260	123.321	5.732.015
65400005	Ondersteuning Cultuurorganisaties Bonaire	-	57.616	-	57.616
	TOTAAL FUNCTIE 540	-	57.616	-	57.616
66000044	De Integral e Wijkontwikkeling 2022	-	1.278.859	-	1.278.859
66001015	Project Pagabon	7.021	-	-	7.021
66001016	Schuldhelpverlening 2	38.341	-	35.242	3.099
66001021	Voedselhelp - Covid	3.107	-	3.107	-
66001023	Loonkostensubsidie BBL	444.000	-	6.532	437.468
66001027	Bijdrage Huurlasten in de particuliere sector	296.800	-	259.579	37.221
66001029	Implementatie MD T(Maatschappelijke DienstTijd)	390.093	-	141.442	248.652
66001030	Loonkostensubsidie WMEB (Werken met een beperking)	199.946	-	174.221	25.725
66001031	Bijdrage huurlasten particulier 2 (pilot VHS)	300.000	-	-	300.000
66001032	Energiekosten Bonaire	-	5.755.331	1.321.674	4.433.657
66001033	Sociale Agenda "Kansen voor Allen"	-	1.180.000	206.647	973.353
66001035	Aanpak energiearmoede Bonaire	-	966.556	-	966.556
	TOTAAL FUNCTIE 600	1.679.309	9.180.746	2.148.444	8.711.612
66110014	Woningverbetering Particulieren	3.702	-	3.702	-
66110016	Project Eleva	9.353	-	9.353	-
66110019	Arbeidstoeleiding 25 plussers	10.278	-	10.278	-
66110021	Pilot Carwash project	2.758	-	2.758	-
66110022	Krachten bundelen	142.367	-	73.321	69.046
66110023	Job programs	81.133	-	58.159	22.974
66110024	Pilot Carwash project 2	80.000	-	80.000	-
66110025	Krachten bundelen 2	308.914	-	116.793	192.122
66110026	Job programs 2	100.000	-	10.833	89.167
	TOTAAL FUNCTIE 611	738.505	-	365.196	373.308

Grootboek	Omschrijving	Beginsaldo 1 jan 2022	Inkomsten	Uitgaven	Saldo per 31 dec 2022
66300003	Sociale Kanstraject Jongeren(SKJ)	351.371	653.273	597.831	406.813
66300005	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire	7.285	-	7.285	-0
66300011	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire	30.362	-	30.362	0
66300025	Aanpak Huiselijk Geweld en Kinder mishandeling	4.540	-	4.540	-
66300026	Sociaal Wijkwerker	55.000	-	55.000	-
66300030	Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019	80.933	-	80.933	-
66300033	Onderhoud buurthuizen	84.129	-	84.129	-
66300034	Aanpak digitale achterstand	50.000	-	50.000	-
66300036	Inter (eilandelijke) opvang slachtoffers	241.621	-	178.017	63.604
66300040	Youth Policy Programme - EU	2.568.019	-	-	2.568.019
66300041	Jeugd pakket	20.480	-	20.480	-
66300042	Zorg- en Veiligheidshuis ZVH	-	128.266	103.000	25.266
66300043	Werkplan HGKM 2021-2024	-	445.396	445.396	-
66300044	De Integrale Wijkontwikkeling 2022-2023	-	-	-	-
66300045	Tijdelijke impuls schoolmaaltijden	-	121.000	-	121.000
66301002	Voorzieningen jeugd- en jongeren	616.148	425.555	1.041.703	-
66301003	Sentro Aksesto BU	-	1.152.062	1.152.062	-
TOTAAL FUNCTIE 630		4.109.887	2.925.552	3.850.737	3.184.702
66500012	BES(t)4Kids- programmaplan	1.400.621	-	-	1.400.621
66500014	BES(t)4Kids 2022	-	3.066.800	1.996.169	1.070.631
TOTAAL FUNCTIE 650		1.400.621	3.066.800	1.996.169	2.471.252
66510005	VN Verdrag Handicap Bonaire	28.929	-	28.929	-
66510008	Implementatie VN Verdrag Handicap	144.486	-	133.353	11.132
66510010	Krusada warda mi rin 2	345.169	-	345.169	-
TOTAAL FUNCTIE 651		518.583	-	507.451	11.132
67000005	Publieke gezondheidszorg	306.064	292.708	574.182	24.590
67000007	PG- Covid	358.206	-	325.259	32.947
67000008	PG- Communicatie Covid	151.225	-	151.225	-
67000009	PG- Zorgbonus	1.909	38.936	34.296	6.549
67000010	Covidkosten 2022	-	298.664	-	298.664
67000011	Covidkosten 2021	-	380.566	-	380.566
TOTAAL FUNCTIE 700		817.404	1.010.874	1.084.962	743.316
67100013	Health Study BES	3.228	-	3.228	0
67100014	Greenhouse voor PO &VO	5.892	-	5.892	-
67100015	Krusada Inloophuis & Centrum Walk In	257.286	-	257.286	-
TOTAAL FUNCTIE 710		266.407	-	266.406	0
67220005	Riolering en Watervoorziening	357.059	-	187.045	170.014
TOTAAL FUNCTIE 722		357.059	-	187.045	170.014
67230017	Opruimactie zwerfasbest	33.692	-	19.562	14.130
67230018	Aanpak Plastics	76.673	-	54.784	21.888
67230020	Gecombineerde Milieuprojecten	335.420	57.000	136.295	256.126
67230021	Integrale visie afvalwater Bonaire	74.387	-	46.500	27.887
67230022	Project Watercircles	325.444	-	30.000	295.444
67230023	Bijstand bestrijding van Sargassum	92.984	23.246	116.230	-
67230024	Reorganisatie LVV	233.600	-	38.333	195.267
67230025	Natuurherstel Bonaire Management NMPB	252.000	-	140.023	111.977
67230026	Natuurherstel Bonaire Ecological restoration WSP	668.000	-	668.000	-
67230027	Afvalbeheer op maat 2021	1.548.361	-	93.796	1.454.564
67230028	Natuurparken 2022	-	1.040.000	1.040.000	-
67230030	Afvalbeheer op maat 2022	-	372.171	-	372.171
TOTAAL FUNCTIE 723		3.640.560	1.492.417	2.383.523	2.749.455
68221006	Regio envelop infra- convenant volkshuisvesting	19.719	-	-	19.719
68221008	Verhuurderssubsidie 2022	-	764.772	764.772	-
68221010	Verhuurderssubsidie 2023	-	254.924	-	254.924
TOTAAL FUNCTIE 822		19.719	1.019.696	764.772	274.643
TOTAAL BIJZONDERE UITKERINGEN		33.073.113	42.663.916	31.154.823	44.582.206

Toelichting

Het jaar 2022 is gestart met een totaal bedrag van USD 33.073.113 aan Bijzondere Uitkeringen. Dit bedrag is gelijk aan de eindstand van de Bijzondere Uitkeringen zoals vermeld in de jaarrekening 2021. Gedurende het jaar is een totaal bedrag van USD 42.664.000 aan nieuwe uitkeringen toegekend. In 2022 werd USD 31.155.000 besteed aan de verschillende activiteiten.

Onder de uitgaven wordt verstaan de bestedingen die ten laste van de BU komen. Dit kunnen ook investeringen zijn. In 2022 zijn onderstaande BU's afgerond en ten laste van het rekeningresultaat verantwoord.

Grootboek	Omschrijving	Saldo per 31 dec 2022
60019006	Eilandelijke Platform Criminaliteitbeheersing	5.539
60019015	Impuls weerbaar bestuur – Integriteitsprogramma	196
63100010	Opzet en uitbouw Bonaire	12.168
65300006	Sport- en speelvoorzieningen	4.645
66110019	Arbeidstoeleiding 25 plussers	10.278
66300005	Leer Woon Werkcentrum Jong Bonaire	7.285
66300011	Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire	3.862
66300026	Sociaal Wijkwerker	55.000
66300033	Onderhoud buurthuizen	84.129
66300034	Aanpak digitale achterstand	50.000
67100013	Health Study BES	3.228
60030003	Straatnamen	15.052
TOTAAL		251.382

De verantwoording van de activiteiten die verantwoord zijn vanuit de BU treft u hieronder aan.

FUNCTIE 001 – BESTUURSORGANEN

60019006 - Eilandelijk Platform Criminaliteitsbestrijding

Is het project op schema volgens projectplan? Afgerond

In 2022 is het eilandelijk platform criminaliteitsbestrijding enkele keren bij elkaar geweest. Dit heeft geen kosten opgeleverd omdat de deelnemende partners dit zelf hebben bekostigd. Het platform wordt in 2023 gecontinueerd. De resterende middelen worden niet meer ingezet omdat het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60019007 - Opzetten RIEC CN 2022-2024

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het Openbaar Lichaam Bonaire is de beheerorganisatie van het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC). In 2022 is een kwartiermaker ingehuurd. In het eerste kwartaal van 2023 worden de middelen aangewend voor de werving van personeel waaronder een lokaal hoofd RIEC, een beleidsmedewerker, een wetgevingsmedewerker en een informatie specialist voor het verrichten van onderzoek naar de aanpak van georganiseerde criminaliteit.

60019011 - Integraal Veiligheidsbeleid

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2023 wordt samen met de partners een nieuwe integraal veiligheidsbeleid opgesteld. De resterende middelen worden niet meer ingezet omdat het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60019020 - Integriteitsprogramma BOBB

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2022 is een aanvang gemaakt met de aanpassing van de gedragscode. Het integriteitsprogramma wordt in 2023 voortgezet. Hiervoor wordt een extern bureau ingehuurd voor ondersteuning in de vorm van learning on the job voor de integriteit coördinatoren zowel bij het doen van onderzoeken (repressief) als bij bewust maken in de organisatie (preventief).

FUNCTIE 002 – BESTUURSAPPARAAT

60022006 - B&O implementatie WOLBES/ FINBES- Publicatie verordeningen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Met de publicatie van de wetgeving en de afwikkeling van de hieraan verbonden kosten is de uitkering volledig besteed en het project afgesloten. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022008 - Ontwikkelplannen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Een externe deskundige is ingehuurd voor het ontwikkelen en uitvoeren van diverse management ontwikkeltrajecten binnen het OLB. Dit traject wordt in 2023 voortgezet.

60022014 - Personele cap. Milieu en Natuur Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Deze middelen zijn ingezet voor ondersteuning bij de toekenning van (complexe) milieuvergunningen in verband met de inwerkingtreding van de Wet VROM BES en daaruit volgend Inrichtingen en het activiteitenbesluit BES. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022015 - Versterking financieel beheer Bestuursakkoord

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2022 is onderzoek uitgevoerd naar de verantwoording van de toeristenbelasting over de belastingjaren 2017 tot aan 2021. De BU is volledig benut en het onderzoek is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022016 - Opzetten afdeling Deelnemingen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In het kader van actief aandeelhouderschap is de laatste, van de 4 geplande masterclasses Governance, verzorgd aan de Raad van Commissarissen en directies van overheidsdeelnemingen. Tevens is in het derde kwartaal externe ondersteuning verleend op juridisch, politiek en strategisch gebied aan het Bureau Deelnemingen. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022018 - Deelneming TCB economie & Toerisme

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn ingezet voor de inhuur van externe expertise voor ondersteuning op de beleidsgebieden Toerisme & Economie en advisering voor de inning van de toeristenbelasting op het vliegveld. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022019 - Revitalisatie directie Samenleving & Zorg

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De middelen zijn aangewend ten behoeve het organiseren van bijeenkomsten in het kader van de revitalisatie van de directie. Ook is de detacheringsbijdrage van het OLB voor een medewerker van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid uit deze middelen gedekt.

60022020 - Invulling hoofd Burgerzaken

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Per 1 juli 2022 is het nieuwe hoofd burgerzaken aangesteld. Tevens heeft de inhuur van een interim hoofd alsmede van uitzendkrachten voor de afdeling Burgerzaken plaatsgevonden.

60022021 - Versterken financieel beheer Bestuursakkoord 2

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het in 2022 uitgevoerde onderzoek naar de verantwoording van de toeristenbelasting over de belastingjaren 2017 tot aan 2021 is deels uit deze BU gedekt. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022022 - Doorontwikkeling ICT – systemen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De gefaseerde vervanging van werkplekken en de update naar Windows 11 heeft plaatsgevonden. Daarnaast zijn de medewerkers getraind in het beheer van de ICT-systemen en zijn er gebruikers trainingen verzorgd. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022023 - Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De resterende middelen worden in 2023 ingezet voor de implementatie van het mobiliteitsbeleid.

60022024 - Ondersteuning kabinet gezaghebber

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2022 is een kwartiermaker voor de EU/internationale desk ingehuurd ter ondersteuning van de gezaghebber in zijn rol als Territorial Authorized Officer (TAO) van de EU. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022025 - Doorontwikkeling integriteitsbeleid

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Door een extern ingehuurde vertrouwenspersoon is ondersteuning geboden aan de uitvoering van integriteitsonderzoeken. De basis cursus integriteit is aan alle medewerkers van het OLB verzorgd. Voor alle leidinggevendenden is een verdiepingscursus verzorgd.

60022026 - Versterking Communicatiefunctie

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De OLB-website is vernieuwd. Tevens heeft periodiek onderhoud van de website plaatsgevonden. Het intranet is geïmplementeerd. De abonnementskosten voor het intranet zijn tot aan 31 juli 2023 voldaan. De externe communicatie is met de inzet van ingehuurde deskundigen verder ondersteunt en versterkt.

Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022027 - Door ontwikkelen van begrotingscyclus

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De documenten in de P&C-cyclus hebben een kwaliteitsslag ondergaan ter verbetering van de rapportages. De kwaliteitsontwikkeling wordt voortgezet in 2023. Het budget is in 2022 volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022028 - Trainen van beleidsafdelingen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In augustus is de cursus "Helder schrijven van beleid" aan ambtenarenorganisatie breed verzorgd. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022030 - Opzet en ontwikkeling rekenkamer OLB

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In juli 2022 is de opdracht verleend om ten behoeve van het opzetten en ontwikkelen van de rekenkamer de volgende onderdelen uit te voeren: het opmaken van een advertentietekst, het opmaken van een selectieleidraad, de eerste briefselectie, het medevoeren van selectiegesprekken en het adviseren inzake de definitieve keuze van de kandidaten. De leden van de rekenkamer worden in 2023 benoemd.

60022032 - Verbetering Financieel beheer 2021

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het in 2022 uitgevoerde onderzoek naar de verantwoording van de toeristenbelasting over de belastingjaren 2017 tot aan 2021 is deels uit deze BU gedekt. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022033 - Verbetering Financieel beheer, subsidievaststelling

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De inzet van de externe deskundige aan de ordening van de administratie en het beheer van de bijzondere uitkeringen is voortgezet en loopt door tot november 2022. Ook is een uitzendkracht ingehuurd voor financiële ondersteuning en advisering van de directie S&Z. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022034 - Versterking Bureau ES en Gezaghebber

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Diverse onderzoeken naar het bestuursbesluitvormingstraject vergunningverlening Chogogo zijn uitgevoerd. Het traject van Raad van State voor de herziening van de WolBES en FinBES heeft plaatsgevonden. Dit traject loopt door in 2023.

60022035 - Bestuurskracht versterken via digitalisering

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Voor de digitalisering van de documenten van het bestuurscollege is de applicatie Decos Join met benodigde apparatuur aangeschaft en geïmplementeerd. Tevens zijn de gebruikerstrainingen verzorgd.

60022036 - Technische assistentie

Door de versnellingskamer is technische assistentie geleverd met betrekking tot de behandeling van de dossiers van Bopec en Cargill.

60022037 - Investeren in trainingen via OLB-academie en overige opleidingen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Psychometrische tools (Predictive Index en Talent Management Analysis) zijn aangeschaft om de werving en selectie en de ontwikkeling van medewerkers te ondersteunen. De OLB academie heeft in 2022 diverse trainingen waaronder de trainingen Integraal resultaatgericht samenwerken en Helder schrijven verzorgd.

60022038 - Dashboard bestuurlijke planning en rapportage DT/MT

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Er is nog geen dashboard voor de bestuurlijke planning gevonden.

60022039 - Verbeterplan dienstverlening klantservicecentrum

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project dienstverlening is volledig uitgewerkt voor wat betreft het fysieke gedeelte van het Klant Service Centrum (KSC). De eerste concept organisatie inrichting met bijbehorende functies en competenties is uitgewerkt. Het Klant Contact Center (KCC) is uit het project gelicht en versneld uitgewerkt om alvast de telefonische ingang, email en sociale media te verbeteren. Beide projecten (fysieke KSC en KCC) zullen begin 2023 in de uitvoeringsfase gaan.

60022040 - Opstellen en uitvoeren mobiliteitsplan en loopbaanontwikkeling

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het mobiliteitsplan is vastgesteld en er is een start gemaakt met de uitvoering. In het kader van loopbaanontwikkeling hebben twee medewerkers stagegelopen in Nederland.

60022041 - Deregulering werving- en selectieproces

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De deregulering van het werving- en selectieproces moet nog plaatsvinden.

60022042 - Achterstallig werk inhalen projectmatig werken

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt in 2023 ingezet voor achterstallig werk.

60022043 - Inhuur TOPtrainees: 1 P&O en 2 S&Z

Is het project op schema volgens projectplan? Ja.

Dit budget wordt in 2023 ingezet voor revitalisering.

60022044 - Applicatie voor Akseso

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De applicatie voor de administratieve uitvoering en afhandeling van sociale voorzieningen en bijbehorende IT-infrastructuur zijn aangeschaft en inmiddels operationeel. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022045 - Plv. Voorzitter Huurcommissie

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De ondersteuning van de huurcommissie is uit dit budget betaald.

60022046 - Onvoorzien incl. aanvullende ICT-middelen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Een datacenter is ingehuurd ten behoeve van de vernieuwing van het ICT-landschap en voorbereiding op het klantservicecentrum. Externe expertise is ingehuurd voor de inrichting van het nieuw netwerk en voor het verzorgen van trainingen voor het gebruik van MS 365 Online ten behoeve van alle ambtenaren. De verhuizing van het datacenter is afgerond.

60022047 - Verbetering Financieel beheer 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen uit deze BU zijn in 2022 ingezet voor het implementeren van het verbeterplan Financieel Beheer. Dit plan is de routekaart voor de doorontwikkelingen van het financiële beheer van het OLB. Er is een interim coördinator belastingen aangetrokken en er is extra aandacht besteed aan de opzet en werking van de Interne Controles.

60022048 – Jeugdparticipatie

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project is nog in ontwikkeling.

60022050 – Versterking juridische advisering

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2022 is de afdeling Juridische en Algemene Zaken ondersteund met tijdelijke inhuur. In 2023 wordt personeel in vaste dienst aangesteld.

60022051 – Werving NL/ABC

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De wervingsactiviteiten zijn uit een ander budget betaald.

60022052 – Bestuurlijke betrekking

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Bestuurlijke betrekkingen als onderdeel van het Bureau Eilandsecretaris is in ontwikkeling. Het budget wordt gebruikt voor de inzet van personeel en loopt door in 2023.

60022053 – Versnellingskamer: Learning on the job

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Versterking binnen Bureau Eilandsecretaris ten behoeve van de versnellingskamer wordt uit dit budget betaald en loopt door in 2023.

60022054 - Projectmatig werken

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt ingezet voor advisering op gebied van stedenbouwkundige projecten. Deze activiteiten lopen door in 2023.

60022055 - Deel Verbeterplan R&O

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het Deel Verbeterplan bestaat uit drie onderdelen: verandercapaciteit, versterken werkvloer en versterken management. Voor de uitvoering van deze onderdelen is met name personeel nodig en dat vraagt tijd. Er wordt voortvarend invulling gegeven aan de organisatieontwikkeling. Het verbetertraject bij R&O, het deelverbeterplan, is volop in uitvoering. De kosten in 2022 zijn uit ander budget betaald.

60022056 - Mobiliteit

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het mobiliteitsbeleid is onlangs vastgesteld. De uitvoering kan in 2023 van startgaan.

60022057 - Ondersteuning digitaal

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De licenties voor de Line of Business applicaties ten behoeve van de belastingen, communicatie en R&O vergunningverlening zijn aangeschaft. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

60022058 - Professionalisering organisatie

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

60022059 - Boven Plankostenscan

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

60022060 - Hunt Talenten ABC & ENL

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

60022061 - Twinning Gemeentes NL & BES

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De afdeling financiën is gestart met een eerste traject.

60022062 - Bestuurlijke Ondersteuning Gezag "TaskForce"

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De taskforce wordt vanuit dit budget ondersteund.

60022063 - Versterking Deelnemingen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Hiervan is externe inhuur betaald voor de ondersteuning van het bureau deelnemingen in de werkzaamheden rondom de governance van de deelnemingen en het opheffen van inactieve stichtingen.

FUNCTIE 003- BURGERZAKEN

60030005 - Verbetering kwaliteit PIVA

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In overleg en gezamenlijk met de directie Ruimte & Ontwikkeling is de kwaliteit van de adresregistratie PIVA verbeterd. Dit is gedaan door middel van het bezoeken van de adressen waar verschillen en of bijzonderheden waren tussen de geregistreerde adressen bij R&O en PIVA. Naar aanleiding van de geconstateerde verschillen is actie ondernomen. De bezoeken zijn afgelegd in bijzijn van een derde met kennis van de adresregistratie. Het budget is in 2022 volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.'

FUNCTIE 130 – RAMPENBESTRIJDING

61300005 – Rampenbestrijding

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Ondersteuning en trainingen ten behoeve van het crisis en rampenteam zijn verzorgd in 2022. Ook voor 2023 is er een opleidingsprogramma gepland.

61300010 - Geneeskundige Hulpverlening Rampen & Crisis CN

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn aangewend voor trainingen en daaraan verbonden kosten. Er waren geen kosten als gevolg van rampen of crisissen die vanuit dit budget bekostigd dienden te worden.

FUNCTIE 210 – WEGEN, STRATEN PLEINEN

62100011 - Opslag vuurwerk Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het Kruithuis (de vuurwerkopslag) is opgeleverd. Het budget is in 2022 volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

62100012 - Meerjarig uitvoeringsprogramma Wegen Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De middelen bestemd voor de uitvoering van een onderhoudsprogramma van een aantal wegen waren onderdeel van de start van het MJOP in 2019-2020. Na de eerste scopewijziging waren de resterende middelen ingezet voor de uitvoering van de 1ste fase van het MJOP 2020-2023. Deze werkzaamheden zijn vorig jaar volledig afgerond. Het gaat hierbij om de uitvoering van de Kaya Commerce, Kaya Hermandad, Kaya Gramel, Kaya Carlos Nicolaas, Kaya Piedra Precioso, Kaya Neerlandia, Kaya Platina, Kaya Bruselas, Kaya Roma, Kaya Berlin. Het budget is in 2022 volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

62100013 - Eenmalig impuls wegen

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het gaat hierbij om het project eenmalig impuls wegen rondom de scholen. Dit project is opgebouwd uit 3 percelen. De rotonde te Kaya Chipewa-Kaya Amsterdam is onderdeel van het dossier. Vanwege het lopend onderzoek rondom de rotonde te Kaya Amsterdam is dit dossier nog niet afgerond. In overleg in de stuurgroep I&W is besloten om met het definitief rapport de discussie rondom de rotonde af te sluiten en zorg te dragen voor de verdere afhandeling van de project administratie. Dit zal in 2023 worden afgerond waarna ook de middelen in de jaarrekening zullen worden verantwoord en het project vervolgens kan worden afgesloten. Door het ministerie van I&W is hiertoe uitstel verleend voor de eindverantwoording.

62100014 - Meerjarig uitvoeringprogramma wegen fase 2

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Deze middelen zijn bedoeld voor uitvoering van de werkzaamheden van de eerste fase. Dit bedrag is gereserveerd voor de rehabilitatie van de Kaya Saturnus. Dit traject was wegens te late uitvoering van de 10e European Development Funds (EDF) niet opgestart. De aanbesteding is gedaan en eind september 2022 is dit project gegund. De werkzaamheden worden eind maart 2023 afgerond.

62100015 - Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen Bonaire '20-'23

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Deze middelen zijn de laatste toekenning over de reeks 2018-2023. Deze middelen worden ingezet voor het uitvoeren van de laatste onderdelen van het programma 2020-2023. Het gaat hierbij om de Kaya E.B. sint Jago en de Boulevard M.A. Pourier. De uitvoering van de Kaya Nikiboko Zuid fase 3 en Kaya Korona fase 3 is in oktober 2022 gegund. Deze werkzaamheden worden in 2023 afgerond. Er is tevens voor een bedrag van USD 2.420.000 een scope wijziging opgevraagd in september 2022. Deze middelen waren gereserveerd voor de uitvoering van de Kaya Amsterdam. Met de scope wijziging worden de deze middelen ingezet voor onder meer de reconstructie van de Kaya Kaminda Djabou Fase 1 en 2, afwatering en inrichting Kaya Princes Marie fase 1 en Kaya Grandi fase 2. Deze projecten zijn reeds in 2022 aangevangen en worden in 2023 afgerond.

62100018 - Meerjarig Uitvoeringsprogramma wegen Bonaire '23-'27

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In 2022 is er een nieuwe aanvraag ingediend voor de periode 2023 tot 2027 om de continuïteit van het onderhoudsprogramma te garanderen. Hiervoor is het nieuw uitvoeringsprogramma MJOP 2024-2027 opgesteld. De voorbereiding en uitvoering zal in 2023 aanvangen.

FUNCTIE 222 – VERKEERSMAATREGELEN TE WATER

62200007 - Showcase Hato

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De projectleider Showcase HATO is per 1 maart 2022 gestart met de uitvoering van het project dat tot aan 2025 duurt. Het project is sterk afhankelijk van de voortgang die door de counterpart wordt gemaakt. Het projectplan is opgesteld en de relaties met alle benodigde stakeholders is gelegd. Er is een stuurgroep Brandstof en de daaronder voorbereidende projectgroep ingesteld. Er is een offertetraject gestart voor het in het projectplan vereiste bodemonderzoek.

FUNCTIE 300 – ECONOMISCHE ZAKEN

63000006 - Illegale stortplaatsen

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In december 2022 zijn de volgende activiteiten ontplooid: opruimingswerkzaamheden te Rancho Don Pedro, schoonmaakwerkzaamheden te Tera Kora en het opruimen van autowrakken en ander vuil op diverse locaties.

FUNCTIE 310- HANDEL EN INDUSTRIE

63100010 - Opzet en uitbouw Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De operationele kosten van de Business Incubator “BusinesSpark” zijn hieruit gedekt.

63100014 - Cost of doing Business

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De inzet van de kwartiermaker economie voor wat betreft het verder ontwikkelen van het inkomstenmodel van Bonaire is deels uit deze BU gedekt. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

FUNCTIE 341 - OVERIGE AGRARISCHE ZAKEN JACHT EN VISSERIJ

63410005 - Landbouw ontwikkeling incl. slachthuis

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Naar verwachting zal de renovatie van het slachthuis in juni 2023 worden afgerond. Dit ondanks tegenslagen die zich in het derde en laatste kwartaal hadden voorgedaan. In het laatste kwartaal werd tevens een aanvang gemaakt met de opleidingen voor de slachters. Hierdoor kunnen zij direct na de oplevering op een professionele wijze een aanvang maken de hen toebedeelde werkzaamheden. Vanaf de oplevering wordt een periode van 6 maanden genomen om eventuele gebreken in de bouw en de installaties op te sporen en te verhelpen. Hierna zal het slachthuis volledig operationeel zijn.

63410006 – Greenhouses in de wijken

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit project heeft in 2022 vertraging opgelopen wegens onduidelijkheden en misverstanden die waren gerezen met betrekking tot de financiering van het project. Het openbaar lichaam had voor deze exercitie een projectdossier ingediend voor een bedrag van USD 200.000. Hiervan had het openbaar lichaam feitelijk alleen een bedrag van USD 32.000 ontvangen. Het enige wat hiermee gedaan kon worden was de aanschaf van een aantal materialen die voor de bouw van de greenhouses noodzakelijk waren. Naar verwachting zal in het eerste kwartaal of begin tweede kwartaal van 2023 het project verder worden uitgerold.

FUNCTIE 480 – GEMEENSCHAPPELIJKE UITGAVEN/INKOMSTEN VAN HET ONDERWIJS

64800012 - Bijdrage Onderwijshuisvesting Overheadkosten FPIB 2020-2021

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

In het derde kwartaal van 2022 is bijgedragen aan de overheadkosten en liquiditeitsbehoefte van de uitvoeringsorganisatie. De middelen zijn aangewend voor de uitvoering van het onderwijshuisvestingsplan. Het gaat om onder meer de renovatie van scholen en de aanpassing van voorzieningen.

FUNCTIE 510 – OPENBAAR BIBLIOTHEEKWERK

65100001 – Project Bibliotheek Digitale inclusie

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De bibliotheek heeft haar werkzaamheden gedigitaliseerd. Aan de bevolking worden als onderdeel van het digitaliseringstraject computercursussen verzorgd. Hiervoor zijn ICT middelen aangeschaft. Tevens zijn de middelen ingezet voor de aanschaf van materiaal, T-shirts en hetgeen nodig is om de trainingen te faciliteren.

65100006 – Bibliotheek Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In het kader van doorontwikkeling van de bibliotheek is een consultant ingehuurd voor advisering van de werkgroep nieuwe huisvesting, alsmede voor het opstellen van een meerjarenbeleidsplan 2023-2026.

FUNCTIE 530 – SPORT

65300007 - AJB Junior

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De BU is gebruikt voor betalingen aan coaches en activiteiten coördinatoren en de financiële ondersteuning van toernooien en andere activiteiten. Dit project is in september 2022 afgerond. Het eindrapport is opgestuurd naar het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het ministerie heeft ingestemd met de rapportage. De uitkering is vastgesteld en het resterend bedrag USD 6.324,- dient te worden teruggestort.

65300008 - Versterking Indebon 2022-2023

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

De middelen worden in 2023 ingezet voor het aantrekken van sportleiders/buurtcoaches. Ook de kosten voor coördinatie van het schoolzwemmen en de aanvulling op het salaris van het afdelingshoofd zullen hieruit worden gedekt.

65300010 - Renovatie Voetbalstadion Antonio Trenidad (Rincon)

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

In 2022 is een aanvang gemaakt met de aanleg van nieuw kunstgras voor het voetbalstadion.

65300011 - Renovatie honk- & softball accommodaties

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

De voorbereidingen voor aanleg van het nieuw grasveld voor het Jossy Boekhoudt Ballpark zijn getroffen. Het hekwerk is aangepast.

65300012 - Renovatie Sporthal (Kompleho Deportivo) Jorge Nicolaas

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

65300013 - Realisatie Publiek Zwembad Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

65300014 - Onderhoudswerkzaamheden van diverse sportaccommodaties en speeltuinen

Is het project op schema volgens projectplan? Ja?

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

65300015 - Inkoop advies, ontwerp, projectmanagement, bouwbegeleiding en toezicht

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit budget wordt in 2023 ingezet.

FUNCTIE 540 – KUNST

654000005 - Ondersteuning cultuurorganisatie Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project bevindt zich in de opstartfase waarbij in samenspraak met instellingen geïnventariseerd op welke wijze de middelen zullen worden ingezet in 2023 en 2024.

FUNCTIE 600 – ALG.BEHEER SOCIALEVOORZIENINGEN EN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING

66000044 – De Integrale wijkontwikkeling 2022-2023

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De activiteiten in het kader van integrale wijkontwikkeling zijn tot nog toe uit ander budget betaald.

66001015 - Project Pagabon

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De werkzaamheden van de afdeling Maatschappelijke Ondersteuning, belast met de uitvoering van dit project, zijn overgenomen door de advies-en hulporganisatie voor ouders en jongeren. De resterende middelen USD 7.021 worden in 2023 overgeheveld naar de hulporganisatie ter afronding van dit project.

66001016 - Schuldhulpverlening 2

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De campagne “Week van het geld” is in het tweede kwartaal van 2022 uitgevoerd. In het vierde kwartaal 2022 is gedurende het symposium “ Samen tegen armoede” de aftrap gegeven voor de bewustwordingscampagne “ Schuldhulpverlening: Kuidou bo no hinka bo mes den bebe” gegeven. De campagne is in samenwerking met de uitvoeringsorganisatie in december uitgevoerd en wordt in de carnavalsmaanden 2023 voortgezet.

66001021 - Voedselhulp – Covid

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project is in 2021 afgerond. De bijzondere uitkering is middels de jaarrekening 2021 ter vaststelling voorgelegd aan het ministerie van BZK. In gevolge de vaststelling in september 2022 zijn de resterende middelen groot USD 3.071 teruggestort naar het ministerie.

66001023 - Loonkostensubsidie BBL (Beroepsbegeleidend Leerweg)

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De loonkostensubsidie is aan 1 bedrijf toegekend. Eind 2022 is personele capaciteit ingekocht om een extra impuls aan dit project te geven.

66001027 - Bijdrage Huurlasten in de particuliere sector

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In 2022 is een projectleider aangetrokken voor dit project. Meer dan 80 personen zijn ondersteund en meer dan 150 verstrekkingen hebben plaats gevonden. Dit project wordt gecontinueerd in middels het project BPV 2.

66001029 - Implementatie MDT (Maatschappelijke Dienst Tijd)

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De middelen zijn aangewend voor personele kosten (intern en inhuur) voor de uitvoering van dit project.

66001030 - Loonkostensubsidie WMEB (Werken met een beperking)

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Aan circa 15 werkgevers is de loonkostensubsidie toegekend voor de plaatsing van werkzoekenden met een beperking.

66001031 - Bijdrage huurlasten particulier 2 (pilot VHS)

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Dit project zou initieel in eind september 2022 aflopen, maar is verlengd tot maart 2023. De middelen zijn nog niet aangewend in 2022.

66001032 – Energielasten Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project Eenmalige Energietoeslag Bonaire is in augustus 2022 van start gegaan. Na een korte en intensieve voorbereidingsproces zijn in augustus de eerste ambtshalve toekenningen gedaan aan cliënten van onder andere de onderstand en de sociale woningbouw. Sinds de officiële kick-off van de campagne met de naam "No Laga Koriente Dal Bo Duru" in september zijn er bijkans dan 1000 aanvragen binnengekomen, waarvan omstreeks in totaal 900 toekenningen hebben plaatsgevonden in 2022. De middelen zijn besteed aan de uitbetaling van de toeslag zelf en aan uitvoeringskosten zoals inhuur personeel, communicatiemiddelen, huur locaties voor spreekuren en kleine aanschaf van materialen. In 2023 wordt het project doorgezet en uitgebreid.

66001033 – Sociale Agenda “Kansen voor Allen”

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het betreft hier een nieuwe BU uit de bestuurlijke werkafspraken augustus 2022. Diverse projecten zullen hieruit worden bekostigd waaronder in ieder geval de Stapregeling, Kindpas, financiële steun, armoedeconferentie en toeleiding naar de arbeidsmarkt. De uitvoering hiervan zal grotendeels in 2023 plaats vinden.

66001035 – Aanpak energiearmoede Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zullen worden ingezet voor personele lasten (inhuur uitzendkrachten), promotie en betaling van de lasten van armlastige burgers met betalingsproblemen via het water- en energiebedrijf.

FUNCTIE 611 – WERKGELEGENHEID

66110014 - Woningverbetering Particulieren

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Dit bedrag is benut voor de acute woningnood verlichting. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66110016 - Project Eleva

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66110021 - Pilot Carwash project

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66110022 – Krachten Bundelen

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het leerwerktraject voor moeilijk bemiddelbare doelgroep is uitgevoerd. Tevens is transport aangeboden aan deelnemers zonder eigen transportmogelijkheden.

66110023 - Job programs

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het jobprogram housekeeping is met 10 geslaagde deelnemers succesvol afgerond. De uitvoering van het jobprogram beveiliging is van start gegaan met 6 deelnemers. In het vierde kwartaal is de basistraining Bartender en Waiter verzorgd aan 8 deelnemers. Ook is wederom getracht het jobprogram Bouw op te starten met een groep van 8 deelnemers. Vanwege onvoldoende interesse heeft het programma geen voortgang gehad.

66110024 - Pilot Carwash project 2

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De re-integratie van 5 moeilijk bemiddelbare werkzoekenden op de arbeidsmarkt is uitgevoerd. De deelnemers hebben een startsubsidie ontvangen om een eigen bedrijf te starten. Het project is succesvol afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66110025 - Krachten bundelen 2

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De middelen zijn aangewend voor het opleiden van personen via een tweede kans traject.

66110026 - Job Programs 2

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

De job programs Heavy Equipment Bobcat en Heavy Equipment Operator Skidsteer zijn uitgevoerd.

FUNCTIE 630 – SOCIAAL CULTUREEL WERK/ JEUGD- EN JONGEREN WERK

66300003 - Sociale Kanstraject Jongeren

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Hieruit zijn de Beroeps Opleidende Leerweg en vormingstrajecten aan een instituut voor begeleiding van ongeveer 19 jongeren bekostigd voor jongeren die uit het regulier onderwijs zijn gestapt en alsnog een startkwalificatie willen behalen.

66300011 - Plan van aanpak Kinderrechten Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het ontwerp voor de kindpassen is afgerond. Het selectieproces en de onderhandelingen voor het drukken van de kindpassen hebben plaatsgevonden. De randvoorwaarden voor de introductie van de passen zijn opgesteld.

66300025 - Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De deskundigheidsbevordering van aandacht functionarissen met betrekking tot huiselijk geweld kindermishandeling heeft plaatsgevonden. Het budget is in 2022 volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66300030 - Aanvulling Werkplan HGKM 2018-2019

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn volledig aangewend voor betaling van jaarlijkse subsidie/bijdrage voor de vrouwenopvang. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66300036 – Inter(eilandelijke) opvang slachtoffers

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Door een externe consultant is een 0-meting uitgevoerd naar de samenwerking binnen de keten. Daarnaast is lesmateriaal ontwikkeld voor de Mbo-opleiding pedagogisch medewerkers. In september 2022 was de aftrap van de communicatiecampagne "tei pa bo". Een totaal aantal van 200 medewerkers van de Kwaliteitscommissie Kinderopvang en BES(t)4Kids, zorginstellingen en hulpverleningsorganisaties zijn getraind in het Juridisch kader. Ongeveer 40 bestuursleden van de kinderopvangcentra hebben deelgenomen aan voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met het programma BES(t)4Kids. Voor dit schooljaar 2022/2203 is de module huiselijk geweld en kindermishandeling opgenomen in de Mbo-opleiding. De trainers treden daarbij op als gastdocent. Uiteindelijk doel is de docenten te trainen (train the trainer) en de module op te nemen in andere Mbo-opleidingen, zoals de opleiding Maatschappelijk werk. De hulpverleningsketen is versterkt middels maandelijks overleg met de aandacht functionarissen huiselijk geweld en kindermishandeling over de samenwerking.

66300040 - Youth Policy Programme EU

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Dit project is door omstandigheden niet uitgevoerd.

66300041 - Jeugdpakket

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De laatste kosten van het fotoboekproject voor jongeren zijn voldaan. De lustrumviering van een jeugdorganisatie is bekostigd. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66300042 - Zorg- en Veiligheidshuis ZVH

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Een procesmanager en casusregisseur zijn ingezet om het ketenoverleg in het kader van zorg en veiligheid gerelateerde multiprobleem cases op meer integrale wijze te doen plaatsvinden. Daarnaast is verder ingezet op deskundigheidsbevordering.

66300043 - Werkplan HGKM 2021-2024

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het betreft hier de subsidie uitkeringen ten behoeve van de vrouwenopvang die per kwartaal worden overgemaakt. In het derde kwartaal is op het gebied van preventie een communicatiecampagne uitgevoerd. Op het gebied van deskundigheidsbevordering hebben 200 medewerkers van onder andere kinderopvangcentra, scholen en zorgverleners trainingen gevolgd ter bevordering van een goed functionerende laagdrempelige meldstructuur. Daarnaast is voor het medevormgeven aan het juridisch kader een projectleider aangetrokken. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66300045 – Tijdelijke impuls schoolmaaltijden

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
De middelen worden in 2023 ingezet.

66301002 – Voorzieningen jeugd-en jongeren

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Dit betreft de subsidie bijdrage aan de advies-en hulporganisatie voor ouders en jongeren. Het budget is volledig benut en het project is afgerond. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66301003 - Sentro Akseso

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
In afstemming met het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn de middelen ingezet om de dienstverlening aan kwetsbare groepen waaronder aan jongeren en gezinnen met (beginnende) problemen te versterken. Dit door middel van de dienstverlening binnen Sentro Akseso. Middelen ingezet voor personeel, waaronder diverse maatschappelijk werkers gericht op opvoedingsondersteuning, financiële hulpverlening en gezinswerk. De verantwoording van de bestedingen vindt plaats met de jaarrekening van de organisatie.

FUNCTIE 650 – KINDEROPVANG

66500014 - BES(t) 4Kids 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Aan 2 organisaties zijn maatwerksubsidies verstrekt welke lopen tot aan december 2022. Aan een derde organisatie wordt de subsidie het volgende kwartaal verstrekt. De activiteit “inzet vliegende leermeester” en loonverlet zijn voor het schooljaar 2021/ 2022 afgerond. Voor geslaagden en bevorderde studenten is het verschuldigd boekengeld aan desbetreffende onderwijsinstelling voldaan. De activiteit Pilot Zorgkinderen is voortgezet. De derde termijn voor de aanschaf van de software KindPlanner is voldaan. De conferentie “de dag van de pedagogische medewerker” is volgens planning uitgevoerd.

FUNCTIE 651 – OPVANG GEHANDICAPTEN

66510005 - VN Verdrag Handicap Bonaire

De middelen zijn aangewend voor de inkoop van diensten voor het onderhoud van bewegingsmaterialen en de verzorging van lessen aan mensen met een beperking. In november 2022 is de “Valpreventie en valtraining” verzorgd aan de begeleiders. Tevens is het project toegankelijkheid en participatie aan openbare stranden uitgevoerd. Het ging hierbij om de transport van en naar het strand, de schoonmaak, opslag en onderhoud van de rolstoelen. De middelen zijn volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

66510008 - Implementatie VN Verdrag Handicap

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
De middelen zijn aangewend voor de verzorging van bewegingsactiviteiten en cursussen in de wijken. Het contract van de projectcoördinator is verlengd. Het dovenproject is voortgezet en verlengd tot aan december 2022.

66510010 - Krusada Warda mi Rin 2

Is het project op schema volgens projectplan? Ja
Het project beschutwerk is voortgezet. Hierbij is loonkostensubsidies uitgekeerd aan de

uitvoeringsorganisatie die personen met een lange afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt op een beschutte werkplek. De middelen zijn volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

FUNCTIE 700 – ALGEMEEN BEHEER VOLKSGEZONDHEID

67000005 - Publieke gezondheidszorg

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Naast personele lasten zijn de middelen aangewend voor de inhuur van een externe deskundige op het gebied van ouderenzorg en voor het verstrekken van voorlichting en preventie met betrekking tot gezonde voeding, levensstijl en seksuele voorlichting. In het vierde kwartaal zijn een aantal opdrachten welke al in uitvoering zijn voor meerdere organisaties worden bekostigd. Het gaat hierbij om opdrachten op het gebied van ouderenzorg, genotindustrie, kennisverbreding/uitwisseling, opbouw PG, preventie en infectieziekte bestrijding.

67000007 - PG Covid

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn aangewend voor de beheersing van de Covid epidemie. Het betreft de kosten van gedetacheerd personeel, test straat kosten, IT- en telefoonkosten, huisvestings- en materiaalkosten.

67000008 - PG communicatie covid

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De voorlichtingscampagnes zoals toezicht genot industrie, ouderenzorg, preventieve zorg, infectieziekte bestrijding en vaccinatieprogramma Biba Kuné, Leven met Covid zijn uitgevoerd. De middelen zijn volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

67000009 - PG Zorgbonus

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De zorgbonus is uitbetaald.

67000010 - Covidkosten 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de terugbetaling van middelen die het OLB heeft voorgesloten voor de bestrijding en beheersing van het covidvirus in 2022.

67000011 - Covidkosten 2021

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de terugbetaling van middelen die het OLB heeft voorgesloten voor de bestrijding en beheersing van het covidvirus in 2021.

FUNCTIE 710 – PREVENTIEVE EN CURATIEVE GEZONDHEIDSZORG

67100014 - Greenhouse voor PO & VO

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd aan de greenhouses op scholen. De middelen zijn volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

67100015 - Krusada Inloophuis & Centrum Walk-In

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Het inloopcentrum Walk-In biedt momenteel dagelijks ruimte voor circa 50 bezoekers. Zij brengen doorgaans hun tijd door op straat. Bij de Walk-In kunnen zij terecht voor ontbijt en een warme lunch maaltijd. De cliënten kunnen daarnaast gebruik maken van douches en schone kleding verkrijgen. Dit laatste wordt voorzien door of hun eigen kleding te wassen of door uit donatie verkregen kleding te gebruiken. Er is een wasruimte aanwezig waar de kleding gewassen kan worden. Verder kunnen cliënten rusten/slapen in een daarvoor ingerichte ruimte of in de gezamenlijke woonkamer ontspannen. Als cliënten het wensen kunnen ze ook begeleid worden om van hun verslaving af te komen. De doelstelling van de Walk-In centrum is het aanpassen van de levensstijl van cliënten en hen in ieder geval van de straat af te houden ter voorkoming van overlast en criminaliteit in de wijken. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

FUNCTIE 722 - RIOLERING EN WATERZUIVERING

67220005 - Riolering en Watervoorziening

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen zijn toegekend aan het water- en energiebedrijf voor uitbreiding en herstelwerkzaamheden aan de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

FUNCTIE 723 - MILIEU- EN NATUURBEHEER

67230017 - Opruimactie zwerfasbest

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Er zijn middels asbestonderzoek 14 hotspots gelokaliseerd op publiekelijk toegankelijke locaties. Deze hotspots worden verwijderd. De stukjes asbest worden netjes verpakt aangeleverd aan Selibon. Het is nog niet bekend wanneer de saneringswerkzaamheden worden afgerond. De resterende middelen worden aangewend aan o.a. een asbestcursus voor beleidsmedewerkers, toezichthouders en inspecteurs, het opstellen van een acceptatiebeleid voor Selibon en de inrichting van een definitieve opslagplaats op de stortplaats Lagun.

67230018 - Aanpak Plastics

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Voor de informatiecampagne zijn op verschillende plekken en in verschillende media-advertenties, posters, banners, spotjes en filmpjes geplaatst. Naast advertentiekosten, heeft dit onder andere ook drukwerk-, vertalings- en ontwerpenkosten met zich meegebracht. De campagne is nog niet afgerond.

67230020 - Gecombineerde Milieuprojecten

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Voor het Informatiepunt Milieu is een logo ontwikkeld. Ook is door het team in NL een website gemaakt en zijn de medewerkers van de KvK getraind. Per 19 september is het Informatiepunt Milieu operationeel. De overige projecten binnen deze gecombineerde aanvraag zijn nog niet uitgevoerd.

67230021 - Integrale visie afvalwater Bonaire

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

In september is begonnen met het opstellen van de Visie. De opdrachtnemer voert gesprekken met diverse stakeholders om input op te halen. Er is 2-wekelijks overleg met de vertegenwoordiging van OLB en WEB. Het is de planning om nog dit jaar een concept visie op te leveren.

67230022 - Project Watercircles

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het aanbestedingstraject is opgestart. Er is een aanbesteding voor de werving van een projectleider en een technisch specialist. Er zijn 4 bureaus uit NL gevraagd een prijsaanbieding te doen. De planning is om eind september de aanbesteding gereed te hebben, zodat (medio) oktober de projectleider en de technisch specialist kunnen starten met hun werkzaamheden. Er is een halfjaarlijkse voortgangsrapportage opgesteld, die aan het ministerie LNV wordt aangeboden. Ook wordt een tweede subsidieaanvraag gedaan, om zodoende de aanbesteding van decentrale waterzuiveringsinstallaties op een 5- tot 7-tal demolocaties te kunnen financieren.

67230023 - Bijstand bestrijding van Sargassum

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De BU is uitgegeven aan de kosten van de inhuur van zwaar materiaal zoals loaders en backhows waarmee sargassum uit de waterlijn is geschept. Het budget is volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

67230024 - Reorganisatie LVV

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Dit betreft fondsen voor de oprichting van de afdeling Visserij binnen LVV. Hiertoe worden er een projectleider en een Data Monitorings officer aangesteld voor een periode van twee jaar met de intentie dat het OLB na deze twee jaren de functies duurzaam vervult. Er wordt aan gewerkt om de kandidaten eind oktober te hebben aangesteld.

67230025 - Natuurherstel Bonaire Management NMPB

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de inzet van capaciteit voor de uitvoering van het programma natuurherstel Bonaire in het kader van het natuur- en milieubeleidsplan Caribisch Nederland 2020-2030, in de periode 2022-2023. Het gaat hier om de versterking van de uitvoeringskracht bij de directie R&O.

67230026 - Natuurherstel Bonaire Ecological Restoration WSP

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Dit project betreft de verwijdering van geiten uit WSNP en het daarvoor realiseren van geïsoleerde sectoren met benodigde hekwerk met inzet van onder meer lokale werknemers. Met dit project wordt gewerkt aan erosiebestrijding en revegetatie binnen het Washington Slagbaai Park. Twee van de zeven sectoren zijn op heden geitenvrij. De verwijdering richt zich nu op sectoren 3-4. Er is begonnen met de aanleg van hekken voor sectoren 5-7. Per september 2022 zijn er ongeveer 600 geiten uit het park verwijderd. Het budget is volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

67230027 - Afvalbeheer op maat 2021

Is het project op schema volgens projectplan? Nee

Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van het programma Afvalbeheer op Maat, met daarbij de afvalstoffenverordening, het zorgcontract van Selibon, de beheerovereenkomst als uitgangspunten. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse stakeholders, waaronder afdeling financiën, BHM en de kwartiermaker deelnemingen. Op basis van de evaluatie wordt een herijking van het programma AoM uitgevoerd. De hieruit resulterende twee notities worden in oktober aan de stuurgroep aangeboden.

67230028 - Natuurparken 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit is een Rijksbijdrage aan STINAPA gezien de gemiste inkomsten gedurende de Covid pandemie in 2021. Het geld was bedoeld voor het reguliere beheer van de natuurparken en de implementatie van de onderdelen van de uitvoeringsagenda Bonaire. Hiermee wordt in het bijzonder verwezen naar het feitelijk beheer met betrekking tot het verwijderen van loslopende geiten uit de publieke ruimte, verwijderen van aangespoeld sargassum, bescherming en beheer van zeeschildpadden, zeegras en mangrove, en koraalherstel. Vanwege de ernstige overlast veroorzaakt door instroom van sargassum in maart 2022 zijn deze middelen volledig ingezet voor de bestrijding en opruimingswerkzaamheden. Het budget is volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden

67230030 – Afvalbeheer op maat 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

De middelen worden in 2023 ingezet.

FUNCTIE 822 – OVERIGE VOLKSHUISVESTING

68221006 - Regio envelop infraconvenant volkshuisvesting

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Het project is afgerond. De uitkering is, op basis van de jaarstukken 2019, definitief vastgesteld in december 2022.

68221008 - Verhuurderssubsidie 2022

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de verhuurderssubsidie ten behoeve van de woningstichting. Op basis van binnenkomende facturen van de woningstichting is het volledig toegekend bedrag integraal doorbetaald aan de woningstichting. Het budget is volledig benut. De bijzondere uitkering zal middels de jaarrekening 2022 ter vaststelling worden aangeboden.

68221010 - Verhuurderssubsidie 2023

Is het project op schema volgens projectplan? Ja

Dit betreft de voorschot verhuurderssubsidie ten behoeve van de woningstichting voor het jaar 2023. Op basis van de ontvangen voorschot nota van de woningstichting is het volledig toegekend bedrag integraal doorbetaald aan de woningstichting.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Eilandsraad van het Openbaar Lichaam Bonaire

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Onze oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van het Openbaar Lichaam Bonaire te Kralendijk gecontroleerd. Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van het Openbaar Lichaam Bonaire op 31 december 2022 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder de eigen verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 dat is vastgesteld door het Bestuurscollege op 5 juli 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2022.
2. De gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
3. Het overzicht van baten en lasten over 2022.
4. Het overzicht bijzondere uitkeringen inclusief toelichting voortgang.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2022 dat is bevestigd door de Eilandsraad, het normenkader 2022 voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het Bestuurscollege op 5 juli 2022, vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van het Openbaar Lichaam Bonaire zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op \$ 1.110.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1 % en voor onzekerheden 3 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Wij zijn met de Eilandsraad overeengekomen dat wij aan de Eilandsraad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven \$ 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het risico op het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het Bestuurscollege. Op basis van onze risicoanalyse hebben wij geen andere materiële frauderisico's gesignaleerd.

De door ons uitgevoerde specifieke werkzaamheden voor het geïdentificeerde frauderisico is als volgt:

Het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het Bestuurscollege

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het Bestuurscollege hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria, zoals de memoriaalboekingen en de schattingsposten. Deze journaalposten alsook de belangrijke schattingen van het Bestuurscollege, zoals de waardering van vaste activa en debiteuren en de volledigheid van de voorzieningen, hebben wij in detail gecontroleerd. Eveneens hebben wij de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen' in het jaarverslag heeft het Bestuurscollege een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van het Openbaar Lichaam Bonaire om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten. Onze werkzaamheden om deze inschatting van het Bestuurscollege te evalueren omvatten onder andere:

- Kennisnemen van de analyse in de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen van het Bestuurscollege en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle van de jaarrekening kennis hebben en door het Bestuurscollege te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten en deze waar relevant te valideren met onderliggende documentatie.
- Kennisnemen van de meerjarenbegroting en de ontwikkelingen in de sector lokale overheden en het evalueren hiervan.
- Vastgesteld dat de verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare ratio's.
- Inwinnen van inlichtingen bij het Bestuurscollege over haar kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering na de periode van beoordeling.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- De beleidsverantwoording.
- De paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de beleidsverantwoording en de paragrafen in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuurscollege en de Eilandsraad voor de jaarrekening

Het Bestuurscollege van het Openbaar Lichaam Bonaire is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Openbare Lichamen BES en de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

Het Bestuurscollege is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder haar eigen verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2022 dat is vastgesteld door het Bestuurscollege op 5 juli 2022.

In dit kader is het Bestuurscollege tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Bestuurscollege noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuurscollege afwegen of de financiële positie voldoende is om het Openbaar Lichaam Bonaire in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het Bestuurscollege moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De Eilandsraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het Openbaar Lichaam Bonaire.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Het is onze verantwoordelijkheid om op grond van de opdracht van de Eilandsraad van het Openbaar Lichaam Bonaire de controle als bedoeld in artikel 38, derde lid, van de Wet Financiën Openbare Lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba uit te voeren en een controleverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken.

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's:
 - Dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.
 - Dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.
- Het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het Openbaar Lichaam Bonaire;
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuurscollege en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het Bestuurscollege gehanteerde afweging dat het Openbaar Lichaam Bonaire in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het Openbaar Lichaam Bonaire haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.
- Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het Openbaar Lichaam Bonaire de financiële risico's niet kan opvangen.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Eilandsraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zoetermeer, 26 mei 2023
Astrium Overheidsaccountants
onderdeel van Flynn Audit B.V.

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

6 BIJLAGEN

1. Overzicht personeel

GBR	Omschrijving Grootboeknummer	Rekening 2021	Begr.2022 na wijziging	Rekening 2022	BU	FTE's
001 Bestuursorgaan						
60011000	Eilandsraad en raadscommissies	102	99	135		
60012500	Gezaghebber	193	221	264		1,00
60012501	Uitkering Gezagdragers	1.277	54	54		
60013000	Gedeputeerden	411	461	505		3,00
60016000	Bureau Griffier	342	224	230		3,00
002 Bestuursapparaat						
60021001	Financien	1.090	1.132	1.171		20,00
60021002	Facilitaire Zaken	1.204	1.162	1.108		35,56
60021003	Communicatie	420	431	422		5,00
60021004	Post en Archief	793	758	839		14,00
60021005	Juridische en Algemene Zaken	484	542	543		8,00
60021006	Personeel en Organisatie	1.035	980	1.111		13,00
60021007	Informatie Communicatie Technologie	592	496	477		8,00
60021009	Bureau eilandsecretaris	344	660	534		7,00
60021010	Afdeling Deelnemingen	158	107	116		1,00
60021013	Kabinet Gezaghebber	303	421	405		3,81
60021014	Bureau Gedeputeerden	559	584	559		8,87
60021016	Directie en Staf Bedrijfsvoering en Ondersteuning	306	85	95		1,00
60021017	Directie en Staf Ruimte en Ontwikkeling	624	571	600		11,00
60021018	Beleid en projecten Ruimte en Ontwikkeling	1.318	1.425	1.286		15,60
60021019	Directie en Staf Samenleving en Zorg	647	638	581		10,00
60021020	Beleid en projecten Samenleving en Zorg	234	223	258		3,00
60021021	Directie en Staf Toezicht en Handhaving	623	378	306		4,00
60021022	Beleid en Advies Toezicht en Handhaving	208	227	116		2,00
60021023	TOP - Traineeship programma	191	364	274		5,00
60021024	Onderstand bij wijze van pensioen	1.326	1.108	1.542		
60021026	Overige Stelpost Bestuursapparaat	-	226	36		
60022002	Sector/Decentraal overleg	-	10	11		
60022011	Verbetertraject Financieel Beheer	-	-	2		
60022014	Personele cap.Milieu en Natuur Bonaire (BU)	155	94	-	BU	
60022018	Deelneming TCB economie & Toerisme	-	-	-	BU	
60022019	Revitalisatie directie Samenleving & Zorg	38	-	1	BU	
60022020	Invulling hoofd Burgerzaken	-	-	50	BU	1,00
60022023	Mobiliteit medewerkers ambtelijk apparaat	-	-	3	BU	
60022025	Doorontwikkeling integriteitsbeleid	81			BU	
60022026	Versterking communicatiefunctie	73			BU	
60022040	Opstellen & uitvoeren mobiliteitplan en loopbaan	-	160	13	BU	2,00
003 Burgerzaken						
60030001	Burgerzaken	684	666	679		11,00
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd						
60201010	Realisatie-Unit Grondzaken	656	615	626		9,00
60201015	Realisatie-Unit Vergunningen	305	378	345		6,00
140 Overige beschermende maatregelen						
61401000	Handhavingsprojecten en Taskforces	688	507	587		11,00

GBR	Omschrijving Grootboeknummer	Rekening 2021	Begr.2022 na wijziging	Rekening 2022	BU	FTE's
210 Wegen, straten en pleinen						
62100009	Monumentenzorg	-	5	-		
62100010	Commissie Naamgeving en nummering	-	5	-		
62101000	Beheer Openbare Werken-Onderhoud Openbare Werken	353	281	293		7,00
211 Verkeersmaatregelen te land						
62110002	Commissie Personenvervoer	-	3	3		
62111000	Bureau Rijbewijzen	144	171	144		3,00
222 Verkeersmaatregelen te water						
62220001	Haven- en loodswezen algemeen beheer	781	884	820		12,00
62220007	Showcase Hato	-	-	147	BU	
300 Economische Zaken						
63000005	Handhaving Ruimte en Ontwikkeling	772	699	691		11,00
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij						
63411000	Beheer Openbare Werken-Uitvoering LVV	341	392	297		9,00
400 Algemeen beheer Onderwijs						
64001000	Educatie en Welzijn	516	484	429		6,00
510 Openbaar bibliotheekwerk						
65100000	Bibliotheken en leeszalen	297	292	230		4,00
530 Sport						
65300001	Instituto di Deporte Boneriano (Indebon)	485	477	510		14,00
540 Kunst						
65400001	Servicio di Kultura, Arte I Literatura (SKAL)	293	288	214		5,00
600 Alg. beheer soc. voorz. en maatsch. dienstverl						
66001010	MOA	575	376	383		5,00
66001016	Schuldhulpverlening 2	3			BU	
66001020	Schuldhulpverlening 3	81			BU	
66001029	Implementatie MDT(Maatschappelijke DienstTijd)	10	-	73	BU	0,91
611 Werkgelegenheid						
66110027	Plenchi Trabou OLB	21	46	-	BU	
630 Sociaal-cultureel werk / jeugd en jongerenwerk						
66300003	Sociale Kanstraject Jongeren SKJ (BU)	-	-	33	BU	
66300031	Integraal wijkontwikkeling	295			BU	
66300036	Inter(ei)landelijke opvang slachtoffers HG	206	-	2	BU	
650 Kinderopvang						
66500012	BES(t)4Kids - programmaplan	76			BU	
66500014	BES(t)4Kids 2022	-	-	140	BU	4,00
66501000	Voorzieningen kinderopvang	-	9	1		
700 Algemeen beheer volksgezondheid						
67000005	Publieke Gezondheid (BU)	115	90	152	BU	4,00
67001000	Publieke Gezondheidszorg	819	826	799		13,41
720 Slachthuizen						
67200000	Slachthuizen	-	330	317		5,00
723 Milieubeheer						
67230024	Reorganisatie LVV	-	-	13	BU	1,00
67231001	Commissie Natuurbeheer Bonaire	-	8	6		
67250005	Handhaving Zorg en Samenleving	294	270	281		5,00
822 Overige volkshuisvesting						
68220011	Huurcommissie	47	43	77		1,00
922 Algemene Inkomsten en uitgaven						
68220011	reservering vakantieuren			-34		
TOTAAL		23.988	21.986	21.906		333,16

De realisatie van de personeelskosten 2022 zijn nagenoeg gelijk aan de begroting 2022 na wijziging. Ten opzichte van de realisatie van 2021 zijn de kosten USD 2.049.000 lager.

Ten aanzien van de personeelskosten zijn wel een aantal bijzonderheden te melden.

- De totale personeelskosten 2022 zijnde USD 21.939.000 bestaan voor USD 627.000 uit gelden die we gecompenseerd krijgen uit diverse Bijzondere Uitkeringen;
- In 2022 heeft een nabetaling van OBWVP en UBWVP van USD 433.000 plaatsgevonden die betrekking had op eerdere jaren;
- In 2022 is een seniorenregeling tot stand gekomen. Om de middelen voor de deelnemers die gebruik gaan maken van de regeling te bekostigen is een verplichting opgenomen van een bedrag van USD 7.188.000. Deze middelen worden de komende jaren betaald aan de deelnemers;
- De aanpassingen van de voorzieningen voor het pensioen voor gezagdragers en werklieden aan de hand van de jaarlijkse herberekening door de actuaaris heeft geleid tot een aframing van USD 2.162.000 van de voorziening pensioen gezagdragers en werklieden.

2. Overzicht staat van activa

Jaar	bal. code	STAAT VAN ACTIVA	afs. per	Boekwaarde 01/01/2022	Vermeerderingen	Vermindering	Bijdrage derden	afschr. kosten	Boekwaarde 31/12/2022	dekking reserve afschr.
Functie 001 Bestuursorganen				25.604	105.063	-	-	7.314	123.353	-
2022	140	Audiovisueel apparatuur	5	-	105.063	-	-	-	105.063	
2014	120	Gezag: Duurzame bedrijfsmiddelen	10	10.945	-	-	-	3.649	7.296	
2015	120	Gezag: Meubilair	10	14.659	-	-	-	3.665	10.994	
Functie 002 Bestuursapparaat				3.612.908	1.318.215	489.598	451.835	528.989	3.460.702	311.086
2017	120	Telefooncentrale 2e betaling	5	8.823	-	-	-	8.823	-	
2012	110	Verbouwing financiën/eilandsraad	20	212.809	-	193.464	-	19.347	-2	
2017	110	Renovatie blauwe pand king construction	20	76.676	-	71.883	-	4.792	0	
2021	110	Huisvesting 2017	20	134.757	-	129.574	-	5.183	-0	5.183
2021	110	Huisvesting 2018	20	79.967	-	77.006	-	2.962	-1	2.962
2021	110	Huisvesting 2019	20	18.325	-	17.671	-	654	0	654
2022	140	2x Schredder	5	-	11.800	-	-	-	11.800	
2022	120	Meubilair 2022	10	-	19.904	-	-	-	19.904	
2018	130	KIA Pikanto	5	6.105	-	-	-	3.053	3.052	
2021	130	Vervoermiddelen 2020	10	423.869	-	-	-	47.097	376.772	47.097
2021	130	Vervoermiddelen 2021	10	26.000	-	-	-	2.600	23.400	2.600
2021	140	Diverse aanschaffingen laptops communicatie	5	16.552	-	-	-	3.310	13.242	3.310
2018	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	222.097	-	-	-	111.049	111.048	
2019	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	116.086	-	-	-	38.695	77.391	
2020	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	128.575	-	-	-	32.144	96.431	
2021	140	ICT investeringen 2019	5	10.603	-	-	-	3.534	7.069	3.534
2021	140	ICT investeringen 2020	5	119.523	-	-	-	29.881	89.642	29.881
2021	140	ICT investeringen 2021	5	222.451	-	-	-	44.490	177.961	44.490
2021	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	700.000	-	-	-	140.000	560.000	140.000
2021	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	156.874	-	-	-	31.375	125.499	31.375
2022	140	Aanschaffen laptops&randapparaturen - flex plek	5	-	66.464	-	-	-	66.464	
2022	140	Diverse aanschaffingen automatisering	5	-	157.843	-	-	-	157.843	
2022	140	Laptop en tassen	5	-	76.981	-	-	-	76.981	
2022	140	Digitalisering voor efficiënte dienstverlening	5	-	100.354	-	-	-	100.354	
2022	140	Opzetten en inrichting klantcontact centrum OLB	20	-	74.200	-	-	-	74.200	
2022	140	Implementatie E-governance	5	-	149.325	-	-	-	149.325	
2021	140	ICT aanschaffingen BU		1	-	-	-	-	1	
2021	140	Bureau Deelnemingen BU (laptops)		1	-	-	-	-	1	
2021	140	Kabinet BU		1	-	-	-	-	1	
2022	110	Nieuw huurpand directie B&O		-	27.235	-	-	-	27.235	
2022	120	Revitalisatie S&Z alarminstallatie (BU)		-	17.692	-	17.691	-	1	
2022	140	Digitalisering aanschaf implementatie JOIN (BU)		-	125.986	-	125.985	-	1	
2022	120	Opzet en inrichting KCS (BU)		-	18.122	-	18.121	-	1	
2022	140	Applicatie Akseso (BU)		-	250.000	-	249.999	-	1	
2022	140	Aanschaf/installatie Key2 Data Distributie (BU)		-	40.040	-	40.039	-	1	
1994	100	Terrein	-	63.520	-	-	-	-	63.520	
1999	100	Aankoop Klein Bonaire	-	564.628	-	-	-	-	564.628	
2006	100	Terrein	-	139.665	-	-	-	-	139.665	
2014	100	Nikiboko	-	165.000	-	-	-	-	165.000	
2022	100	Diverse erfpachtgronden	-	-	182.269	-	-	-	182.269	
Functie 210 Wegen straten pleinen				15.691.164	10.188.061	-	6.429.459	1.072.258	18.377.508	312.319
2012	150	Diversen straten, wegen en pleinen	20	1.110.599	-	-	-	100.963	1.009.636	
2013	150	Diversen straten, wegen en pleinen	20	2.911.313	-	-	-	242.610	2.668.703	
2014	150	Diversen straten, wegen en pleinen	20	2.335.511	-	-	-	179.655	2.155.856	
2021	150	Diverse wegenprojecten BU		1	-	-	-	-	1	
2014	110	Renovatie - Pasangrahan	20	68.551	-	-	-	5.273	63.278	
2014	120	Meubilair - Pasangrahan	10	47.466	-	-	-	15.821	31.645	
2017	120	Straatnaam borden Elite Safety	5	3.505	-	-	-	3.504	1	
2018	120	Telefooncentrale	5	7.009	-	-	-	3.504	3.505	
2015	150	Diversen straten, wegen en pleinen	20	1.618.697	-	-	-	115.621	1.503.076	
2017	150	Diversen straten, wegen en pleinen	20	761.087	-	-	-	47.568	713.519	
2018	150	Diverse werkz w.o. Kaya Nikiboko Noord	20	772.122	-	-	-	45.419	726.703	

Jaar	bal. code	STAAT VAN ACTIVA	afs. per	Boekwaarde 01/01/2022	Vermeerderingen	Vermindering	Bijdrage derden	afschr. kosten	Boekwaarde 31/12/2022	dekking reserve afschr.
2021	150	Wegen en straten 2019	20	1.173.753	-	-	-	65.209	1.108.544	65.209
2021	150	Wegen en straten 2020	20	1.152.496	-	-	-	60.658	1.091.839	60.658
2021	150	Wegen en straten 2021	20	512.917	-	-	-	25.646	487.271	25.646
2021	150	Diverse wegen	20	2.241.083	-	-	-	112.054	2.129.029	112.054
2021	110	Onderhoud gebouwen	20	119.014	-	-	-	5.951	113.063	5.951
2021	150	Infrastructuur nieuwbouw R&O	20	856.040	-	-	-	42.802	813.238	42.802
2022	110	Vissershuisje	20	-	49.680				49.680	
2022	110	Bouw vuurwerkopslagplaats Kruituis (BU)		-	78.654		78.653		1	
2022	120	Vervanging en nieuwe lichtpunten	20	-	350.000			-	350.000	
2022	150	Wegen en ruimte onderhoud	20	-	287.104				287.104	
2022	150	Kaya Gratitut	20	-	57.923				57.923	
2022	150	Kaya Aruaco	20	-	76.760				76.760	
2022	150	Kaya Soeur	20	-	1.268.185				1.268.185	
2022	150	Kaya Amatista	20	-	67.009				67.009	
2022	150	Kibra Montanja	20	-	75.423				75.423	
2022	150	Visserspier Sorobon	20	-	161.338				161.338	
2022	150	Onderh.afwteringsstysteem kaya Nikiboko Zuid	20	-	44.011				44.011	
2022	150	Herinrichten Kaya Grandi	20	-	888.790				888.790	
2022	150	Wegen Antriol en Santa Clara	20	-	86.320				86.320	
2022	150	Brionplein	20		19.753			-	19.753	
2022	150	Mamparia Kutu	20		93.908			-	93.908	
2022	150	Woning project FCB	20		55.968			-	55.968	
2022	150	Kaya Somuntuno	20		127.440			-	127.440	
2022	150	Kaminda Bruchi Janga	20		48.972			-	48.972	
2022	150	Kaya Berlin			172.102		172.101		1	
2022	150	Kaya Neerlandia			1.037.461		1.037.460		1	
2022	150	Kaya Crestian			148.678		148.677		1	
2022	150	Kaya Platina			738.871		738.870		1	
2022	150	Kaya Carlito A.Nicolaas			307.832		307.831		1	
2022	150	Kaya Piedra Precioso			426.319		426.318		1	
2022	150	Verkeersradars en detectie software			122.921		122.920		1	
2022	150	GISIB wegenprogramma Bonaire			125.736		125.735		1	
2022	150	Kaya Nikiboko Zuid & Kaya Corona			59.053		59.052		1	
2022	150	Kaya E.B.Sint Jago			785.405		785.404		1	
2022	150	Kaya Saturnus			217.071		217.070		1	
2022	150	Boulevard M.A. Pourier			694.818		694.817		1	
2022	150	Kaya Gobernador Debrot			808.064		808.063		1	
2022	150	Kaya Gavilan			9.863		9.862		1	
2022	150	Kaminda Djabou			551.319		551.318		1	
2022	150	Voorbereiding en management			145.310		145.309		1	
Functie 222 Verkeersmaatregelen te water				2.990.990	250.979	-	-	203.155	3.038.814	42.050
2004	150	Beveiliging haven	20	16.564	-	-	-	5.521	11.043	
2008	150	Bolderproject haven	25	343.578	-	-	-	28.631	314.947	
2009	150	Bolderproject haven	25	1.113.761	-	-	-	85.674	1.028.087	
2010	150	Bolderproject haven	25	87.848	-	-	-	6.275	81.573	
2013	130	Loodsboot	20	420.043	-	-	-	35.003	385.040	42.050
2021	150	Havenfaciliteiten	25	1.009.195	-	-	-	42.050	967.145	
2022	130	Boot	20	-	153.727			-	153.727	
2022	120	Camera	10	-	97.252			-	97.252	
2021	150	Zuidpier BU		1	-			-	1	
Functie 341 Agrarische zaken, jacht en visserij				232.979	1.002.873	-	942.654	14.708	278.490	6.219
2013	110	Schuur	20	21.076	-	-	-	1.757	19.319	
2014	110	Schuur	20	87.528	-	-	-	6.733	80.795	
2021	150	Agrarische zaken	20	36.406	-	-	-	1.820	34.586	1.820
2021	150	LVV	20	87.969	-	-	-	4.398	83.571	4.398
2022	120	Landbouwmachines LVV	10	-	60.217				60.217	
2022	110	Renovatie slachthuis (BU)		-	893.269		893.268		1	
2022	110	Opzet greenhouses in de wijken (BU)		-	49.387		49.386		1	

Jaar	bal. code	STAAT VAN ACTIVA	afs. per	Boekwaarde 01/01/2022	Vermeerderingen	Vermindering	Bijdrage derden	afschr. kosten	Boekwaarde 31/12/2022	dekking reserve afschr.
Functie 480 Uitgaven onderwijs				25.106.601	1.177.427	-	-	322.163	25.961.865	55.000
2021	112	Huisvesting scholen 2019	30	1.540.000	-	-	-	55.000	1.485.000	55.000
2018	112	Renovatie Colegio Luis Betran	40	994.202	-	-	-	26.872	967.330	
2018	112	Uitbreiding school Liceo Boneriano	40	1.422.201	-	-	-	38.446	1.383.755	
2014	112	Renovatie collegio San Bernardo & Nieuwbouw W	40	5.395.845	-	-	-	161.783	5.234.062	
2016	112	Reina Beatrix & Renovatie gymzalen	40	1.440.877	-	-	-	40.062	1.400.815	
195		Onderwijshuisvesting (activa in bestelling)		14.313.476	-	-	-	-	14.313.476	
2022	112	Buurthuizen Family Justice Center		-	952.427	-	-	-	952.427	
2022	112	Civieltechnische werk nieuwbouw Pelikaan		-	225.000	-	-	-	225.000	
Functie 530 Sport				3.009.754	265.693	644.090	68.568	315.995	2.246.794	24.440
2012	160	Diverse sportterreinen	15	552.472	-	-	-	92.079	460.394	
2013	160	Diverse sportterreinen	15	1.133.989	-	-	-	161.998	971.990	
2014	160	Diverse sportterreinen	15	23.975	-	-	-	2.997	20.978	
2015	160	Diverse sportterreinen	15	310.335	-	-	-	34.481	275.854	
2021	120	Sport (verlichting)	10	17.550	-	-	-	1.950	15.600	1.950
2021	160	Lichtmasten	15	309.178	-	-	-	20.612	288.566	20.612
2021	160	Sportvelden	15	662.255	-	644.090	-	1.878	16.287	1.878
2022	160	Sportfaciliteiten en Dragstrip	15	-	197.124	-	-	-	197.124	
2022	160	Kunstgras voetbalstadion Antonio Trinidad (BU)		-	68.569	-	68.568	-	1	
Functie 630 Sociaal cultureel werk				3	272.881	-	272.878	-	6	-
2021	110	Buurthuizen Nikiboko BU		1	-	-	-	-	1	
2021	110	Opvang slachtoffer BU		1	-	-	-	-	1	
2021	110	Bes4kids BU		1	-	-	-	-	1	
2022	110	Bouw leslokaal/keuken Colegio San Luis Beltram		-	21.200	-	21.199	-	1	
2022	140	Aanschaf/implementatie kindplanner software		-	193.681	-	193.680	-	1	
2022	150	Aanleg loopbeugels en paden (BU)		-	58.000	-	57.999	-	1	
Functie 700 Volksgezondheid				-	17.091	-	17.090	-	1	-
2022	120	Apparaatuur neonatale gehoorscreening PG (BU)		-	17.091	-	17.090	-	1	
Functie 723 Milieubeheer				-	145.000	-	144.998	-	2	-
2022	120	Aansluiting jachtafvalwatertank (BU)		-	30.000	-	29.999	-	1	
2022	120	Sargassum keerscherm (BU)		-	115.000	-	114.999	-	1	
Functie 822 Overige volkshuisvesting				294.554	-	-	-	8.187	286.368	3.425
2001	110	Volkswoningen nieuwbouw	40	195.242	-	-	-	4.762	190.480	
2021	110	Sociale woningbouw 2020	30	99.312	-	-	-	3.425	95.888	3.425
Totaal-generaal				50.964.558	14.743.282	1.133.688	8.327.482	2.472.768	53.773.903	754.538
Recapitulatie naar balansposten:										
100		- gronden en terreinen		932.813	182.269	-	-	-	1.115.082	-
110		- woonruimten en bedrijfsgebouwen		1.113.260	1.119.425	489.598	1.042.506	60.838	639.744	18.174
112		- huisvesting scholen		10.793.125	1.177.427	-	-	322.163	11.648.389	55.000
120		- duurzame bedrijfsmiddelen		109.957	725.278	-	197.900	40.917	596.418	1.950
130		- vervoermiddelen		876.017	153.727	-	-	87.753	941.992	91.746
140		- automatiseringsmiddelen		1.692.765	1.351.737	-	609.703	434.478	2.000.320	252.590
150		- grond-, weg- en waterbouw. werken		18.140.941	9.767.727	-	6.408.805	1.212.574	20.287.288	312.587
160		- sportaccommodaties		2.992.204	265.693	644.090	68.568	314.045	2.231.194	22.490
195		- activa in bestelling		14.313.476	-	-	-	-	14.313.476	-
Totaal-generaal				50.964.558	14.743.282	1.133.688	8.327.482	2.472.768	53.773.903	754.538

Toelichting:

De investeringen waarbij de vermeerdering (nagenoeg) overeenkomt met de vermindering betreffen investeringen die betaald zijn uit Bijzondere Uitkeringen.

3. Overzicht subsidies en inkomensoverdrachten

STAAT VAN SUBSIDIES 2022

bedragen x 1.000

Functie	Toelichting	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting na wijziging	Rekening 2022
300	Fundashon Tienda pa Konsumido Bonaire	68	34	34	34
310	Stichting Beheer Bedrijfsfondsen Bonaire (voormalig CKB)	128	128	28	
310	Fundashon Tienda pa Konsumido Bonaire				34
341	Subsidie tractor van diverse boeren - Damascus Heavy Equipment Rentals	2	-		
341	Agrarische zaken/LVV subsidie tractor tbv kunuku's/ Subsidie tractor van diverse	-	15	5	2
341	Dierenartsenpraktijk/Klinika Veterinario Bonaire N.V.	37	37	37	37
341	Stichting Dierenasiel Bonaire	28	28	28	28
341	Stichting Donkeyshelp	70	70	70	70
341	Initieren ontwikkelings landbouw en veeteelt w.o. Piskabon	-	150	150	150
400	Stichting Voeding op school	163	182	182	182
400	Stichting Scholengemeenschap Bonaire				59
480	Stichting Leren is Leuk	115	125	125	96
480	Stichting Openbaar Onderwijs Bonaire - bruidschat	70	70	70	70
480	Stichting Expertisecenter Onderwijs Zorg Bonaire	72	72	72	73
480	Transworld radio Bonaire tbv klaslokaal	11	11	11	11
480	Stichting Scholengemeenschap Bonaire	265	260	260	42
480	Betonbouw Bonaire N. V.				57
480	Ocean View Villas				76
480	Triple Threat				43
482	Fundashon Formashon Pa Mayan	659	659	659	659
530	Buitensportaccommodaties - Bonaire Overheid Gebouwen (BOG)	309	510	510	2.346
530	Diverse sport aangelegenheden	-	76	173	140
530	Boneriaanse Aquatics Bond	7	-		
530	Angels Bonaire	7	-		
530	Anything is Possible Soccer Academy Foundation (ATip)	10	-		
530	Black Ice (Josephia, Rugenio J.)	4	-		
530	Bo.Vo.Bo	6	-		
530	Josephia, Marionela Etlin Deganira bijdrage tbv deelname training in NL	2	-		
530	Sport Vereniging Estrellas	7	-		
530	S.V.Bonaire Stars	1	-		
530	Saragoza, Tashainy honkbaltalent	2	-		
530	S.V. Atletico Tera Cora	4	-		
530	Stichting Aquaspeed Bonaire Windsurfers	42	-		
530	Regatta (Stichting Aquaspeed Bonaire Windsurfers)	-	33		35
530	Diverse sport aangelegenheden			-	4
530	Regatta (Stichting Aquaspeed Bonaire Windsurfers)			17	20
540	Fundashon Mangasina di Rei	240	240	240	240
540	Dance Sensation Foundation/School of Performing Arts Bonaire Foundation	15	15	15	35
540	Fundashon Historiko Kultural Boneriano	42	42	42	42
540	Stichting Kunst en Cultuur van Bonaire	26	26	26	26
540	Fundashon Akademia Papiamentu	30	30	30	30
540	Fundashon Klave				10
540	Stichting Plataforma Cultural	22	22	22	
540	Fundashon Lesa ta dushi	-	2	2	
540	Stichting Bonaire Youth Entertainment - Kas di Musika	17	20	20	20
540	Art Culture Education Foundation	20	20	20	27
540	Servisio di Kultura, Arte i Literatura (SKAL)	-	-	-	
540	Organiseren van Kanto pa Boneiru door Stichting Bonaire Youth Entertainment	-	15	15	24
540	Organiseren van Regatta te Land	-	33	33	
541	Fundashon Mangasina di Rei				18
560	Tourism Corporation Bonaire	1.926	2.000	2.000	2.000
560	Organiseren van Karnaval	-	35		
560	Organiseren van Dia di Rincon	-	35		

Functie	Toelichting	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting na wijziging	Rekening 2022
560	Bonairedag in het buitenland-Bonaire Evenements	3	6	6	
600	Uitvoering Begrafeniswet BES	-	11		
600	Uitvoering Wet Primair Onderwijs / Schoolbenodigdheden	-	190		
600	Overige financiële steun/overbruggingsgelden	-	117		
600	Armoedebestrijding	190	-	297	231
600	Stichting ADRA	164	185	185	185
630	Sociale Kanstraject Jongeren - SKJ (BU)	460	421	803	565
630	NGO-platform	96	96	96	96
630	Uitvoering Integraal Kind Centrum (IKC)	-	300	128	
630	Fundashon Antriol Avanti	50	50	50	50
630	Oderhoud buurthuis				16
630	Fundashon Sentro pa Hubentut i Famia(SHIF)	50	-		
630	Stichting Lezen en schrijven	36	-		
630	Techtiq	55	-		
630	Centrum voor Jeugd en Gezin (Aksesio)	1.281	2.140	4.639	3.439
630	Fundashon Formashon pa Mayan	95	-		
640	Fundashon Konsulta pa Grandinan	36	37	37	34
640	Bijdragen aan groepen 60- plussers	-	7	7	
640	Viering Dag van mantelzorg/Stichting Mantelzorg Bonaire	-	5	5	10
640	Fundashon Alzheimer Bonaire	-	8	8	
650	Stichting voeding op school				30
650	Compensatie hoge energiekosten				94
650	Ondersteunen van opvang organisaties & maatwerksubsidie				25
650	Fundashon Bon Kwido	25	-		
650	Bright Future	3	-		
650	Kinderdagverblijf Pali Tamarein	6	-		
650	Uitvoering kinderopvang verordening	6	-		
650	Ondersteunen van opvang organisaties in noodsituatie	-	400	393	
650	Organiseren trainingen/activiteiten/veldcoördinaties/licentiehouder Kaleid.	-	100		
650	Maatwerksubsidie	-	50		
650	Huisvesting opknappen kinderopvang organisatie	-	193		
651	Stichting MiVaBo Bonaire	2	-		
651	Tolq Communicatiediensten BV	7	-		
651	Stichting Mantelzorg Bonaire	5	33		
710	Fundashon Alzheimer Bonaire	5	8	8	8
721	Reiniging (Selibon NV)	1.546	1.577	1.577	1.577
723	Stichting Nationale Parken Bonaire	64	64	64	64
TOTAAL		8.612	10.993	13.199	13.164

4. Verzamel en consolidatiestaat

bedragen x USD 1.000

Functie	LASTEN								BATEN						
	Niet in te delen	10 Salaris	30 Pers.van derden	31 Energie	34 Overige goederen	42 Inkomens overdr.	60 - Reserve	61 Kapitaal-lasten	TOTAAL LASTEN	32 - Huren en pachten	34 Overige goederen	40 - Belasting	41 - Overdrachten	60 - Reserve	TOTAAL BATEN
001 Bestuursorgaan	-	1.189	250	30	1.067	-	-	7	2.543	14	-	-	156	-	170
002 Bestuursapparaat	-	12.459	4.211	1.396	16.020	-	-	529	34.615	-	870	-	2.741	660	4.271
003 Burgerzaken	-	679	-	-	196	-	-	-	875	-	-	347	55	50	452
020 Eigend. niet voor de openb. dienst bestemd	-	970	153	-	42	-	-	-	1.165	-	-	3.219	-	-	3.219
130 Rampenbestrijding	-	-	93	-	110	-	-	-	203	-	-	-	203	-	203
140 Overige beschermende maatregelen	-	587	-	-	20	-	-	-	607	-	-	1.010	-	-	1.010
210 Wegen, straten en pleinen	-	293	237	-	9.603	-	-	1.072	11.205	-	-	-	6.678	901	7.579
211 Verkeersmaatregelen te land	-	147	-	-	3	-	-	-	150	-	-	111	-	-	111
222 Verkeersmaatregelen te water	-	967	144	14	830	-	-	203	2.158	-	889	-	147	42	1.078
300 Economische Zaken	-	691	-	-	3.254	34	-	-	3.979	-	129	-	36	700	865
310 Handel en Industrie	-	-	83	-	141	34	-	-	258	152	-	-	55	-	207
341 Overige agrarische zaken, jacht en visserij	-	297	112	-	1.330	287	-	15	2.041	-	47	-	974	6	1.027
400 Algemeen beheer Onderwijs	-	429	127	-	27	242	-	-	825	-	-	-	-	-	-
480 Gemeenschappelijke uitg./ink. onderwijs	-	-	-	-	6.704	467	-	322	7.493	-	9	-	6.361	55	6.425
482 Volwasseneneducatie	-	-	-	-	-	659	-	-	659	-	-	-	-	-	-
510 Openbaar bibliotheekwerk	-	230	87	-	74	-	-	-	391	-	-	-	38	-	38
530 Sport	-	510	24	-	845	2.546	-	316	4.241	-	-	-	119	868	987
540 Kunst	-	214	-	-	402	454	-	-	1.070	-	-	-	-	-	-
541 Oudheidkunde/musea	-	-	11	-	168	18	-	-	197	-	-	-	-	-	-
560 Maatschappelijke leefbaarheid	-	-	-	-	234	2.000	-	-	2.234	-	2	-	-	-	2
600 Sociale voorzieningen/maatsch. dienstverl	-	456	296	-	1.918	416	-	-	3.086	-	-	-	2.148	-	2.148
611 Werkgelegenheid	-	-	8	-	355	-	-	-	363	-	-	-	355	-	355
630 Sociaal-cultureel werk/jeugd&jongerenwerk	-	35	49	-	2.168	4.166	-	-	6.418	-	-	-	3.650	-	3.650
640 Bejaardenzorg	-	-	-	-	-	44	-	-	44	-	-	-	-	-	-
650 Kinderopvang	-	141	79	-	2.090	149	-	-	2.459	-	-	-	1.996	-	1.996
651 Dagopvang gehandicapten	-	-	16	-	516	-	-	-	532	-	-	-	507	-	507
700 Algemeen beheer volksgezondheid	-	951	192	-	816	-	-	-	1.959	-	-	-	1.085	-	1.085
710 Preventieve en curatieve gezondheidszorg	-	-	-	-	351	8	-	-	359	-	-	-	263	-	263
720 Slachthuizen	-	317	-	-	4	-	-	-	321	-	-	199	-	-	199
721 Reiniging	-	-	-	-	1.840	1.577	-	-	3.417	-	-	1.440	-	400	1.840
722 Riolering en Waterzuivering	-	-	-	-	787	-	-	-	787	-	-	-	187	-	187
723 Milieubeheer	-	20	72	-	2.458	64	-	-	2.614	-	-	-	2.384	-	2.384
725 Overige openbare hygiene	-	281	-	-	27	-	-	-	308	-	1	-	-	-	1
822 Overige volkshuisvesting	-	77	15	-	891	-	-	8	991	-	-	382	765	3	1.150
920 Belastingen	-	-	8	-	752	-	-	-	760	-	-	24.731	-	375	25.106
921 Algemene uitkeringen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	39.895	-	39.895
922 Algemene uitgaven/inkomsten	248	-34	-	-	739	-	8.740	-	9.693	-	4.809	-	-	-	4.809
992 Saldo gewone dienst	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	248	21.906	6.267	1.440	56.782	13.164	8.740	2.472	111.023	166	6.756	31.439	70.798	4.060	113.219